

Ad Cives cuiusdam Urbis. (1)

Hesterno vesperi allata sunt mihi litterae vestrae: humanissime quidem illae sunt non minus dicendi copia, quam etiam sciendi ratione, sententiaeque florenti animi conferte. Nos quamvis et optimi viri optimam partem operis et latitiae meae habitum. Ne ex hac vestrae litterarum lectione coniectus sum. Nam cum antea de vestra in religionem nostram optima sententia et voluntate a filio meo observantissimo fratre Nicolao convergens nostro sepe audieram, haec mihi prospectum erat ut novam iam attentionem non egrediam, quae me de vestro animo et fervore commovere, vel. Juncti tamen renovare memoriam eorum verum, quae iucunditatem afferunt. Gaudeo itaque plurimum ac letor in ea vos esse veritatis, quae optimi et catholicissimi viri merito esse solent. Humanam religionis christianae studere hiis semper interest, quae ad bene beataque vivendum pertinent et omnia, quae a sapientissimi viri ad divinum cultum applicandum selecta sunt summo studio curaque eximio. Ego a veteribus si accipi volumus, utique ad pot. et omni prae negotio pulcherrimo existimo. Ego a veteribus si accipi volumus, utique ad pot. videnda celestia propriis conatus videtur summa religione, summa sapientia, pro posse debere componere cum naturam hominis Deus convulsi, et suorum verum cupiens et appetens, et religio. sed et sapientiae, quibus nihil melius, nihil pretiosius, aut magis necessarium hominibus. Sed interdum homines stulti contingit, qui aut religionem suscipiunt, omnia sapientia, aut sapientibus sibi student omnia religio, cum alterum sine altero verum esse non possit. Sunt enim multa, quae sive nos natura ipsa et eius frequenter visque re. senties cogit. Haec procedendum est nisi suavis, quae ad vitam sint utilia et appetenda, quae periculosa et fugienda et vitanda. Ostenditur ergo necessarium et opportunum christi. Aristoteli quamvis ad superna se collocari quidem summo opere laborare. Sed commu. ne quoque ac meliore bonum quodlibet non nisi labore consequimur, quoniam vis. norum natura in ausu posita est, malorum in precipiti. Summo igitur labore summum bonum consequi necesse est. Nihil est aliud haec in vita, quo ratio, quo cordi

hio nostra mitalas, nisi Dei⁽¹⁾ qui nos genuit, agnitio et religio ac pius cultus. Exspecta enim
in queque flagitiosa.....

(1) A. 7. H. W. I. 115. ²⁰ Religionem et pietatem laudat cuiusdam Ubi²⁰ civium, eod. Apocriticum, quia
Dicit: a filio meo Nicolo (de Jara) convergenza nostra: hae epistola responsiva multa est sine
die, loco et anno.

4. Cod. suppletur "hanc" - (3) Suppletur "non" - (4) Cod. Deus -

Ep. XL¹¹¹

59

1451

(146)

Ad Religionem sui Ordinis.

Nulli se vicem vicem probatissimum et neminem profectum, sed hominum profectum
profectum et vicem valentium instructorem, suspicaces equidem ne fossam inaccessibilem
vires a suo proprio centro quantulo declinasset: vicem constantem vicem non vinct per
suo, nec livor supercat nec indignatio accendit, sed vitor triumphans, vicia calcas et vicia
reges animo regnat. Non sint, oro te, iurgia inter nos: sui me non sponte Venetias expe
sive, quin potius quasi inortus accessisse ut scandalum evitarem. Se prius ibi calere
vicem, etiam papali obedientia, teste Domino Nicolao Canale, cui percurat: Romae ut se quod
sumum Populem instantissime postulaet: agatus eas et ego videris; nunc e contrario:
propheta si Dominus est et nos subdit, et subiecti pedibus eius omni lege, omni que ecce ac
regulari professione devincti, postibus facimus iuricem tu relationem et ego vinculum sep
victi. Putabam et centum apud Mediolani, quam Venetia futura quadragesima per
dicere et libertus Padus quam Venetia: quamquam ibi noster pastor Probitus nunc
horreat excellenter: gratias agamus Domino Deo Patrio in omnibus operibus et donis
suis, qui magnificat laudem suam pro et festum nostrorum mirifice ubique locorum
ad manifestandam gloriam suam superabundantius, quam olim putaverimus. Ecce hi
spectabiles cives Vicentini liquefuit incendio sui nominis et accidentissime te cepimus
prophetam hac futura proxima quadragesima: fortassis et mihi propter eos rem gratas
tinam facies, si eorum pro servitio amicus et vota complerem ad salutem integritatem
et pacem tranquillam hominibus utriusque; nec expedire protergare, quia iam tres menses
vel vices hic continuo predicasti cum amorem tui pastoris Deo conspicante, sic redimet
laudem, quod per amicum et amos hic et ubique in quocumque collegio positum vale
ret excellentissime gloriam divini nominis exaltare. Vale et me ama, te mactes, dilectum.

Vicentia die 15 Januarii 1451.

1) Ex Cod. Bezae Cantabrigiae fol. 96. Hostatus Religionem sui Ordinis ad suos labores quadragesima,

vel spargat Vicentia sicut ipse ex precepto summi Pontificis cogitur eodem precepto Venetia.

2) Veneti summo tempore cupientes Joannem videre, et ducem audire impetraverunt a Pontifice
et ut quadragesimalis conciones apud ipsos haberet. Antidivine ducem occultabant, nobis

les, et prebes, et quocumque ibat turmatim sequentibus, crebrique miraculis consequentem
 pigne venerabantur. Peracto paschate communi omnium dolore obiit." 1451. *Sancti Hier.*
in epist. just. a Vicentinis, Veronensibus, Patavinis et Mantuanis, apud quos plurima
patravit miracula. Cfr. Ward. l. c. ad an. 1451 n. 5.

Robertus dominicus -

Excellentissimi predicatores sancti. xv: Franciscus de Capistrano, Jacobus de Raabha,
Matthaeus de Sicilia, Antonius de Prato, Andreas de sancto Germano, Franciscus de Prato, Jacobus
Duvellus de Pannonia, Petrus de Perugia, Franciscus de Croco, Johannes de Janis, Antonius
de Arimino, Michael de Madrano, Bartholomaeus d' Agano, Antonius de Vecellis, Joachimus
de Gacha, Theobaldus de Spoleto, Franciscus de Spoleto, Hieronymus de Noronia, Dominicus
de Soniga, Jacobus de Gallia, necnon et ipse famosissimus frater Robertus, qui ipse exiit in
in sermone de sancto Bernardino. Cfr. Franciscus de sancto ed. Veneta, 1490, fol. 215.

Epist. XLIII

59

Ad Franciscum Barbato

1657

148

Plures nonnumquam viri spectabilissime fallit opinio dum aures sepi prebent sonitu
magnarum relationum ultra merita commendati; et spemumero contigit plus in
homine reperiri quam de seipso testatur. Bara est amicitia in natura carior: est
virtus propter quam amicitia contrahitur etiam cum rebus inanis. Oro te non cito
de me credas quidquid ventilatur in aere quia minus reperies quam credideris: et
me minus diliges fama disalcata praesentia. Si quis boni de me sentis, Deo commenda
tibi que redde gloriam, honorem et laudem a quo cuncta bona procedunt. Nos autem
severi irribiles sumus et esse quaecumque parentus si non ipse deridet. Obtestor te per
eundem ut mecum una preceris qui me saltem instituat qualem desideris, tuq inculq Ur
bi proficuum verbo pariter et exemplo. Voluntas adest prompta quippe et schemens,
sed facultas longe adest mihi deorsum gratia condonetur. Et quanto uberius tibi
suis, tanto magis crescit obligatio servituti. Regitisti mihi inestimabile manus am
icitq tuq quod mihi pretiosior est cunctis operibus propter gratiam laborum tuorum,
et a Deo summe tibi collatam sapientiam eternorum ac sanctam temporalium qui
bus optime posse nati ut frequenter didici ex ore novelli sancti Bernardini nostri, sacerdot
de memoriq, olim fratris Alberti clarkianensis et nuper fratris et Antonii de Britania,
quos tua dignos amicitia puto, me tamen indignum ac imparum quoquo modo. Sed quia
naturale est mortalibus dicere, consuetudinem tuam et conversationem amplectere, ut
que precor tanquam diceres si me dignaberis admittere in computatione tuorum ser
vitorum, quem etiam experies inheerem licet amore fidelem. Et si me non valeam per
sonaliter illico presentare, mente tamen et animo ferventi obsequi cupio vestra
sacritate salubripa et tranquilla ad perfectum finem Christianiq Religionis utriusque
hominis ad eternam gloriam ordinati: ad quam te vobis praescripto felicitate. Amen.

Ex Gymnasio die 15 Aprilis 1451.

Ex Cod. Capist. 33, fol. 314^v. Cod. Arceps. fol. 98. A. H. an. 9. 1-11-296. Respondet Romi
no Francisco Barbato humillima de se contra conceptam sanctitatem ab eodem. Inter alia Pa
tricus venetus respondet: "Non miraris si te quem pro magnis meritis tuis admiror non

ntium. diligere sed etiam amare conatus. Studio hinc multa divinitus esse collata
 que non tam laude et gloria quam admiratione digna videantur. Lector igitur exequi
 des diebus nostris tanta ac tanta dona dei in te esse bene collocata. Congratulor etiam
 civitati nostrae se bene vivendi magister per id tempus tibi deditum esse, qui non
 minus exemplis quam verbis et preceptis exortari et impendere potes populum
 nostrum ad cognoscendum et diligendum deum." *Eod. Capit. n. 33, fol. 314.*

2. De S. Bernardino vid. pag. 40. Fuit etiam in Italia viri vita, doctrina et forma prela-
 tus. Fr. Albertus de Sarchiano, qui rex predicatorum appellabatur a vulgo, quem mirabili-
 ter predicantem audivi, quem fratres vocant beatum, quia miraculis fuisse refecund. et
 in loco nostro sacri Angeli de Mediano quiescit. Hic fuit magnus orator et pluri-
 mas epistolas reserpsit elegantissime comitas. *Hi S. Bern. a Fatta, f. c. p. 19 - Gfr. Hard-
 us, B. Alberti a Sarchiano, Vita et Opera, Roma, 1687.*

3. Antonius de Peronto magister sacre theologie, migravit ad Dominum ann 1659 in
 Provincia Apuliz et loco de Anzella. Fuit beatus ac famosissimus predicator. Li-
 tiam nonnulla opera scripsit.

5. Cod. lat. Brit. Mus. 5290 fol. 20 habet: Ex Synasio 16 Aprilis 1451-

Epist. XLVI

60

Ad Franciscum Barbaro

1451

150

Hodie familiaris quidam meus, prestantissime vir, tina mihi tua munera detulit, quae profecto non modo grata sed iucundissima foree: quandoquidem non rogatus, sed ultro tuaque sponte ea obtulisti: pro quibus et ago et habeo humanitati tuae gratias, non quales debeo, sed quales primum. Haec sane eo magis a me magni facienda sunt, quanto a propensiori liberiorique voluntate profecta esse cognovi. Antea enim fecerum virtutum magnitudo et animi tui munificentia ita me tibi obligatum effecere auctori quodam vinculo, ut potficar toto, ut aiant, pectore me penitus esse tuum. Cuius consuetudine, opera et diligentia utere arbitrio tuo. Utinamque vinum gratum fuit, sed dulcius homini serviri gratius esse solet. Vale in Christo.

sto Jesu et me tuorum numero adscribo.

Venetis, XIII Kal. Aprilis 1451-

Cod. Vat. Lat. 5220 fol. 17^v 20

Cfr. Arch. Fran. Hist. an. XI-1-II. 249-²⁵² Franciscus Barbaro patricius Venetus in vinum obtulerat et ipse gratias agit necnon eundem animi magnificenciam laudat, vit. Antium epistolae: Frater Joannes de Capiteaco, clarissimo viro Franciscus Barbaro, salutem.

2 Codex Lat. Vat. 5220 fol. 1. label: Ex Venetis, 13 Aprilis 1451-

157

Epist
XLIV

6

1457

152

Ad Cardinalem Firmianum

Spem propulsaem vestram Reverendissimam Dominationem, et frequentis etiam literarum
expressionem respiciens, mihi me molestum vobis excellentioribus operibus suspicaver. Sed
cum causa uestra attulerit, meo imperturbata dignum indulgere. Accidit ecce nunc aui
maorem periculum non modicum in presentiam laboribus; quidem enim materis propriis
testimonio et relatu quidquid potest, incute detinet, cum in hęceditate successerit non
ex linea genitricum, conjugali thoro peccato, prout in quatuor ultimis libere proprio; hęc
tho Reverendissimo Dominatio poterit clausis intueri. Tentatum eundem peccatum eu
dicium et substantiam V. S. Dominationi duxi caribus committendam; vellent, fama servata,
dictum cum honestate satisfacere prohibere ut per quorundam tempore, terginta aures an
mactum de predictis redditibus extorcerent alicui ecclesie ad Dominationem sanctissimam
Domini nostri, usque ad summam mille Ducatorum, vel ultra ad eorum emersionem ex
procurandam. Supplicis igitur V. S. Dominationem eandem suscipiat commendatam et
eorum expeditionem celeri diligenter, more vestro solito festinante, ut et ipsi me percipiam
meas preces et supplicationes apud vestram Reverendissimam Dominationem, non
sivolas et invalidas reputari. Elle autem vobis dictum in mancipium actibus vobis
trado sancendum. Valeat V. S. Dominatio feliciter ad vota juvenis beatitudinis cum
triumpho. Denique, iuxta mandatum sanctissimi Domini nostri, post Pascha
gressus dirigam ad Sacrosanctissimum Regi Firmianum Maestatem quatuordecim S. S.
geniter.

Venetis die, 6 Aprilis 1457.

117) Ex Cod. Aracelitano fol. 99 -

• Mox Dominum Cardinalem Firmianum ut Curiam possideri malefide servata fama
in media adhibeat Dominicus Capranica, dictus cardinalis Firmianus ab anno 1415
erat professor Ordinis. Natus Romę 1398, ingenti animi vir Martinus V Firmianus
ecclesie episcopatu ornatus atque legatione Perunę Spolethanique Ducatus et sub
finem vite cardinalem creavit. Eugenius IV amavit eum amore singulari adem usque
mandavit expedienda comitia. Perpeua integritas fuit sub titulo sancti Crucis

153

in Jerusalem. From second an. 1456, 19 kal. sept. Cf. Alphelt, *loc. cit.* p. 488-

Epist. XLV

62

Ad Capitulum Barchinon. (1)

1451

154

Intellecto superioris tempore obitu rectores semperque venerandi memores communis
 patris nostri fratris Joannis de. Nuncios, ut dicitur, non potui non concedere, tum pro
 propter suorum virtutum prestantiam et eius sanctimoniam, tum propter commissa
 utilitatem, qua perveni sumus. Equidem ad summam mihi censeo accedere me
 stiam, tanto parte non esse. orator, qui communitis pater, pastor vicem eius
 velicacum, deus magni prebis excoctus Christi optimus artifex: eius sane obsequi
 tantum mihi contulit molestiam et dolorem quod vicium quid puerus, quid
 difficultus, quidve acerbius mihi potuisset apparere. Quamquam cum me ipsum
 negligenter et naturam ac humanarum rerum fragilitatem contempserat
 eatis ipsa parte minuit et delinuit dolorem meum; tum vero maxime quon
 doqueidem illum non obire, verum potius revivere, et ad amena paradisii spe
 ra evadere non solum persuadeo, sed certus sum: sed de his factorem. Et ne re
 ster nimum provocator recuso, vicium ad ea de quibus necessarius recuso
 habendus est. Cetero factus sum tibi digne relatione, celeberrimi patres,
 institutum utque sanctorum esse ut generale capitulum vestrum Barchin
 ne. Futuro jure Pontificatus omnino celebratur, pro novo patre novaque pa
 tre eligendo, quod tantum mihi attulit spem et incunctitatem, ut id contra
 amorem primitivum detorem convictor. Sed animadvertite, queso Patres, vobis ab
 gendum esse vicium utique bonum, integrum, pium, erectum, expertum
 etque sanctum: nam si omnis vobis pervenit, ut quales estis, talis partem est
 gatis. Spiritus sanctus, vobis illum invocantibus concedat pacificum vicium qui una
 nimes vos subleat: aliamque qui eumla precipite, mittit, et partem compati in
 amittibilis subditorem: prudentemque qui regenda omnia optime et malis
 comiteo regat: iustum denique, qui obnoxios vobis tuens ac reuandis reherimus
 peccat. Vos autem vobis esse intentiones ut eligendus ardentissimus ut reheri
 totius vestre familie, que obnoxios nomen tibi vendicat adqueque imper
 voluntati fratrum in Media, adeo ut imper uno animo, unoque corde, tum factis
 tum opere cui una radicem tibi. Honorifice autem ut de omnibus occurrentibus

quæ ad desiderium vel memoriam aliquo pacto talibus nostris familiis accedere possunt, red-
dat nos italicos diligentissime sectatores, ut nos propinquiores Turis Romanis, valeamus
de remedio opportuno providere. Inveniet sane omnes nos semper paradissimos ad vota
et ad utriusque famulatus defensionem et tutelam. Nec quidem omnia si recte fece-
rit, optimi patres, respiciet utraque familia, edificabitur seculum, seculabitur
Ecclesia, conquiescent angeli, congratulabitur Christus, colloquabitur sancta
et individua trinitas unus Deus: illa quoque Mater Domini purissima, ut
de S. Francisco nihil dicam, in cuius pio gremio nostra religio coadit et
excitatur, iucundo precibus votis advenit, ut sanctum filii, quod ante professi
erant, tanta sponte avulsi, sine macula culmine obreverti. Ergo itaque animo,
amplissimi Patres, et pariter imploremus mentis veltissima patrum, excitemus
gratiam maiorum nostrorum: precibus quorum adit rursus vestris congregatio-
ni curitas, quam persuadet religio: adit pax, quam et natura ipsa proclamatur.
Adhuc concordia, quam exhibitum nomen veltimuliter edocet: adit denique uni-
tas quam pariter Ecclesia, quam prebet gratia, quam turbulit Christus Romæ
ni ac Dei nostri summa venerentibus: ut partem utique religionis
et sanctum utique patris, ut vobis vultus et precibus, nobisque commodo
et iucunditate in futurum. Vale in Christo etc.

Venetis, 13 Aprilis 1651.

R. M. M. X 304 - Hermann. A. C. G. M. L. V. 2

1/ Martij. f. c. ad an. 1451 n. 49 - Patres de Observantia in capitulo generali Barci-
nonæ congregandi manet et regat ut vicum bonum, integram, primum, sanctum, expertum
etque sanctum eligant in superiorum. e. Necesse laudat in principio spiritus defun-
ctum Joannem Bauberto, et ipsi comparatus ad utilitatem et incrementum for-
midis coactam, pacem, concordiamque commendet.

2/ Hoc anno 1451, die 23 Junij, Barcinone, in conventu B. Patris de Jesu extra ur-
bem patres de Observantia capitulum generale celebrant et elegerunt in vicarium
generalem humiliter veltamentorum, veltum Theodorum Aurigam Parisius Fran-
cis vicarium. Cf. M. M. f. c. ad an. 1451. n. 48. M. II. 332. Ferré C. Histoire de
l'Ordre de Saint-François, Rome, 1961. p. 154 -

1457

63

Epist. XLVIII

(156)

Ad fratrem Antonium de Bistorto

Praeceptis tuis lotaeis antiquis serpentes imidas veritatisque percipi ac pessimum
 fore saterni venenum comperi. Novum non est neque finis ad praesens consecuta
 et a beneficiis creaturarum industria demerum est obviare bonis et malis inimicis
 suadere. Forti animo, ut adest, esto. Si tenebras deessent, lux in tenebris non lucebat.
 Si nihil obisteret veritati, splendor ipsius veritatis non ita claresceret. Veritas
 nam censeo et ab omni mendacio alienam Extravagantem Joannis XIII, de
 qua et in Avionensi ubi et in pluribus mundi clinacibus reperitur copiose
 verissimum etiam est quicquid tibi scripserim de determinatione felicitatis recordatio²
 nis Eugenii pape IV, cuius sententiam puto te propria mea manu scriptam
 olim recepisse: subtrahit equidem excommunicationem et praevit vinculum, non tamen
 subtrahit omnino culpam. Haec si protulisset forte in tua predicatione excu-
 municationem illam modica et delecta determinationem Eugenii. Haec
 autem firmus esto et robustus ad defendendum, tanquam accerimus peccata
 tor, quis in eisdem Eugenii responsionibus continetur, in quibus me in festum
 advoca et curibus huius me commentatum redde et excusa, si forsan inde cesset
 ad reverentiam regi Romanorum. ² Vale in Christo Teu et me huius et sociorum
 orationibus commenda.

Venetis, 20 mensis Aprilis 1451.

1) Cod. ms. 2029 Bibl. Patavin. Lectorem facit compertam Antonium de Bistorto
 de modificatione facta ab Eugenio IV Constitutionis Joannis XIII circa sententiam
 excommunicationis contra moniales quae pro hecuis capitulis peccabant propriis capitulis
 non infirmit. Institutum epistolae: "Reverendo in Christo patri a Christi praesenti celebr
 rino gratiam salutarem et pacem in Domino sempiterna. Cfr. R. Lese in, "Bibliotheca
 di Avionensis, A. Ludovico Avionensi, an. XX, n. 19, p. 53 -
 2) De itinere usque Romanam ep. A. II, II. 331.

(157)

Finca del mariscal
M. Rosales

Epist. 21

GA

Ad Franciscum Sponza

1451

(158)

Nuper vestrae mihi Litterae redidit sunt, una cum apertius Litteris, quibus
maximus Pontifex, immemor alterius brevis ad me directi ut ad praesentiam il-
lustissimi romanorum Regis deberem proficisci, non precepit sed hortatur
me velim accedere ad invitatum vestram urbem Mediolanensem ad imbuen-
dum populum illum verbo Dei. Quid quidem libenter fecissem si ad infer-
riam et ad dedecus meum non accederet. Animadvertat, queso, Illus-
tissima S. V. me iam instituisse cum reverentissima maiestate Regis roma-
norum, meos quosdam dirigere versus Boemiam ad vellendam multas nobi-
lissimas hereses, quibus saepe totum illum regnum infectum et sedatum
est. Volant iam haec fama per Germaniam, Ungariam, Moldaviam et
quod maius est per Boemiam, ut faciam Italiam. Id autem scripti su-
perioribus diebus Sanctissimo Domino notos, sperans, divina favore
gratia, magnam partem partem illorum hereticorum reducere ad san-
ctae matris Ecclesiae premium, sicut iam per Dei gratiam, me adhuc in
haec urbe Viennensi existente inceptum est. Multis namque ex Boemia au-
dita fama excellentissimorum operum Dei quae sunt quotidie, ad me venient
et quae maxime sacrosae ad obsequendum illas penitimas hereses quae
huius erant alligat. Quae cum ista sint, rogo et obsecro Illustrissimam
S. V. ut pro vestra consuetudine, mihi veniam detis: quam facile esse
qui non verent, si diligenter considerare voluerit inanes magnitudinem,
quae ab urbe Mediolanensi diuiculus sum et magnum fructum animarum
futurum. Nihil equidem gratius atque iucundius mihi obtingere poterit
quam honestissimae vestrae petitioni parere: sed, postquam omnis a me in
praesentiarum facultas dempta est ob primum Breve Sanctissimi Do-
mini nostri acceptum, iterum obsecro ut pro Illustrissimae moribus vestrae
absentiam meam non moleste feratis. Antea nam quam Italiam exirem
initurus, immo precepi ut penitus acceptissimus Christi prece fratres Pe-
trus mater si eorum debere. Illustrissimam proficisci ad remanendum ser-

lum Dei. Sedque accurate fuisse non dubito. Ille autem magnificentissime, pro
me satisfaciat, quem deo ad inclitum librum dicens, sperans Illustriss.
ms D. V. rem gratissimam efficere. Si quando tamen Deus ad Italianos
nos redire permiserit, data facultate, personatim Mediolanum hinc,
hinc me conferam. Valeat etc.
Ex Vienna, 8 Julii 1451.

Ch. Meib. in Miscellanea Franc. an. 1476 p. 192. 76. 1470. p. 14. Dux Franciscus Austria, ignorans quod Bea-
tus noster tunc non erat Venetiis rogavit eum ut Mediolanum accederet ad imbuen-
dum populum illum verbo Dei. Non potuit votis Ducis et populi Mediolani satisfacere
eum etc. accipiens quia iam Germanis civitates evangelicabat heeresque multas
construxerat et celestissimas. Excusavit se apud Ducem beneficentem et populum devotum.
Die 10 Maii 1451 Pontifex litteras misit ad Ducem: hec inter alia recipiunt: "Cum
nobilis vir dilectus filius Franciscus Austria Dux Mediolanensis totaque Liguria ex
ore tuo dei verbum audire desideret, quod nobis admodum placuit audire, cum in
dubie speremus populos illos tuis predicationibus et monitiis imbutos suam salutem
electuros esse, caritatem tuam hortamur in Domino ut postpositis omnibus te ad
ipse quam primum dirigas etc. Cfr. Wadding. ad an. 1451 n. 6.

Hoc anno neque Robertus Siveiensis predicavit ad populum Mediolanensem, quia noluit recedere
eum. Cfr. Zanelli A. in Archivio storico Lombardo.

Federicus III Germanorum XXVIII imperator domus Austriae III duxa uxore Henrica
Portugallie regni filia, post benedictas nuptias a Nicolao V Pontifice solemniter apparatus
Romae coronatus fuit." Herman H. Capitulare triumphant. Colonus, 1400 p. 317.

Epist. 211

1451

63

(160)

Ad sanctum Jacobum de Marchia 1)

Rogo et obsecro te optime ac Reverende mi Pater auditorque fidelissime, ut non modeste
feceris admittionem fratris Federici Germani, guardiani loci Montis Haerensis. Nihil
illi obedientiam ad Viennam propinquantur, ubi hinc diebus locum recipimus sub voca-
culo S. Bernardini, cuius meritis et intercessionibus non solum Halicampi sed etiam omnes
fere Germania, Moldavia et Ungaria partes inenarrabilibus miraculis, signis et prodigiis
novissime diebus istis illustratis sunt illustrataeque quotidie, ut non solum videan-
tur eosque videre, claudos ambulare, surdos audire, mutos loqui et a variis infirmitatibus
generibus liberari, sed et mortuos suscitare. Copiosius itaque faciem huius Viennae ut mag-
nam rem geremus illustrissimi Romanorum Regis voluntati ex petitionibus instantissimis
non solum ipsius regis sed etiam omnium civium. Qui omnes tanta devotione et bonae
voluntate nostram Religionem amplectuntur ut difficile dictu sit. Multos studentes et
alios bonae conditionis iam recipimus ad Religionem: induendique sunt nonnulli ante
nostrum accensum ad regnum Boemiae et extirpationem: nullamque illas in sacra-
tibus et relictissimas hereses, divina favente gratia. Quod cum ita sit maiorem in-
modum indigemus fratribus, Germanis qui nostris doctor et locum gubernent. Nihil
ad Italiam non solum pro fratre Federico, sed pro nonnullis aliis quos censui esse
idoneos, cum hic sit magnum et excellens generale studium litterarum. Substitutus
itaque fratrem aliquem guardianum, loco fratris Federici, ut libeat conquirere sibi et
aliquem bonum fratrem Germanum socium ut citius huc se conferre possit: et ut non
fallatur opinio mea id est tibi ad meritum obedientiae salutare, quamquam quae non
esse existimem pro tua incredibili in me caritate et benevolentia. Cura igitur ut quam
primum iter accipias si rem gratam Deo et mihi iucundissimam officere videas. Bene
Dei magnaliter quae nostris oculis vidimus hinc diebus ab aliis accepimus latius et diffu-
sus. Deo me vero dicam: Non nobis sed nomini tuo de gloriis. Vale cotende frater et me
tuis et fratrum orationibus adiuva: familiam omnem Italiae non tibi commendo, cum illa
tibi communi sit fructu et propaganda. Ex militia urbe Viennae, 17 Julii 1451.

P. 113. 2.

Ex Bibl. Angelica de Urbe. Cod. 1077. p. 155. Adest addituncula quae ad epistolam
ad Comencium et quinque C. cum Aquila protinee videtur. Rogat et obsecrat S. Jacobum

(1)

de Rectoribus ut Hermannus statim mittat Fratrem Federicum de Alemania in locum receptum
 sub vocabulo S. Bernardini: brevis narrat miracula et magnalia Dei et dicit quod abundantius
 multos in numerum Fratrum iam recepit. De loci in Por. Aut. resp. of. A. I. ap. 188 ad p. 376 -
 . Hic fuit homo sanctissimus et potissime tempore iuventutis et acceptissimus predicator. Et
 multas persecutiones passus fuit ab emulis religionis: et tamen ab ipsa religione optime
 fuit adiectus. Vocari ipsum patrem meum per totius quia ipse multo habitum religionis
 dedit in civitate Perusii. Ipse valde provocatus fuit ad edificium loci sancti Bernardini de
 Aquila, quia socius fuit sancti Bernardini: et post obitum eius plures gratias ab ipso rece-
 pitine potatus est." Sic S. B. a Tom. s. c. p. 21. Regnant indofere contra hereticos Ioa-
 hannis in Italia, Manichaeos in Bonna et Croatia, Patianos et Arianos in Hungaria. Mul-
 tas fuit supplicias Callisto III, Pio II et Paulo II. contra Turcos praedicans coactionem
 per universam Italiam: suae religionis disciplinam quocumque ibat verbo et exemplo resti-
 tuit. Sanctae sanctione De 28 nov. 1476. Excelluit insigni doctrina et plura scripta
 reliquit. Cfr. Wadd. Scriptores Ord. Min. Rom. 1650. p. 184 - Nicolai, Vita Sanctae
 S. Giacomo della Marca, Bologna 1876 -

6A
Johann^{us} Kapistran an Johann Schallermaun, Bischof von Gurk.

Episcopus Gurcensis. 162

Gurk si tunc est in Caesaria - Austria

1451 Juli 20, Wien.

1. 185^b

Fr. Johannes de Capistrano etc Reverendissimo in Christo patri
et domino, domino Episcopo Gurcensi dignissimo.

Reverendissime in Christo pater ac benefactor mi singularissime,
commendationem plurimam, salutem in Domino Jesu Christo et in Rosa bella.
Non possum vobis ^{x)}prosequi, quantis Reverendissime d. tue debeam. Nam non
solum me amas ac ratione ornas, ut nunquam mei abste memoria discedat, sed
etiam quocunque pergo me corpore, ut ita dixerim, mihi te dimittis. Misisti
ad me duos optimos et fidelissimos tuos, ut me tuo nomine visitarent. Effe-
cerunt id quidem quam diligenter, attulerunt et occupationibus meis non
mediocrem consolacionem et letitiam, quandoquidem certior factus sum de bona
corporis tui et anime validudine. Retulerunt multa tue devotionis et amoris
erga me signa. Id omne et si ex nulla mea virtute, tamen humanitate tua
praestitisti. Ago agoque gratias deo meo, qui talem virum virtutis et sanc-
tissime ^{in illo}normam vendicavit. Ago et Reverendissime d. Tue gratias inexplica-
biles, qui tanta devotione et benevolentia me amplecteris, ageremque id
longiori sermone, sed festinus discessus me excusabit. Mitto reverendissi-
me tue d. unam ampullam cum reliquiis Sancti Bernardini, ut moram geram
sanctis votis tuis, rogoque, ut et familiari tuo Ludovico aliquid distra-
bas. In maiori copia misissem, sed modo paucas habeo; puto, quod centum
Baronibus et aliis nobilibus viris summa cum instantia petentibus distribu-
erim, ut obmittam Serenissimum Regem etc et nonnullos alios principes.
Magnificavimus mirifice Sanctum Bernardinum per omnes istas plagas; magni-
ficandus est adhuc longe magis, ob cuius merita optimus Deus nostram ple-
bem suam visitare dignatus est. Accipito igitur illes tamquam ab eo, qui
seipsum totum animamque suam d. tue tribuit; et, ut facis, me ama proque
me ora, ut salvemus invicem.

Mitto duos fratres meos ad Reverendissimam d. tuam, ut postea
ad Ytaliam se conferant. Si placuerit altissimo, ut ad Ytaliam redeam, quod
non credo, personaliter certo vos visitabo. Nunc autem ad regnum bohemicum
proficiscor, ut ovellam illes scelestissimas hereses, quibus fere tota illa
patria infecta est.

Vale, decus ecclesiae!

Ex Vienna 20. Julii anno etc 51.

(X)
cod. 1124 xx) cod aliquare xxv) cod. unites

168
Hec ad te scripsi in meo discessu manu festina. Malui aliquid, quam nihil ad te scribere. Siquid aliud est apud me, quod gratum tibi sit, id omne tibi debitum polliceor.

Reverendissime d. vestre inutilis servus, licet orator fidelis-

MUS

fr. Johannes de Capistrano.

Kopie im Nationalarchiv zu Wien, cod. 3419, f. 285^b - 286.

(Copie nel archivio nazionale a Vienna " " " ")

X EJT L

64

1851

154

De Dominum Lameracium quinque Bolum Aquis.

Habet ipso vestro singularis in me benedictio, Magnifici Viri, ut certum non effice
debam de rebus magnis admirandi et stupendi quos excellenti Deo nosse quiside,
ad invocationem meorum S. Bernardini, patroni vestri operatur: non solum quod
loci sed apud Alemanos, Boemos et Ungaros, ut cognovisti quanta sit obligatio ve
stra ergo illum, qui tantum debem vestram famam, miraculis, signis et prodigiis illustrat,
magnificat, dicit: proficiscentibus autem nobis ad hos Alemanis partibus, predicationibus
que miraculis et S. Bernardini sanctitatem mirabilem atque illius patrocinium pro
incolumitate imperatorum invocantibus, quam primis, commotus est omnis populus
Alemannorum, Ungarorumque et beatum se quisque putat, qui cum brevis vestri
patroni, quod apud me est benedictionem accipere potest. Succurrunt enim apud nos
omnes et tamquam amantes, pro nimia devotione effecti, non modo ducentis milibus
indus remoti et sexcentis et quadringentis et quingentis proficiscentibus cum infra
milia. Occurrunt amatissime processiones cum crucibus, vexillis, reliquiis, luminariis
et innumerabilibus et suavissimis hymnis et cantibus. Pulsant campanas et organa,
et beatus est qui reliquias S. Bernardini non obculari sed videre possit. Quid de imper
morum valitudine dicam? cum aliquando duo milia sint paucos congregati expectan
tesque cum brevis S. Bernardini, benedicti ac illius meritis et intercessionem a suis
infirmis libentibus; quid de confluentibus undique populis ad audium sedum
Dei? cum nunquam octuaginta milia, nunquam certum millia utriusque
sexus conspiciamus. Sua laude prosequar miraculorum magnitudinem cum ultra
ceam sexcenta et quinquaginta miracula et in Lombardia et in foro Julio quinque
mensium spatio facta, sed per mens cum dimidio solum his in partibus sexcenta et
triginta diligentissime examinata et annotata, gesta fuisse propeci ac. i. v. v. v. v. v.
et notis manibus combacturimus et palparimus. Multa alia facta sunt que
pro nimia hominum frequentia scribi non poterunt. Quid egitur prestantius? Quid
magnificentius? Quid illustrius, quid divinius dici potest? etiam magna fuisse que
in Italia gesta sunt fatere: sed si consideretis tam brevi numero dierum quibus
hec facta sunt istius, miraculorum magnitudo ceteris prestat. Quid istorum po

pectorum summam devotionem et fidem explicare poterit, cum omnis locus apud quem moram trahimus
 dies et noctes multitudine inenarrabile circumvallatur; non famem, non sitim neque pro seculo fugivam si-
 ment habere humum. Est enim secum fides adeo magne ut nullam, iudicio meo, reperecem macerem.
 Clamant ad Deum, invocant misericordiam, implorant S. Bernardini patrocinium; et quod maxime
 est, ut cetera infirmitatum genera silentio preteream audiant et moctus deferre. Quis nunquam hoc
 audivit, quis nunquam legit? Nam tantus est aliquando plentus ut et maximo corde mollioretur.
 Hec enim tam miranda est stupenda, Magnifici Domini... ei, invitant et amant vos ut ad S. Ber-
 nardinum amandum colendum, venerandum propensiores esse debeatis; et, ut vobis verum fatear, et
 quod abest a vobis, contrarium fiet. profecto iudicium Dei non effugietis; nam si alteri civitas sa-
 cum illud corpus fuisse a Deo concessum, non solum ex argento sed ex auro purissimo esset cooper-
 tum: multas ecclesias ad illius nomen coeessere et edificare; et vobis qui tantum thesaurum possidetis
 nulla cura fuit. Magnificari illum, divina favente gratia, et suis meritis adiuventibus, apud Roma-
 nos, Lingaros, Boemos et Madanos quantum in me fuit. Vos autem docere videmini. Ergo itaque ani-
 mos, Spectatissimi Viri, et patrum vestrum corde, magis quam fecistis. Constructur ecclesia in
 festum, et in presentiarum habitum illum solum quem ex Venetis ad vos misi, saccum illud cor-
 pus induitur: antiquus autem habitus omnis intachus et illaceratus pro reliquiis servetetur. Si-
 gnetur. Frater Jacobus de Marchia, qui ad proximam futuram indulgentiam proficiscitur, habitum
 solum induere poterit si id eam factum non est: et ut finem dicendi faciam, vos magnopere
 rogatus esse velim ut amplius saccum illud pinguis non omnibus demeritis premitthatis: sed oro
 cum ut maxime reverentia et devotione habeatur, tum ut totus conservetur. Pro futura quadage-
 sima magister Cleofimus Gaetanus, vir quidam doctissimus ad imbuendum populum ipsum Dei
 verbo ex meo precepto ad Magnificentias vestras proficiscetur. Habet in Christo fidei, et quod
 rogo et quod consulo accurate et glorioso animo, animo abrohere vos non pigeat.

Ex incerta voce Viennensi 29 Junii 1451.

Ex Bibl. Angelica de Urbe, Cod. 1077, pag. 155. Hec addituncula potius, certiore videtur ad
 hanc quam ad epistolam istam ad S. Jacobum de Marchia scriptam.

„Itaque huiusmodi scripta sunt sexaginta miracula. Magnus Deus nobis operatus est. Sicut abam citius hoc
 ad vos mittere sed iam adeo tardus sum ut facile pensandum non posse factum Jacobum de Marchia ad vos
 tempore indulgentis proficisci: si veniet in Dei nomine, si non, vobis sit cura de induendo habitu. Novum opus istum
 vobis et montanensi archiepiscopo quantum distantia patitur locorum: proficiscatur, precepto ad regnum Boemias ad ex-
 hibendas excellentiasque multas celestissimas huiusmodi. (11to Julii 1451)

p. 165^a.

66

1. Nostrum (1)

Miracula et prodigia s. Bernardini narrat nec non devotionem populorum erga illum: dicit quod plurima cenobia et ecclesie iam a devotis ultramontanis extruere fecerunt ad illius nomen: duntaxat Aquilam eius regem ne dimitteret sed ad gloriam et honorem eiusdem ecclesiam promissam edificent nulla mora interposita - Frater Nicolaus de Fossa comes et socius Beati Petri hinc inde eandem rem, alibi, verbis diffuse enodat in relatione itineris huius ad Fratrem Ludovicum de Levis vicarium, ad Guardianos et ad certos fratres Penitencie Levesis - Has litteras penitus vidit Wadd. ad an. 1451 n. 15. - Cfr. G. Baltha festa, in Bullarium della Repubblica, ad 1911 p. 7. - Fr. Seraphinus Caietanus regularis diecipulus tenacissimus et peritissimus instructor adhaerentium. Discipulus optimus evadit, Jacobum Picenum, Antonium et Baptistam Montefalcones, Theobaldum Spoletanum et alios, qui universi Italiam alique regio nibus vicidue et docturina illustraverunt. Wadd. l. c. ad an. 1426 n. 10. - Gabriel Veron. in epistola consolatoria (cod. XV fol. 10. Bibliotheca nationalis Neapolitana): „Preterea seorsum illum Seraphinum qui veluti arborum fauola, corda incendere videbatur ausus, sive magistri acum. Cfr. Barabara H. Supplementum et castigatio ad scriptores totum ordinem s. Francisci, Romae, 1806, p. 656. - Seraphinus de Gaeta vii utique vobis et bonus - De Fossa, l. c. p. 43 -

temporalia sua
potius debeat ad
vicia vacare

vo zelo suo ma
quantquam in
preparandi hanc
horum, ut ea

gentis. Adveniens
alide respectu
videre. sed quod

nam, ex regem
suis tanquam
sive magistri
iudicium in
nam universi

cio (?) morte

seena morte

mus adhaerente

reuerentiam ac

capite visibili

hinc tanquam

illius unquam

in ipso domino

n, tuos subditos

i et excellentio

Ad Johannem Lovatsowsky et A. Timmenberg gubernatorem Norwicz. (1)

Scum transitoria et renovanda sint omnia invisibilia, tamquam temporalia sua
 gilia et caduca, nobilis animi intellectus et humanum ingenium potius debeat ad
 aeterna contemplanda et comprehendenda nitibus totis studijs industria vacare
 quam ad haec temporalia combuccenda regna invitere. Tamquam pro rebo suis ma-
 gnificenti suorumque commissorum et subditorum salutis aeternae, quamquam in-
 cognitibus ab incognita terra etiam pro excusatione meae conscientiae, praesumptis hanc
 litterulam Aeg. Excellentiae destinare supplicam efficaciam, quanta possum, ut ea
 caritate eaque benignitate suscipias, quibus moeretur animus divergenti. Adveniens
 ad has partes audivi te regni capitaneum institutum sterneret et valide respecta-
 biliter regalia iura etiam, cum opus fuerit, sanguineo exercere iudice. Sed quod
 Dominus Iesus, verus Dei filius et regis (sic! certe: virginis) gloriatur Marii, rex regum
 et dominus dominantium super omnia creata, cui omnia sub pedibus eius tamquam
 pulveres conculeantur et omnia in nihilum redigent suo natu sibi que magis
 obsequendum est et famulandum neque maiestatis titulum et finale iudicium in-
 audendum suique regni aeterni participationem magis optandum quam universi
 dominium orbis obtinendum, cuius sanguinis preciosissimi commercio (?) morte
 interveniente, omnes qui tantissimi sacramento renati sumus ab aeterna morte
 et aeterni cruciatibus redempti spem firmam et indubitam aeternae adipiscende
 gloriae sempiternae, quam extra unionem, communionem, obedientiam, reverentiam ac
 devotionem sacrosanctae Romanae ecclesiae tamquam sub principali capite invisibili
 et miserabili imbricato ab ipso domino nostro Iesu Christo principatibore tamquam
 homine et principalissimo tamquam deo invisibili et ineffabili, nullus unquam
 potuit salubriter abire. Supplico igitur, oro, precor et obtestor in ipso domino
 nostro Iesu Christo, ut his precam, consilium exhibeat et favorem, tuos subditos
 et cleros magis exaltans et monere faciens, cum tu ipse ardens et excelens

(167)

urbis negotiis protegente rei publicae Moravienſis regionis, pro concordia ſuiſſe
delictiſſimi obsequii ad tuum ſerenum mortalemque regum venie nequiveris, sal
tem ipſos (-is) medum permissas et non prohibeas sed iis (9) impingas reveren
ciam atque sollicitas venie ad audiendum verbum Dei, ut ipſi una ſecum ad gae
mum devotionem et obedientiam ac participationem omnium meatorum fo
cuis catholici populi Silesiani humiliter relatuſque ad gloriam perveniat rem
piternam tuis etiam monitis et exemplis et doctaminis. Valete etc.

Ex Brunnæ, Augusti 1451. (3)

Chr. Weber f.c. h. 44. 46: [f. 90. fol. 287] W. von Felix Carl Baumert, Des Franciscaners

Johannes von Capistrano, Mission unter den Hunnen 1451-1453. Leipzig, 1867, 44-6.

Chr. H. an. XVI. 1-123. - Petrus, ut si ipse alius impediat, nemonibus suis amittere non pos
sit, saltem sibi subditos ut eos adeant, moneat. 2. B. 88. 3. De mora Capistrani
Brunnæ mense Augusti 1451 cf. Hermann, 334. 5

64

115/108

Ad Cardinalem Sigenum

Vigesima festiva de Augusti, quam tempore honorandam cum habiturois Festisq; suis mihi, praesentissime sacre, orationis littere tue, quae praesentis honorum mihi consolationem letitiam et iocunditatem attulerunt, quanta a nullo alio hoc tempore facile mihi potuit afferri, quam doquidem tuo quodam eloquentis flumine me laudans extollis effert, nulla meo officio promeritas. Et quidem manus est, non solum motu in causa Bohemorum super suscepta, praedentes graviter et mature consulis, sed et multis argumentis exemplis et efficacissimis subterfugis ad eam rem persequendam, et opportuno fine componendam me iurias, pericula, horrores et animas et quod nulla industria nullo ingenio, nullique animi quinquam unquam attingi potuit, comsequer ego verbo de, quod omnia humana studia, omnesque mortaliu vires atque potentias semper superaverunt, vixit et calavit. In quo quidem novo mihi coelamine est, admirabile non indigebat, cum ea cum voluntate eoque animo, ut et ortam pones institueris, ut opus fuerit, succedant tamen mihi illi vires non medicinales, mentem inflammarent et animam moriam in modum inditum et gloriosum efecerunt, non mihi tantum de Bohemorum causa, sione spem dederunt, ut videas iam victoriam et triumphum deprecari, quandoquidem me tuis optibus et prestantissimis comitibus munitione efficit et auxilium et favorem et mihi praestantissimum pollicetur. Quid enim humanum, quid hominibus, quid felicitas atque praestantius mihi apud exteras gentes commoveri appere poterit, quam magnitudinem ubertatis elegantissimae et luculentissime epistolae tuae, quae omne suavitatis genus excedat. Sic quum praesentis exhibita testimonium tuum apud omnes et praesentissimum cum tot et tanta mihi sedibus, quanta ego non moveam neque potuero. Propere quidem id in illis ab immenso ipso et inenarrabili amore erga me tuo, quam meo quanto virtute, quae nulla vel parva est. Ad summam mihi nitentissimum accidit, comae felicitatem me videbat parvulum hoc munitulum tua in recordatione luce potuisse tibi facie incoquitum, nam suam, qui in hac militem loco constituti et compellati, hinc scriptores committunt ac verberes inferere, has dedignantur: at vero tua praestans virtus et excellens quaedam animi magnitudo non solum nulli litterae meae admonita, sed ultra summa ad me cum humilitate et reverentia dignitate, praerogatas litteras dedit. Et quidem tanto magis haec tua humanitas, atque animi praestantia excellentia est, quanto eam excellentiam in dignitate substatam videris.

quos in se totum ipsum sensum continentem appellant philosophi, recte imitant, qui videntes vultu
 honoraque patides suo calore pulcherrime istos facit educere et omniam faciam induunt, pretiosos
 istorum dignitates tua si necesse paravitatem tollit, ut apud exteros nationes sub sui nominis operibus
 re, mea nominabitur luce possit visusitas. Quoniam nobis iucundus accidere profuerit, quar
 ut exulam faciam pro Bohemorum salute reverendissimam Dominationem Tuam facitorem est
 redditorum preter spem invenite, que familiaritate in necessitudinibus occurrentibus ut
 proim arbitratu meo. Magnam sanam presidium est mihi sequium tuum et magnitudo
 cendum nunt, ut a Bohemis expulsus, quod habet, habeam te precatissimum ad me su
 respiciendum, quem summi precibus potibus ad te perficere, si repelli aut victoriam esse
 qui contingat, quod et tibi firmiori pollicere, in legitime impedimento fuerit impediret.
 Et ut intelligat, quales sit animus erga te necesse non tantum est te sequitur et invidiosus
 sed meo sponte ad te videndum, visitandum et tui vestigie oculandum meos quidem
 desiderio non perficere et quam maxime libentibus, si expectatam Bohemorum conve
 nitentem divine, favens gratia adhiberi valeamus, quod facile obtineamus in ecclesiastica
 bonis multorum beneficium eade inducantur, nam non hic agitur de solo fidei et de tunc
 causa marginalis veritatis, ut tunc et peccare se pollicent, sed de sanguinaria avaritia
 et inoffensa cupiditate dominand, ubi quam quidem nulli in tantam suam animam
 non oblivionem dederunt, ut sacrificium eis videatur offerre Deo: sacra de Tempora
 exstante, civitates depopulare, carna et vilia emmare, sanguinem innocentium effun
 dere, sacratissimum corpus Christi suo spuciosissimo ore contedere ut et nephandis
 nisi pedibus concutere, atque omnia malorum genera, que sub celo queant cepe
 riri dyabolo studio operari: hoc est eorum officium: nemini subiacere et in spiritibus
 libertatis vivere, non tanquam pehorissimum Christi sanguine redempti sed sicut
 bruta et indomita animalia que nulla ratione utuntur. Et solo iniqua audita
 gravitate que respici secontare, cum ea placere, tibi sint omnia, sed voto secum gratia
 lara, quod eis contigit habere Deum suum et misericordem atque eorum maximo
 rum numerum elapsorem, quorum propter statum nulla in toto orbe provincia
 notis oculis facta est particeps. Nam ceci vident, claudis ambulat, quod
 audiant, nisi loquuntur, sed quid adiam motui veniunt, ut cetera infirmi
 statum genera faciam, neque ulla preterit de, qua a suis prophanis erroribus
 movit miraculis discedere non invidenter, ut somniam quotidianam predicationes

quibus clarissime ostentum est eis saluberrimas et damnosas esse illorum opiniones, nec d^o
 eunt communicare sub ullaque specie necesse esse ad salutem, atque eorum compatibilia, quae
 transire magnificum, omnino esse annullata et reprobata. Et quidem nunc eorum necessi-
 nem neglexerint, nihil aliud restat nisi ut iudicium Dei veniat super eos delatorem nomen
 et memoriam eorum a facie terrae, quaequam de eorum seditione summa michi spes
 est: nam his paucis debet, quibus in mandicibus, Marcus moram teat, tua mala et sex,
 erunt heretici summa cum cordi entitione ad abinandum profecti sunt inter quos, ut
 reliquos faceret silentio preteream, unus est magnificus vir Dominus Benedictus de Ro,
 exkovicre solus mandionatus. Strany cameranus, alio est magnificus dominus, Sacko
 de Hemberk, quorum conversionem plurimum magnificus cum futuro sit causa salubris
 plurimum, qui sub eorum Dominio sequuntur: qui si in medium ad abinandum profecti sunt,
 sunt tamen profectus. Praeter haec omnia illa, summa laude et gloria celebrandum est,
 quod quidem magnus haec Bohemos etiam nescit in moribus omnes Hussitarum sectas
 hereses summa cum laudatione applicante abinavit, cuius nomen bono fine impressio
 sua volo esse Tacendum, sed ita est tanta facultatis et auctoritatis, sicuti nullum
 est verborum ut suo studio et diligencia specemus multa nota amirorum astantium
 Antony Liberare, et forte per illius aditum totius belli vires palmarum consequemur,
 quamquam magis in Deo quam in hominibus speremus. Nec ad te praestantissime
 praeter sententia vides, non ut velim michi apud te vel futurum vel nominis gloriam vendicare
 si quid forte protine videatur, sed ut gratulor huic preplare etiam noster quae tam me
 vandi et Aspensdy miraculis, signis et prodigiis illustrata et decorata est, non est
 minus tibi Bohemis regno quod tempore favoris et iudicis meruit a Deo vitari.
 sed de his satis. Vellem praeterea, reverendissime Pater, per tam incedibilem tuae humani-
 tate et ut proprius loquar pietate, qua, in me videt, ut ea michi prestatue fa-
 cultas, qua tibi dignas gratias referre possem, egerem id quidem libentius, cum sit
 bono, qualem me esse cupio, officium non tantum faceret reddere sed etiam ampliores:
 id quoniam potestas quam cupere aempta est, non aegam tibi gratias sed
 semper sum habiturus, tuncque latus et diffusus id officium perentiam quam
 do me Immigretus Deus ad tuam presentiam conducet, cui me totum dedo totum
 que trado atque perpetuum meorem constituo, quo ubi vultis tanquam mon-
 cipio tuo, Vale solitudo mea et refugium meum et quem pro imilla in se ha-

manifeste in horum numero adscripti est facti sub sui Austriam sumptu ac invidabili amore inspectores. Necnon valeat reverendissime dominatio tua, ad gaudia sempiterna, et virtutis, quam quam sunt, reponere distuli, turbato obsesso vobis non prestatu, nam hoc et aures occupatoribus affior, ut vix has exarare valeam, ubi omnes, qui ex hac civitate proficiuntur, fideles testes esse queunt.

Ex civitate Hofmannensi, 28 Augusti 1451.

Reverentissimus ad dominum de Boni ab illo invitati, qui cum vix ex principatibus sacrorum Bohemis et clarissimum magno nobis vix adiutorio et presidio, et prope vim cum habeat oppida prope Pragam, in quibus revere verbum De amantibus per haurimus. Numerus magnus est in tota Bohemia, aliqui quia bonis, aliqui quia tibi Christianum sum, dicunt: multi tamen hereses expectant summo cum desiderio, et si non suo sperantissimo ore me convocant, tamen malo a turpibus intuspeccari, quam a bonis laudari. Sunt etenim multi, qui me libenter in exitum daretur, sed iam hoc sunt fideles, ut non verear ab illis pene expelli. S. quod forte prope optime nem contingeret, morem geram honestissimam et sanctissimam petitionibus tuis ad te dirigam gressus et ut iubes fias de nostro accensu certior, si quando ad te venire decerimus. Vale iterum et me ama, a quo placitum tua dignitas digne huius. Vobis reverendissimis paternitatibus multis reverens, licet orator fidelissimus

Frater -

Lewicki A. l. c. Tom. III, pag. 575. Cardinalis Strigoniensis, episcopus Cracoviensis, primam epistolam scripsit ad Capribanum die 2 Augusti 1451, cuius initium: "Adventus tuus Viri Venerande, in oras nostras non mediocri gaudio animos populorum Slavonicis linguis complevit. Eiam et hoc, preclaris verbis, ad reductionem Bohemorum accenditur Capribanum: sed vir sanctus ipse, sicut et ad Sabinicum regem, respondet quod ob publicam dispositionem cum hereticis Pragensis ad civitatem Cracoviam non potest accedere -

2/ Bohemana Societas Capitulum Janam apud Bohemos divulgare epistolam contra eum metens resecta sua tota ad Silesiam civitatem per eum rediret, mitti ad eum litteras incipientes "Tama dicere se frequenter audimus, et proponit ei disputationem de utraque specie. Respondum est epistola que incipit, Tuas honestas etc. cfr. p. . Anno 1453 in Polonia proficere, ubi honorifice exceptus fuit

Johann Kepistran an seine Mitbrüder in Wien.

(Olmütz oder Briinn, September 1451)

Excerptum unius Missive facte a Johanne de Capistrano ad fratres suos Wiennae.

f. 45 Da. De statu nostro etsi certiores vulgari fama facti sitis, tamen, quia sic tantopere postulatis, scitote nos omnes incolumes esse, imprimis autem deum in cunctis gestis ultra merita habemus propitium. Jam, ut socii referunt, ¹ OL miracula post nostrum recessum gesta sunt fiuntque cottidie divina virtute operante. Qualis autem commotio populorum fuerit, facile vobis persuadere poteritis, si diem dominicam proxime elapsam contemplari volueritis, quae centum milia hominum ad predicationem habuimus, qui fere omnes alienigene erant. Terrigene enim custodiam civitatis et domorum faciebant, eo, quod undique hereticis circumvallamur. Usque in hodiernum diem tria milia et DC heretici ad gremium sancte matris reducti sunt, inter quos multi barones existunt et quidam magni futurique plurimorum causa salutis. Multa milia hominum, ut aiunt, sub istorum ² baronum conversorum dominio degentium ac conversa sunt corde et nondum abiuraverunt. Venient tamen in dies ad abiurandum. Satis enim mihi videtur tam parvo dierum numero tot milia hominum abiurasse tam prophanos inveteratos homines. In tota bohemia rumor magnus est. Speramus rem, de qua agitur, bono fine esse terminandam juxta illud: omnia cum tempore *requiescunt.* "X"

Kopie. ^{zu/} AA Nationalbibliothek Wien, cod. 4498, f. 150.

= Copia nel archivio nazionale di Vienna, in

N.º. Five fols et ce vers. - Provisional
ex Plenario vel Reunione, mensis
Augusto vel Septembri 1451.

X) ad. reg. Vide Ecclesiasticon cap. 39 v. 26.

27

173

Ad Joannem de Huisburg.

Graves, periculosas et perniciosas recipi literas, ignorans fomen si ex tuo pudore talia processerint, quod ex famosissima intelligentia tua et circumspicua discretione mihi credendum non aucturo. Vides fomen intentionem tuam, non potissimum, non distincte, non iniunctive ad Compactate innixam et totaliter conversam. Quamobrem tanto magis compatiar ac dolore cordis affligor, quanto magis tantum virum ignorare quales compactatores in his, qui speciale mandatum requirebant aut civitatem haberent, aspicio - Vale etc.

Olmutz, 3 Septembris 1451.

Pars tantum est et excerptum Cochleii ex illa epistola quae fol. 248 et 396 com duplex infra habetur.

Cochleus l. c. p. 374 -

1/ Epistola responsiva ad Joannem de Huisburg
Joannes Huisburg vel Gansstraw ad Capitaneum hanc epistolam iniuriosam et contumeliosam scripsit: „Frater Joannes, licet scripta tua dulcis caruerit blando divitiis, tamen venenum aspidum includunt pulchro sub colore. Cum ex scriptis tuis aperte cognosco, quia fideles evangelica reducere satagis a veritate. Quare certe esse potes, doctorem tuam fallacem non suspicam. Mallem potius revera extinguere in corpore, quam aliquis, qui dogmaticas, ut referitur, in oppositum manet, gelicq; veritatis commentia. Gansstraw, Joannis III post Bartholomei, 1451 -
Cochleus l. c. p. 374

ATH, 16 (1923) 120-1

Ad Carissimum Regem Bohemae: (1)

Nullo dicendi genere conaequi possem, illustrissime Rex, incredibilem circumstantem et laudabilem, quam
 tus elegantissimae litterae hodie michi attulerunt: cum non idem laudes meas, quas profecto non ex-
 quiro, amplissime mihi proventus, sed quod longe magis praestantissimum est et illusterrimum a Christianis
 mundum et rerum regem obique eo nomine dignum ostendit, quandoquidem id tibi propositum
 est, ut non tantum propriis sed communi usque salutis. Quis non admittat in primis inest
 istam illam humanitatem, quae a natura tibi ipsa tributa est super omnes principes
 quos unquam cognovimus vel audivimus, et praestitit cum tu rex christianissimus et
 reverentissimus ad hominem, puerulum et facie tibi incognitum tuas litteras mirabilis
 sapientia et optimorum exemplorum ubertate repletae dace dignatus fueris. Quis etiam
 istam religionem profertur non faceret proximis ac sanctissimis desideris tuis, cum
 perspicuis Bohemorum reductionem per difficultem esse pro eorum quavis oblatione
 commulce non neglexis ad suscipiendam causam Bohemorum, eo quod factus est Equidem
 ad summam michi commo felicitatem accedisse, ut talis nobis in terris eluxerat rex, in
 quo excellentissimorum superiorum principum, qui esse boni habitus sunt, virtus so-
 prindia et animarum salutis mirificum desiderium superabundat. Magnam profecto
 et amplexissimum est regi ornamentum et deus, ut magis de spiritualibus quam de ter-
 renis cogites, obique tanto id magis magnificatio, quam in paucis haec egerim
 singulari quoque virtutem collectam videmus, ut tu ipse non ignoreas. Sed qua quidem
 re si putarem te humanas laudes praestolari, eas quidem tibi seorsum committere, verum
 quia te magis arbitror stantissimum Deum in cunctis operibus tuis, ut christianos
 principes dicit, praecipue vales mortalium adulationum assentationibus suscipere
 deo, reddensque potius tibi vices qualificationis quam perditas occupatione manuum
 ramunculorum, quas lingua questuariae et pauperis deceptis statuum laudationum
 gloriosi saeculi hominibus tuorum parere iustaque solent: nec enim et ceteris ple-
 rumum suum, quod nunquam possem de tua amplitudine tanta explicare, quam

omni meo oratio a tuorum orationum prestantia superetur: ad ne secularium orationum
 pompa vestigia videas imitari, non in tuis laudibus immorabor, quas merito tibi vendicas
 pro tam sanctis votis tuis, sed tuis regis maiestati ingentibus gratias agens pro magna
 illa benivolentia, quam natura ipsa dictante mihi protulisti, & magnopere orator
 regis et orator, ut eo in animo quo es velis perseverare, cum nullas maior, nulla per
 standior, nulla illustrior laus sacris tuis maiestati annis protegat, quam ut horum exor
 pator dicaris. De accessu autem meo ad tuum inclitum regnum Polonis, quam mihi
 Anthonia cum verborum dignitate persuldas pro Futherorum seditione, nullum gratum
 responsum dare possum, cum, ut te non latet, Bohemorum causam suscepim, quæ si
 reperitur, perit. Apertus enim de celebranda, publica disputatione inter me et eos qui
 Bohemorum hereses manu tenent, quamquam modicum sit locus determinatus, nam
 hereses omnes inibi præmi pariter congregati, tum propter suorum populorum
 commotionem et subversionem, tum propter meam publicam prohibitionem quam
 obtuli ad probandum et sustinendum nullum peritus esse preceptum in omnibus
 negotiis sacris, quod laicis populus eucharistia sacramentum sub utroque
 specie sumere debeat, tum propter miraculorum magnitudinem, quæ elementaribus
 Deus pro sua inexcusabili misericordia, populus ostendere dignatus est, coegerunt et
 compulerunt quidem illum hominem, quem magistrum Johannem de Probycrana
 vocant, principem quidem impresentiarum et protectorem omnium damnatorum
 Bohemorum eorum, ad habendam mecum disputationem, ut ego ab illo deestet
 in eis predicationibus silentium imponam, aut ille a me superatus et conclusus
 fiat illis causa salutis. Ego namque summam colluctationem summo cum
 gaudio acceptavi, sperans, quod futura: ut multorum salus. Quod cum ita sit
 nullo iure censeo tantam sui esse a me pretermittendam et precesionem cum
 eius victoriam et triumphum reportare non dubitum. Multi hereses et notities et
 que omnibus computatis circa quinque milia usque in hodiernum diem Bo
 hemorum prophetas hereses abierunt, expectoque prope diem multa milia anime

rum a Sathanae faucibus liberare. Et si magna peracta percipere sunt, maiores tamen de-
renda cupidè divina gratia optulante. Sed de his alterus. Magna sane sententia tenet,
recentissime rex, morem gerendi primitivis et honestissimis petitionibus tuis, ut ita magno,
ut verum fatear et obsequè ulla tua provocazione et invitatione, progressionem profi-
cisci aliquando ad videndum et visitandum tuam sacram regionemque mansuetam, adopta-
pris victoria, quam de Bohemis tantopere expectamus, aut ab illis me expelli contin-
gat, quod abest. Naque, id tui regis maiestati firmitissime polliceor, ni majori ac legit-
time impedimento fuero prepeditus, me ad tuum iudicium regnum accituum et
quam maxime libentius, si ineptum prelium optinas sine compositionibus, uti iure,
reddiditno domino meo sacrosanti. Cracovienis superverbes debet significaveram.
In modo, illustrissime rex, mihi verum pretere non dignaberis, qui tuis votis nequeo
parere et obtemperare, maximo impedimento deentus, licet optino et sancto; neque
obscuro, auspiciis exultationem meam, ut illa nulla fictione fuisse ambatam intelli-
gat: nihil mihi iacundius obtingere potest, quam ut ea daretur mihi facultas, qua
tibi rem gratam officere potem. Sed cum impresentiarum mihi preter spiritualis
suffragia habeam, munus orationum mearum libenter ac liberaliter offero, optino,
sacram maiestatem tuam in domino bene valere, ut non solum aliquando de
viteam una meum pro Putheroorum reductione operam sanctem, sed et Deus
ita aliquando staverit, pro zelo augende totius christians religionis felicitas
preliantem. Valeat sacre regia maiestas tua quam divina semper tuetur
clementia, et quem in tuorum numero acquiristi tuo ut fuis amore amplectere.
Plura maturius scripsissem, sed inortatus iter accipui ad dominum de Prors tu-
stiano dicendi genere uti cogor pro iure voluntate, malis enim aliqua inam-
pbe quam mihi recedere. Hocum etc.

Ex Anonyma 7 Willesnia 1451.

Lewicki Ap. II. 1455.

Senchi A., Monumenta Poloni, v. III, p. 578. - Rex basimicus epistolam scripsit ad Capitra.

et preclaris verbis ad reductionem Bohemorum accenditur: et ipse in hac prima epistola pro
laudat humanitatem et benignitatem regis, vota concepit ut et ipse rex dicitur extirpator
heresum Bohemorum et Nestoremorum: dicit in fine quod subito non potest ad inclitum
regnum Poloniæ accedere ob disputationem publicam celebrandam inter se et eos qui Bo-
hemorum hereses manu tenent. Adventum suum in Poloniam promittit.

2. Hæretici Bohemi et Moravi præsertim Barones qui sectam heceticam tuebantur Jo-
annem Bohemum eiusdem heresi præsertim principalem defensorum stinguunt, ut cum fratre Joanne
de Capistrano publicam disputationem inest, et sectam quam prædicabat, defendat; porro
factumque Joannem de Capistrano aut convincat aut predicare cohibeat. Cui si
victus fuerit sit illi salutis causa, ut unitatem fidei profiteantur. Excepit et anxius
Joannes Bohemus, duellum offert quod hilavissime frater Joannes de Capistrano suscipit.
Sic Hugoanus, l. c. pag. 14. - Rex Poloniæ alias epistolam ad Capistranum scripsit
quibus deprecatur infidelitas Bohemorum: in prima epistola hæc inter alia scripsit: "Ac-
cingere igitur, vi optime ad negotium istud, ad quod te rex multarum nationum vo-
cat, ad quod et nos tuam caritatem precibus nostris invitamus. Peruadet hoc carita-
ti tuæ, profectio tua, peruadet zelus animarum, compellit amor fidei et caritas.
Deus ipse residens in excelsis mandat et imperat." Initium huius epistolæ: "Spem
Iorem suum, principes regum serēs etc. ex Cradec die 7 septembris 1451."

SP. LIII

43

178

Ad magistrum Joannem de Rochian (1)

Venerabili magistro Joanni de Rochian, in fidei veritate tanquam patri procedens. Sicut
Christus. Hinc inde magister cum ferventi animo ad spem gloriam aspirandam, in
Christo seu gratiam salutarem et pacem in Domino sempiternam.

Tuas honestas, quales alii non dixerunt, hodie duobus episcopis pluribusque
magnificis ac prestantissimis viis presentibus litteras accipi, quibus facta imperitiam de
suum, compositum ac moraliter oratum impudor complectentis specialis, debet etiam:
fama dicarum frequenter audisse in eo, quem de Spiritu sancti gratia fideles conceperunt
pro fervore peritiae et adversus hostes ecclesiasticos disciplinae indigentis animi viribus
demerari, de quibus verbis clare percipere nequeo, quis fideles, quare hostes ecclesiasticos de
scriptis palam intendas offere. Si hostes ecclesiasticos disciplinae nostras catholicas sub una
tantum specie Eucharistiae sacramentum semel in anno, iuxta ecclesiasticam traditionem
sumentes, appellas, non hostes sed veros catholicos ecclesiasticos disciplinae cognoscas. Si autem
fidei adherentes sub utraque specie communicantes, fideles dei, adversus hostes ecclesiasticos
et disciplinae indigentis animi viribus dimicare, potest expressive, ipsos non observare ecclē-
siasticam disciplinae nisi fidei inconstitem ipsius redemptionis Domini, nostri:
Iesu Christi vindice et vindice presumas. Quod nec ipsi salubres, qui eundem Dominum
nostrum Iesum Christum impie et iniquissime cuius patibulo affixerunt, spiritu
sancto prohibente, attulere ausi sunt. Una est enim sponsa Christi electa, columna
sancta, immaculata, sancta mater ecclesiae catholica: unum corpus mysticum Domini. Note:

1. Iesu Christi, cuius caput ipse est visibile et invisibile, qui Patrem substituit, Sicut:
2. Ioh. 1:24. Tu vocaberis Cephas et caput visibile et invisibile totius Ecclesiae militantis, cuius
principalem super omnem terrarum orbem sedem in throno locavit, idem ante passionem

4. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post
5. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post

6. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post
7. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post

8. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post
9. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post
10. Ioh. 1:15. Iamquam dicitur: Tu es Petrus. Et post resurrectionem: Tu es Petrus, Petrus; sed etiam post

est veritas, quibus salutis necessario observandum et ibidem et in Decretis sacri
Constantiensis concilii, et exponere puto legimus. Cationem autem tuam tuam habendam,
prompto animo, hincque vultu, ac toto corde affectionissime opto-presenter et sollicito
de hoc vero die, modo et personis interventuris in actu, oro te, ut patrem amandum,
in Christi veritate colendum, non te pigeat aliquos ex tuis interim destinare, cum
quibus tractare possim et concludere de predictis. Veni enim de longe satis ab urbe
Roma, et ultra circuitus usque Romanicum. Socus est optus determinandus com-
muni, idoneus, accomodatus et securus pro quibuscumque adventurus in actu,
in quo Divinae sapientiae irradiante fulgore, manifesta fiat, et clara notitia ve-
ritatis in via salutis cunctis Christi fidelibus illuceat. Immoderatus insuper Ek-
quitas ago, tanquam pater in Christo colendo iuxta catholicam veritatem,
sub debita obedientia et humili reverentia et devotione sanctissimi, nostri,
papa Nicolai V et sacrosanctae Romanae et universalis catholici sacrae
mitantis quod salubri conductus pro laudanda nostra vita et felicissime sedi-
tatem inimus. Quamobrem mi tibi obnoxium de tua grata oblatione co-
gnosce, pias ad altissimum precis operens, ut tuam mentem clara luce aspergat
tuoque collegas et sequas illuminet una mecum et cum aliis catholicis christi-
anis, fueritque se mercedem communem ad impetendam nobis gloriam amplissimam.

Ex Bruna. Ho Die Septembrii. Anno 1451.

11. Fr. Wartin. f. c. ad an. 1457 n. 26.

Cum epistola scripta die sabato ante festum exaltationis Crucis 1451, quae incipit, Fama
divercente frequenter audivimus etc., Rochiana ad publicum certamen solae invitavit
Batum nostrum: atissime accepit invitationem sed petiit pro se et sociis, et ad severita-
tem sui, sabrumconductum necnon aliquos ex suis cum quibus tractare de loco et modo
disputationis facerent.

Non longe a Pilsna, in oppido Rochiana, Diocesis Pragueni, a quo cognomen accepit magister Joannes
Rochiana, strenuus parentibus, cuiusque tenuissimo natus, Pragam venit, mendicans, grammaticam et dia-
lecticam audire. Adhuc nobili cuiusdam pueri pedagogus factus est: ingenio pollens, lingueque promptus, in collegio
pauperum receptus audire fuit Tacitelli. Georgius Podichas humilis ad exitu reverent: tanto edidit ore preter Pra-
geni preputatum visum preporuit. Aneas Sicius ita de illo scripsit: "Socium pariter senectuum filius, confessor dia-
bolus, et antichristi propheta, contra canonicas sanctiones Pragueni ecclesiae preputatum inivit." Wartin. f. c. ad an. 1452 n. 9-10-11.

Ad Joannem Porrofin (1)

Senti de optare Joannes Porrofin meam proximorumque meorum salutem, hinc inde abque bonam
 formam in Christo seu Sabatore notae, utinam tuam prius cum tuis proximorum tuorum atque meorum
 catholicorum in Christo seu unico mihiq; corpore equanimiter commoverem salutem inobsequam optare
 et optatum effectualiter deprecaberis: non enim tam rabidus, tanquam canis dente meam authenticam san-
 ctissimamque doctrinam, tuis venientis labris maculae et detempere curaret. Videri equidem in me flag-
 phemia, contumelias, obscenitas, minas et incurias cumulare, quia Christi seu, suppete sacerdotis Ro-
 manae Ecclesiae veritates, atque Christi adversarios, detestandos evertes non profecto sed palam
 evulgando denuntio. Videri etiam mihi applicuisse velle, et famam meam in populo obfuscatam
 vel potius honorandam diluam et non neglegam, impudens mihi quod tibi non scrupulorum, vere mihi Joan-
 nes, qui et ego appeller hoc nomine, non super me, sed super te ego doleo vehementer de corde nuncio, cum te
 totaliter de tua tuorumque amplexibus salutem oblitum, atque post sequebam aspicio. Neque propterea, cuius
 sui catholici primum cor valeat compassionis lacrimas si non in prompto, in oculis continere? utinam
 tibi tantum in me verissime ordinata charitas, atque salutis desiderium viget et sicut sicut deus christi
 colam et verum catholicum servare ordinem caritatis. Certe mihi Joannes Diebus sequentibus post receptio-
 nem tuorum litterarum, ad tuas litteras non infuso animum et incongruam suspensionem, minus tuam
 spiritum et inobtemperantiam, sed potius, ut deest verum catholicum, responso data fuit, quam si non
 habueris, non ex mea, ut asseris negligentia, sed forte potius aliquo quocumque respectu, procul. Si
 nisi etiam in Domuum triplicatas copias, tuis tuorumque commoverem de Bohemii, litteras et
 sponsorias. Nunc autem quia de totum in meum video in tuis compactis: vere et in his etiam
 non possum immo, cum de totum implicatum aspicio, et in tuis etiam preteritis litteris tibi
 ipsi plures contadicione. Si in evangelio, ut asseris, tuis veritatis fundamentum habes, ad quid in-
 get compactis? Si vero compactis imitari, agnoscere te ab universali ecclesia, prout dicit, imo ex
 ea concessione petisse. Si vero petitis Pontifici tibi annuente, non cum sacro Basilensi Concilio prius
 ea confirmante, sed potius recitante mitti, prout in Praga extitit Decretum Basilense putatum. Sic
 etiam, oro te cum videaris extolere, et uti bona intentione Basilensi Concilio. Numquid in Italia
 laici sub utraque specie communicant? an in tota Alemania? an in Anglia? num in Scotia
 in Svezia, in Polonia, in Russia, in Anglia, in Hybernia, in Dacia, in Francia, in Burgundia, in Bra-
 bantia, in Churonia, in Aquitania, in Hispania, in Portugallia, in Sicilia, in Catalonia, Italia, Sardis-
 nia, Sicilia, Salmata, Parma, Slavonia, vel etiam in Piceno, Syro, Creta sancta, vel in orientali-
 bus partibus aliquos catholicorum laicorum sub duabus speciebus communicare legit, vel

curas? Ex dubiis autem unum est a sufficienti positum evocatione. Iuxta tuum errorem fun-
 damentum, an soli laici sub utraque specie communicantes catholici sunt et omnes alii sunt
 heretici, qui non sub duabus, sed sub una tantum communicant, ex ordinatione laudabilissima et
 sincerissima sacrosancti Romani Ecclies? Dico de modestis temporibus, aut hiis qui tanquam
 spūs Belial, abito iugo obediētiā sacrosanctę matris et universales Ecclies, omni Dei timo-
 re, omnique reverentia ad superiores, ad presides profugatos et respectos animo imbutos obedi-
 -entiaque mente, consequuntur suis erroribus inherentes potius quam catholicę veritati, perseverare
 vellent in damnable heresi Hussitarum. Ea nam forma sciendi sunt, quibus in sacro Concilio
 huius Conventus extitit authentice et solenniter declaratum. No homines, ut omnes sui simpliciter,
 superiores, equales non vero minores acquiescere vellent, ut pro te Joannem, mecum etiam
 Joannem catholicam veritate servata, docetur hiis quoque suis: cum integra pace, ac salubri
 concordia, benivolentia et caritate, quoniam et universalis totius Ecclies militantis Le-
 gi scripta, facim videre cupio: et si magnifico tuo Georgio beneplacitum erit, affectuose
 suscipere te, in hac Moravię terra, propius oculis aspiciere, ore ad or alloqui, eorum per-
 sonis personaliter amplecti, in effectuali merito prebitorum sanguinis Domini notis
 Huius Spiritus, et in suis vinculis caritatis. Non curo de tua detractione et latratu tuo
 contra me quod mendacis desipiam populos: quia iam per Dei gratiam mea doctrina
 nunc per Italiam sed etiam per Franciam, Germaniam et per Hispaniam et alias
 mundi partes cum vita et moribus ita nota est, non in angelis sed in plateis publicis
 et in sollemnibus verbis studiorum, quod tua etiam susurrectio laus potius, et tua
 laus iuxta tua proposita deducis erit et infama. In alio literis tuis me invidi et
 incognitum temerarie et ineptissime melancolicum iudicasti: attamen sum naturaliter
 sanguineus et cholericus; quippe hoc te non docuit Aristoteles, neque Plato, quod
 inimicum hominem, vel etiam in imagine figuratum, et ineptita physiognomica presu-
 mas iudicare. Nunc me vero monacum appellare non pudet, cum tamen me nunquam
 videris monacum neque nim, sed frater minor Cedini; sancti Francis, cui a sacrosan-
 cta Romana Ecclia inunctum officium predicandi et in omni terrarum orbi
 contra omnes hereses inquirendi et procedendi: tum etiam tanquam apostolico lamina-
 rio et universali Inquisitori hereticę pravitate. Si vera sunt ea, que scribit, ut Domino Apostoli-
 co obediatis, et huic obediēte velitis nisi enim petiti obediēte debeat. Excusas te tamen et tuis
 que Dominus Apostolicus recusat vos a se, et salute vobis; et imo dicit plus obediendum

esse nec, quam nominis: sed ut nec obtemperet, et proprio reum suo iniquissimum vicium sui
eclae Papae Summo, ceterisque prelati et principibus, tam ecclesiasticis, quam temporalibus
iuxta ipsius summam Dei rectissimam ordinationem, et quae ut dicit Apostolus: „ Omnis
anima potestatis sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo: quae autem
sunt a Deo ordinate sunt. Itaque qui resistit Potestati, Dei ordinationi resistit, qui autem resi-
stit ei, sibi damnationem acquirit.” Consequimini in Papa, sed magis de vestra pertinacia, et
de vobis ipsius querelam exponere debeatis et penitentiam agere de vestra pertinacia, et divi-
tia cordis. Cum etiam per Basiliense Concilium, imo et prius per Constantiense et per feli-
cis recordationis Martinum et per benedictibilis memoris Eugenium, et per sanctissimum
Dominum nostrum Nicolaum et per eorum litteras, orationes atque legatos, tot et tantis
viris morati fueritis et instructi ut a vestris damnatis erroribus cessatis: et necdum
tamen sanis consilij et doctrinae, persuasionibus acquiescere voluistis, sed de malis in prius
continue procedentibus et ruinam vobis cumulantes neque sacris personis et Divino
cultui mansuetis, neque Deo dicti loci et vasis, paramenti, sibi ac sanctorum imaginibus pe-
catis: neque autem catholicis secularibus, quin fecali, et crudelissima sententia et nimis atrocitate
quantum in vobis fuit, iniungere, persecuti, necare, spoliarere, devotissime aut detestare omnem ort
catholicum atque pacis Divinum cultum minime finivistis. Obloquimini etiam de me, qui
veritatem vobis pando: si patenter feceritis et veritatis amicitiam persequeris, me utique
tamquam vestrae salutis amicum vehementius diligere deberitis. Deo cordialiter et intime ipsam
Divinam clementiam, ut vobis lucis vobis vestras illustret mentes sua preclarissima
sapientia ad cognitionem suae veritatis catholicae: ex qua sub obedientia sanctissimi Domini
n. nostri Nicolai V. suorumque successorum emanare intencium, in observantia per-
fecta rituum, traditionum, preceptorum, ordinationum et laudabilium consuetudinum, sacre
sanctae Romanae Universitatis Ecclesiae reconspicatis, reuniti, reintegrati, sua vobiscum
Unigeniti Domini nostri Jesu Christi suavissimum et amicum humilitatis et obedientis
eiusque tenuissimum omni facilitate deferendum preceptis Dei et praxi amplectentes
ad aeterna gaudia pervenire mereamus et ad gloriam Beatorum. Amen. (2)

Briun, 20 Septembris 1451.

(1) Hermann, f. c. p. 368-70. Weber, f. c. p. 40-44. Borovinus, hereticus Bohemus
vobis convitit appellavit Capistranum, moracum, melancolicum, hypochritam, per-
fidum contemptorem conciliorum, preparatorum evangelii et. Capistranus gravi-
ter compellat eum. Epistola Borovini incipit: „ Officium te, propter religione in-
-fracta et.” et exprimit: „ religiose et sensatus” - Argumentum: „ De communiore sub
itaque specie.” Cf. Cod. Capist. III, fol. 44. Hermann f. c. 367. Contra calumnias
sibi perperam obiectas apologiam scripsit ad Magnates Bohemus, quam tute-
gram edidit Hermann f. c. p. 371-
Originem Compactatorum, referunt A. Hermann, f. c. p. 359, et Adolphus Pilae in
sua Historia Moraviae, Am. II p. 33. De erroribus Hussitarum cf. All. X, p. 333-

75

1851/1883

Ad Excelsionem, regni Bohemiz gubernatorem, Petrus D. D. D. D. D.

Haec de venerabilis viri magistri Joannis de Bohizan literis mihi allatis sunt, humiliter
que susceptis, quarum epistolam cum meo responsis, hoc Magnificenti, dignum coram de
stinauit, ut tua Magnificentia Symplice cognoscat, hoc meum esse desiderium, hanc
meam intentionem, ad hoc tantis et tales elegi sustinere labores, ad Divinam gloriam
propalandam, ut pro salute Christi fidelium, veritas sepe examinata, magis expendatur
in lucem et per amplius et perfectius clarescat notitia veritatis. Quam ob id dignitatem
exco, peto et obsecro ut dignis operam dares, ut sine furore, sine turbine, sanctorum
actale ministerium tranquille, pacifice et quiete, suum seke consequatur effectum.
Sed et arma bellica, certamina vacent, abint appropria, subtrahantur costume,
et comminationes, rapinae: Invenitur veritas, pax et amandis gaudia cumuletur.
Et Brevis, oppido Moraviae, 30 septembris 1451.

Cochleus Joannes, Historiz Hussitarum, Quod S. Victoris prope Nequamiam, 1569, p. 374

1. Ad Podiebradium copiam epistolarum Joannis de Bohizana mihi de publica diputatio
ne habenda circa veritates fidei: ad veritatem affirmandam regalem auxilium implorat.

Cum pervenisset Epistolam, ubi celebrabatur dicta Insuperabilis, multique Bohemiz Pa
rones adessent et Moraviae veritas valde proximam et acutam epistolam adversus
Joannem Podiebradianam, cuius initium est: "Quomodo se sentis Joannes: si bene
te sentis caveas a caecumine sentis etc. Finis vero sic habet: scribendi prohibita
non accusabis, tum quia a civitate, etiam in seculo existeris, contra hereticos de
cectari, tum quia alta materia hoc requirit. Si tamen hoc non satisfecerit, me
remitto ad ea, que prolixius super hac materia in quodam Tractatu scripsi. Nunc
autem hoc pauca suscipere, calamo succurrende velociter et festine, hoc salubris
et ceterorum zelo ferente.

Cochleus s. c. p. 375

Ad Universitatem Viennensem 1)

Nota vos admirari, Clarissimi Viri, Doctorisque celeberrimi Doctorum silentium meum, quo votivum usus sum votivam ex ipsa inclita urbe Viennensi dicens: quandoquidem nihil grave, quod scribendi ad vos causam mihi preberet necessariam, (occurret.) neque enim id ulla negligentia vel oblivione erga me vester factum fuisse putatis, cum tantis, ut cumulus votivorum erga me beneficiorum, ut vester memoriam nulla unquam possit debere oblivio. Cui enim tanta integritate plenus extiterit, ut tam grandis honore a vobis susceptus, possit conscientia reclamare, tamque humanitatis et beneficentis oblivio, quanta, ut apud vos etiam, amplexati me, videri, ultra quam decebat parentatam meam? Equidem ita me illustrius vestre Universitati spectatus vinculum foveat, ut semper illam vim cum honore habiturus. Cui cum populo me habeam mihi, me ipsum totum dedam, totumque totam, quo uti valeat tanquam mancipio suo. Sed de his habebimus. Ut Hieronymus ait, tractant fabrica fabri. Spiritus Clarissimi Doctores, de Tuerda causa inter Bohemos et me, catholice scilicet fidei nostre, cuius tutelam cum non minus libenter quam acute protestantem susceperitis, semper omnibus propositis magnum mihi prestant argumentum ad vos esse reverentem, dum tanquam ad eos qui non solum provocati, sed sponte huiusmodi causam tuam minime revertas tum pro sustentanda veritate, tum quia vestrum et meum est officium, non solum causam catholicis fidei defendere, sed augmentare et magnificare, magnificentiamque conservare. Postquam hanc Moravianam patriam sum ingressus, ut debui, semper pro vobis contra Bohemorum damnatas hereses egi, neque minus neque alio aliquo timore unquam a predicandi officio desisti, sed peccata facit sum omni, quo valui, studio ad refellendam illorum damnatam opinionem, qui dicunt necessarium esse ad salutem sub utraque specie communicare, me contuli. Quod factum est, ut non solum multi barones, nobiles et sacerdotes, atque omnibus computatis ultra quam quatuor milia mei in manibus Hussitarum errores abiererint, ut sicam multos alios ementes qui sub itorum baronum concessum dominio sequuntur, sed toto Bohemis regno subdito et in rumore posito, barones ipsi Bohemi sub utraque specie communicantes tamen, atque de popularum concessione instantur et ut verus sicam, compulerent Regibus,

Honorarium Bohicum ad habendum meum disputatorium, ut ego ab illo devotus exar. nientium impone-
 re aut ille a me superatus fuit illis causa salutis. Imo autem Bohicani auctoritas pro sapientia eius
 ut sic insuperabilem Bavonibus crederet eorumque et gratiam, prout suas ad me litteras dedit vobis honorat
 fuit tamen meo iudicio, summo cum cordis dolore. Quorum quidem litterarum copiam cum responsis meis
 pariter et nonnullas alias litteras ad me destinatas ad suam regiam Maestatem transmittam. Quas omnes
 cum inquisitionem ad vos esse deferendas nomine Regis, ego ut non pigeat illas perlegere, ut materiam et cau-
 lus determinationis eius regis Maestatis consulere poteritis, quae pro hoc tempore et die et personis affa-
 turis in actu faciende est. Antea enim quam a Joanne Bohico invitatus fuissim, mihi ipsi pro di-
 gnitate et pretiosissimo pro pulchra corona ipsam inquam Viennam delegeram, si huicmodi
 actus deberet celebrari. Sed ne ipsi Bohemi dicant me elegisse locum pro arbitrio meo, malo, ut a Securis
 ipso Domino Rege locus determinetur, quam a me ne collationem facere recuserent. Et quoniam non
 ignorem, huicmodi fides causam determinandam fore per sanctam Romanam Ecclesiam, tamen
 quia alias et in Concilio Constantiensi et Basiliensi determinata et decisa fuit, non in congruum visum
 fuit ut pro fidei defensione et Bohemorum educatione illam vobis acciperemus. Quamobrem cum
 huicmodi disputatio celebranda omnino sit, me factum ad ipsam sacram vestram Universitatem con-
 ventam, illam precibus, quibus valeo, suscitando per eam summam honorificentiam, quam ego me gort
 per pretiosissimum Christi sanguinem, per communem Bohemorum salutem, proque ea studio, quibus
 tanto tempore delectatur, ut determinatio vobis hoc per sacram Regiam Maestatem, eoque dignetur nomi-
 bus vobis pretiosissimos, et quam maxime in sacris litteris, et sufficientibus totius almi Studii Viennensis
 qui quidem ad locum determinandum habeant proficisci. Si Memores eligatur locus, mihi nati quatuor
 nimirum, iucundis afficere poterit. Quos modo tamen res se habeat, vicarium de Bohemis atque
 volumus, Divina favente gratia, si operam dare valeatis. Comparabitur etenim laudem et gloriam
 immortalam apud Deum et apud homines, si rem hanc attentare minime dubitatis. Ego autem
 omnem spem preter celestem in vobis fixi et locavi. Fuit quidem tanto adimento mihi esse, si vo-
 lueritis, prout intelligo, et nihil sit preterea mihi requiringdo. Quare si mihi memorem, si me causis
 simum, si dignum denique vobis beneficiis iudicatis, hoc a vobis peto, ut omnino huic preclaris
 collationi celebrandis, quae non parvum pondus habet, nonnulli ex vobis vultu interesse, cum
 magnum et maximum decus simulque ornamentum, Illustrissimae vestrae Universitati sitis
 allaturis. Recipite itaque, Illustrissimi Viri, et quot ad vestra preclara studia vos invitant,
 dirigite gressus, ut vobis laudem, splendorem et premia, mihi letitiam, amolationem Bohemis

et universi salutem et pacem spernam appetitis. Valeat sacra illustrissimaeque
 Universitas vestera Wiennensis ad gaudia sempiterna. Silellum quem vos debetis
 contra Bohemos eridi ad vos alias transmittam, mitteremque nunc illum hinc
 hoc, si transscribendi otium prestatetur cum sancti negotij minus prepediti, ut
 vix has manu festina exarare valeamus. Valete interem et quid de huiusmodi
 collatione facienda sentiat, nobis reperire non est molestum.
 Ex Ennaua 24 Septembris 1451.

Co. D. Lot. 4. 7. 3356

Petrus Bernardus, Bibliotheca anethica etc. Ratibonq. Tom. 8 pag. 562. - Navrat
 felices et amplex progressus, quod Dei gratia in Moravia fecit, Universitatem
 que rogat ut doctrina prestantes aliquot viros ad se mittat, qui publice
 suq. cum Bohemana Hussita concertationi intersint.
 Edidit etiam secundam, hic auctor, epistolam Capitulam ad Thomam de Saden
 priorem Mellicensem, "De publicis et promissis balneis religiosorum? f. p. 564.

2nd. 214

47

W. C. Cameron et Eves Aquile. (1)

1851

187

Magnifici et excellentes Domini, benefactoresque mei devotissimi, humiliter ac debita commendatione praerogata. Esti magno quodam benevolenti intervallo a vestris magnificentibus disjunctus sum, vehementer tamen ac incredibilis amor erga vos meum nunquam recedit: ad quod quidem estis caritatis vobis me invitat, non deest tamen reverentia illa et indispensabilis vestra erga me benivolentia, ad invitandum et precorandum me ad vos amandum et colendum. Et cedit etiam optimus et paratissimus vestrorum animus, quem vos habere certare factus sum in vestros Congregationis celebrandae subventionem et subsidium, uti superioris temporis a vestris etiam magnificentibus requisivimus: quod quidem tanta letitia et iucunditate me affecit, ut difficile dicere sit, quandoquidem ita meae precibus magnificentibus, ut in nulla re vestris Congregationis necessaria deesse putavi sitis liberali quodam animo.

Pro qua quidem re non ergam vobis gratias nunc, sed semper sum habiturus: uberosius tamen referam praeter ipsam vestram magnificentiam sollicitationem precorulentam. In praesentia autem, tantum vestras magnificentias plurimum rogabo, ut non moleste feratis fratres consolari quoad loci determinationem. Significatum est enim mihi, praetibus magis placere, ut generale Capitulum in hoc nostro loco sancti Juliani, quam in Conventu celebretur, multis ac variis rationibus, quas huiusmodi fore facendas, cum illis plane ex notis vobis sint omnes. Illam enim unam merito posse potest esse, quae a vulgo dici solet: "Malo in paupertate in pauperibus, quam in divitiis in aliorum laribus degere." Sed cum sciam, mores vestros pauperibus famulans vos minime ignorare, nobis vos aliter morere, nisi ut meo intuitu vestris praetium voluntati satisficere, ut commorantur in hac re absentiam meam illis non esse molestam, quae aequalem eos advocari pro sancti nostri oratione Bernardini laude et vestris debitis spirituali consolatione, sperans et ego intecesse. Sed quoniam magis bonum meum vobis prestare debet et antecellere, primitivas meas cogitationes me mutare oportet, cum hoc sit voluntas Dei, ut ex hoc emittat, qui ab obedientia sanctae Romanae Ecclesiae recesserunt, verbum Dei evangelicam ad eripiendos illos a Sathanae fructibus, quibus quotidie perda sunt. Illorum quidem multa millia et decies

servitute liberorimus, divina gratia circumlante, et si peracta magna per se sunt,
 maiora tamen et perstantiora secundo comendo; adest enim magnus et exaltus Deus
 eius admirandi et stupendissimi operibus: adest, et misum in modum suffragatur
 patronus vester sanctus Bernardinus sui excellentissimi meritis; cuius sacrum
 pignus, magnificentis vestis commendo non mediocriter, ut, sicuti esse numero vos
 admini, non permittatis ab omnibus indistincte videri: nam eo erit devotus, quo
 rarius monstrabitur, ut dici solet: "Omne sacrum, carum". Quod mihi factus fuit
 illum magnificenti non modo apud habet sed apud Hamauros, Hungaros et Boe-
 mos, sicuti fideles: qui enim narvae quae capellas et ecclesias, quae ad ipsius
 sancti honorificentiam constructae sunt, postquam e Roma directi? Et vos Magnifici
 Aquilani, mei, qui eius coetus sacrum praesidiis, ubi illud tenetis? Claudere in
 parva copella, et a pluribus tangitur, quod aues indui debuisset, et pulcherrima
 vestra ecclesia adnuari et cooperari; ut qui in toto Orbe vestram magnificentiam et
 gloriosam facti et notam, magnificentius et honoratur a vobis, quibus tantum
 splendorem et decus attulit, quantum totis mundis hac nocte gratia non meruit
 habere. Quod cum ita sit, magnificentias vestras summi precibus hortatus esse velim,
 ut rectis animis ad edificandam ecclesiam tam glorioso patrono vestro iam opor-
 tum sane non cessetis; ad quam quidem etiam vestra sponte concitati vos
 esse debetis, neq. tamen pecces etiam suffragentur, moreantque vestras Magnificentias
 ad tam laudabile, tam salutiferum, tamque sanctum opus aggrediendum, quod et
 non solum vobis, sed vestris posteris omnibus ad memoriam perpetuam. Haec in
 hodiernum diem respingenda miracula, quae Immortens Deus populi intendere signa-
 tus est, mei socii adnotaverunt, postquam ibi versus has altissimorum facti
 dixerimus, ut tacitam infirmitas: alia, quae vel vobis non potuerunt ob nimiam homi-
 num frequentiam, vel ignorantia fuerunt, nulla facta examinatione. Haec pauca vobis
 vestris Magnificentis scribere, non ad meum laudem, sed ut gratias immensas Domino
 agenti mecum dicatis: "Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo de gloria." Intellegatis
 merito quidem constandam a vobis esse vestram ecclesiam in sancti Bernardini honore,
 qui fuit miracula, et stupenda in populo Dei facit signa et prodigia, ac tam immortalis non
 ne Aquilanus vestram ornati, dicat et illustret. Habete et ex Episcopo 10. OCT. 1451.

1) Gtr. Ward. l.c. ad an. 1451 n. 37. Cod. ms. VIII. B. n. 35. Bibl. Vatic. Steph.
 Nicolai, G. Vita Thomae di S. Giacomo Della Grotta - Bologna 1896 p. 209

- 1) Livi D. Dori e S. Bernardini honorem commendat Aquilani; hanc epistolam accepit ad Magistratum et cives aquilanos ut capitulum suum sequenti ab observantibus celebrandum permitterent in paupere cenotapho S. Juliani extra urbem. Sed antequam hanc periret epistolam Aquilani ad Pontificem litteras suas deducant de credendo Amphilem S. Bernardini; et Pontifex illis utroque idem oct. 1851, facultatem dedit adjuvandi ecclesiam necnon episcopium fratrum regularis observantibus: Breve pontificium ex autographo publicavit Facaglia N. in „Sa Chiesa *Primitiva* e il monastero di S. Bernardino, L'anni, 1912 p. 21.
- 2) Presentem et Nicolaus de Fava unus ex ductum, socius individuis, indefessus itinerum comes et invictus actionum eius et miraculorum testis, in „Epistola ad fratres Provinciae Luciae, in „Vita clarissimi viri fratris Joannis de Capistrano, et in Epistola quam publicavit Festa G. P. f. c. p. 38 sq. *Ap. West.* ad an. 1451 n. 7. 15: 1455 n. 7. 1: 1477 n. 23. *St. vales.* f. c. p. 554. *Ap. Anallena Francicana*, ad an. 1888, vol. III p. 7. 13 - *At. II.* 358. *Albi* socii fuerunt: frater Gabriel de Verona, fr. Hieronymus de Modiolano: hi tres fuerunt postea Vicarii Provinciarum: fr. Petrus de Luperone, fr. Bernardus de Medina, fr. Valentinus de Lucina, fr. Bartholomaeus de Vercis qui recipit legendam de ipso Patre et accepit super eque lam et fuit magister iurista; hi omnes predicti fuerunt sacerdotes: fr. Bernardus de Neapoli, fr. Paulus de Ferraria, fr. Joannes de Camplo, fr. Michael de Russia et fr. Joannes de Austria et hi fuerunt laici. *Q. At. II.* 334.
- 1) Ferraria anno 1452 Aquile celebratum fuit quantum capitulum Cimontanorum per fratrem Marcum de Bomonia in quo mille et quingenti fratres interfuerunt et ipse Committarum in Vi² carum benedictum electus fuit. *Chr. de Suberati, f. c. III*, p. 111 - *Ch. H. leg. I.* p. 132 -

Epist. LV

28

190

Ad Mlicum De Floris -

Horreum die reddite sunt mihi littere Dominationis tuae, quae quidem quantum
letitiam ac iucunditatem mihi attulerunt nullo dicendi genere consequi possem, quan-
doquidem ita promptissimum ita paratissimum ad me sub tui tutela suscipien-
dum se invenio. Non enim aliud expectabam nisi quod in te omnes oere
predicant, offerunt, extollunt christianissimum scilicet nomen, ut clarissimas
et egregias virtutes tuas nitentis proteream ceteras quae tot et tanta sunt,
ut verum fatear, difficile dictu erit, et licet cetera virtutum genera ad cuius-
vis principis ornamentum accederent, maximum decus tuum christianismi nomi-
nis omnia vincit, superat, valcat. Flacissime excellenti Dominationis tuae SA-
teras meas magnopere gratulor, sed illud longe magis gaudio me afficit incredibili-
cum meum ad te accessum sollicitas ad liberandum tot milia animarum pecun-
tium, quae quotidiè Sathanae gutturi proda et eribus fiunt, quod primum est
aspecturus. Cum enim Tweill profecturusque caestina die post absolutam
predicationem Weyteam: ibi namque expectabo quovisque tua excellens Domi-
natio pro me miveit: si quidem feria quinta proxime futurae tua ad me ve-
nerit, sexta feria sequenti iter verus Campaniam accipiemus. De die autem
disponas pro arbitrio tuo: me autem semper ad veniendum paratissimum in-
venies. Sed animadvertat Dominatio tua, ut duo curae pro sociis et libris me-
is omnino mittantur cum sine illis profecturi non valeamus. Plura scribam
sed omnia ore ad te agemus, cum una tecum fuero, quod citissime erit, si tua
quam penam ad me mittere non quaveris. Tua vero excellens Dominatio
inferum magnanima erit et pericula, spero enim, quod ea ansequemur divina
gratia opitulante, quae ceteris negata fuerunt. Nam adest magnus et excellens
Deus nosse sui admirandi et stupendi operibus, nobis autem molestum minime
est adesse humano studio et ingenio. Responsivas litteras nullas adhuc accipere
ad amicum meo Prochiano: causam ignoro. Lector enim factus sum quod
congregationem nonnullam facerem Bohemorum, quae post prope Olmu-
tium accessit non sibi tantum, ni fallor, Disputationem ut ex mei litteris

197

intelligere potestis. Mi non denegari neque denegabo, summo conquisitas loci
iri. la. n. et precipuorum vicorum pulchra corona. Scio et certus sum, quod
pro sui animi obstinatione potius esse frangeretur qui flecti potest. Sui argumenta,
rationes, et ut verius dicam, cavillationes, auctoritates et dicta facile refellimus.
Sed ius et mei contores astare vellem, ut secundum illorum sententiam meq
iactantia acquiesceret et consentiret. Non enim intendo secum garrulare, ut
reperimus loqui facient, sed ut omnia a conquis et debitis iudicibus deteg
minetur. Omni ignorantia et timore locus a me remotus est, si mecum de
conquis loco et de vitiis irreverentibus in actu convenire voluerint. Nam huius
modi actus non apud vulgares et indoctos viros, sed apud eos quorum proba
ta et authentica est sententia et auctoritas, fieri debet. De iis actum ha
sternis in quibus omnibus tuo optimo et fidelissimo consilio utar. Valeat
excellens Dominatio tua, quam Sanctus Spiritus in spernum et me ut facij
sub tuo presidio suscipere. Pro ea dignitate quam merito reverendus pater
dominus Ladonius filius tuus amicus est, plurimum congratulor, atque gra
tias immensas Deo Omnipotenti qui illam tibi contulit. Rogo vero, ut ad subli
mura illum tollat, qui ex innata bonitate et virtute omnia bona meretur.
Merum atque laetum vale, mi optime protector et pro me cito mittere non
immoraberis, qui iam tecum fuisse deo desiderari.

Ex Exöbhel (Exöbel) die 12. Octobris 1451.

Q. M. c. N. x 576 - in Fontes rerum Aust. IX, 31 = Gal
Waldsch. Z. wotzj. 708. 710

Hae prima epistola ad Allicum de Prati seu de Bamberg est responsoria. Sed
tum animam suam demantrata, et altissimam tanti viri protectionem laudat.
Toto corde disputationem habere eam "amico" Pochiano desiderat, summo do
ei tributa sit conquisitas loci et peretrimorum corona pro dignitate sua et ubi
briale fidelium. Hae cum aliis viris fuerunt a Pollanditis ex archivo Wittingaviano.
Cfr. Acta Sanctorum (ed. 1861) oct. XXIII - p. Hae anno (1451) longo tempore commora
tus est Otomachi ubi in foro praedicat et hominum multitudinem, deusby semper assu
stantibus inchoatibus, istos Bohemos, alios Germanos, qui ea quae latine dixerat vernacula
lingua pronuntiarent. Cfr. A. H. an. VI-1-77- [?]

Ad Magistrum Joannem de Bohemana. ( )

Affectu salutis tuae et proximorum, mirari satis neque mi Bohemane taciditatem tuam una
 usus es in respondendo literis meis, quandoquidem ita me impellat tuis pro sacri calice
 defensione, ut te principem appellare in huiusmodi defensione non verebitur. Neque pro quidem
 tibi in festo S. Matthei ita late et diffuse, ut nihil ab te dictum sit, quod responsione hac, per
 servare putem. Eae vero, quas 24 diebus magno cum desiderio expectabam, 14 huius ad me
 delatae sunt, et quidem non breves, ut fere nihil respondisse videaris his, de quibus te certiores et
 feceram: quinimo ea respicisti, et ut verum fatear scribere fecisti, quae a te non requirebam
 neque expectabam. Si quidem literas quas superius diebus accepisti, diligenter et accuratius
 perlegisses, non invenisse sane, quo Baronum conventum congregare deberes, qui tibi consilium,
 neque mihi disputationibus locum eligere atque diem, modum et iudicium committere haberent tan-
 quam si eorum sententiam parere iure ipso debuisses: sed respicere ad te, non medicum rogata
 et petitione, ut aliquos ex tuis ad me mittere non gravaveris, cum quibus de modo, loco, die, et
 viis interventuris in actu agere, vissem ut optimum et gloriosissimum finem nostra sollicitudo ad
 quam tu me invitasti et provocasti antequereretur: quod nequaquam effecisti, sed tuipsum proferas
 et extremae eius vitiosa esse non ignoras, immitatus es dicendo cleros fuisse duo generatos bohe-
 nos, nempe Joannem de Peernstein, alterum Venceslaum de Boikhorca, qui de huiusmodi quatuor
 conditionibus, super quibusdam mecum deventura et tractare valerent. Et ne cetera non quidem
 laudanda silentio pretereundo literarum tuarum raucissimis abrolisti: illis quidem in maximam admo-
 rationem me venire fecerunt, quando eam tibi auctoritatem usurpasti, quae nequaquam ab te, tibi
 concessa est: nam sicut illi duo bohenes ea fuisse ab te postulata, iuxta de loco, die, modo,
 viis interventuris in actu, ad quos non illis, sed tibi respondendi erat officium, postquam non
 nam ad me mittere fueris dignatus, cum quo de his componere potuisses: si quidem bohenes illi
 ad me profecti fuissent, tanta tibi esset venia, sed nemo unquam comparavit, ego vero animad-
 vertens taciditatem tuam magnam animorum iacturam praesepere, Bohemiam iniquis statui, ut hoc
 nullis animarum periculum a paucis Sathanas bohemos, cumque Krumbol appellissem da-
 te sunt mihi literae tuae, et illorum bohenum, unius quidem verba materis linguae, reliquos
 vero latino eloquis confectos, quarum verba talia erant, quae etiam ab illis scripta sunt
 ex tua tamen mente ea profectus dicere non verer: locus sit optatus in bohenos, acceperat
 Dominum Henricum, dies vero Simonis et Iude, proxime affuturas, personam interventuram

praesentem libertatem adesse actui qui potest intelligere non excludantur, rectius dixerunt, quod adesse
 possunt, sed dominant, modis sanctae integralis in procedendo ni, ut Libere Polycarum, prosequatur com-
 munem calicis ad plebeios deducendo ex scripturis. Index autem nostrae disputationis sit ille, qui
 inter S. Basilianse et viros legatos de Bohemia et Moravia destinatos existit, et est iste: lex divina,
 praesentis Christi, Apostolica et Ecclésiastica primitiva, una cum concilio Doctoribusque fundantibus se veraci-
 ter in eodem primae necessario et indifferente iudice in hoc Concilio Basilienis admittere. Hic illi: su-
 modo de totum omni veterana portarum obstruati animi consuetudine ad me converte, et diligenter
 attende, quam indirecta, quam incommutata, quamque inuenta sit tua et illorum intentio, nulla
 de senectus passio mi Polycarum, ut bonum virum deest. Conterme huiusmodi collationem tam vilem et
 tam parum facultatis, ut illa in rusticano et plebeio loco possit celebrari. Etsi illa sit flocci
 pendenda ut ab indoctis et ignavis hominibus debeat celebrari et iudicari? Equidem si recte per-
 spexeris hoc tuum et illorum iudicium ratione cavere intelliges, cum huiusmodi res sanctis sit digni-
 tatis et excellentis, ut non apud rudes, sed apud peritissimos viros praeseri debeat: probo tamen
 quod conseruata reclamante, tales responsiones immitteris me dave. Visne tuum ingenium, quod
 acutissimum et elegantissimum profiterbaris, dum diceas, tot et tanta in Concilio Basilienis ac-
 gerunt, apud eos quorum et ovium est custodia ostentare? Summa sane mihi spes erat, ut
 antiquam, iudicium et excellentem verbum deligeres, ut doctum virum delectat, sed elegisti Cumbros, ubi praeter N.
 S. Henricum et eius generam familiam simplices doctos, rudes et ignavi homines degunt. Timeo
 pro sacri calicis tutela, pro qua tot et tanta labores adire non cessasti eorum doctissimi eius
 comparere et ab his, quod homo famosus, vilis, rectus sit, convinci? quod non peritit sed ignoran-
 ti magnum signum est tibi perpetue adhibendum, nisi sententiam in melius mutaveris: solent
 enim hi, qui scientis lumine privati sunt, liberius apud ignorantes quam doctos viros convesari,
 ut, cum illis harum luminis sit, videantur ex parva admodum re vel famam, vel nominis
 gloriam vendicare, nitunturque ex modico aere divites ostentare magnas, se ipsos summos
 laudibus efflorentes, et si quando aliquem virum doctum repererint, illum ignorantis nomine
 accusare minime formidant exclamantes et dicentes: "nescit, ignorat, imperitus, vixit, hereticus,
 est, delectat nomen eius a facie terrae: in eo quidem hominis gustu de esse non opto, sed animal
 vult, ne huiusmodi perpetuam maculam et infamiam tua sponte tibi ipsi afferas, cum manus
 ut tua doctrina magis apud vulgares, quam apud doctos et prestantes viros cognoscatur, quod
 facile patet, quando pro loco disputationis Cumbros tibi elegisti, ubi quales homines sunt,
 superiores in loco dictum est: illum autem nequaquam accepto, cum non tua sed mea intentis

locum et iudicem eligere: nam enim Vicarius et Commissarius Apostolicus, atque in toto orbis republice
 praeantibus generalis inquiritor, cui se iure ipso tamquam papae merito parum debet, si te christia-
 num profiteris; quod cum ita sit, non evadit, rusticum, incognita, dubia et incerta loca, sed om-
 nes ipsa scriptas famosissimas et excellentissimas urbes tibi propono: itaque illarum diti-
 genda, in quarum singulis sanctissimae et florentissimae scholae in omni seculorum genere vi-
 gent, a quibus omnis splendor, omneque doctrinae lumen emanat et fuit in populum christi-
 anum, et quoniam non necius es omnem fidei causam determinandam esse per maximum
 Pontificem, eligo in primis H. S. N. Nicolaum Papam V, rerum suaverem Petri, et universae
 christi vicarium, eligo et omnes Reverendissimos Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos
 et Metropolitanos Ecclesiarum sanctae Dei, eligo praeinde Neapolim, aut Janam, Perusium, Floren-
 tiam, Bononiam, Ferrariam, Paduam, Saviam, Chauvinum, Parisium, Eboracum, Solam, Oro-
 num, Cantabrigiam, Coloniam, Aghordiam: si quidem hae civitates nimis tibi remotae viden-
 tur eligo Caesariam aut Viennam: si vero cum effectu ad rem venice desideras, acceptare
 saltem vel Egram, ubi pro omnibus tutiorem et convenientiorem locum in partibus istis esse
 autumo et presinitum literis recentissimi Domini Regis Romanorum, christianorum san-
 ctissimi, itidem celebrandam esse dietam per Dominum Cardinalem sancti Petri ad Vinula
 qui legationis Apostolicae officio fungetur in festo s. Barbarae proxime affuturo, una cum baro-
 nibus inlitis regni Bohemiae et Moraviae. Quam ob rem si acceptare succoveris, illuc perhiben-
 ti animo properare: addo et aliud, quod Regem et Principum Orbis totius, christianorum no-
 men tibi vindicantium sententias et iudicium requiris, propono tibi omnes imperatres recentis-
 mos et christianissimos reges et principes Romanorum, sicuti sunt Francus, Anglicus, Hungaricus,
 Bohemicus, Hispanicus, Aragonum, Portugalliae, Navarum, Polonis, Hungaricus, Duxes Bur-
 gundiae, Sabaudiae, Mediolani et Bavarum, qui omnes cum innumerabilibus Principibus non
 sub utraque sed sub una specie tantum communicant: non enim Crumlos, sed civita-
 tes et principes clarescit tibi propono. Tunc vero erit ille a quo omnis spiritualis iuris-
 dictio christianorum dependet, Maximus sanctissimusque Pontifex Nicolaus Papa V, cuius est
 legem divinam sacrasque scripturas interpretari et declarare, non huiusmodi sint et
 loqui necesse est, ut a doctissimis viris non evanescent sed raro intellectui catholicis exponitur.
 Spes autem in Concilio Constantiensi nulla amplius tibi sit, cum post tuum discessum ab illo
 scriptum fuerit decretum omnium conspectatorum declaratorum, cuius copia apud me est
 et apud te fuisse, et esse non ignoras, nisi igitur suum officium fecerit. Quale vero nomen

tibi sit apud omnem christianum populum tibi notum et placitum est: clarus tamen is intelliges ex literis illusterrimi Regis Polonis ad me datis: quarum copiam punctibus aliquant accurata lepre non grave est. Expectavi viginti septem diebus ut responderis ad me diriges, et tu michi sic Simonis et Judae coram istius, qui hinc usque septem dies exit. Non recte quidem scripsi mi Polycarum, per errorem tuos quibus dirigitur dies namque determinanda erat post conversionem statim de loco. Tui in Moravia pluribus diebus ex partem litteras tuas et nuntios, sed quia nihil mihi significasti, ne tempus frustra consumerem, Bohemiam, quam tempore desiderabam adire, summiusque laboribus illam quidem illustre et imbue intendo. Verbo Dei quoad ex alto facultas mihi concessa fuerit: sed spero adhuc divina suffragante virtute magno Pragensi populo predicare, deus ad vitam salutem. Tui catholice reducere, vitia explere, et virtutes sanare, sicuti officium mihi iniunctum a S. Dominico Nicolao Papa V. iubet et requirit et vult, et christiana caritas et amorem velis me cogit, animas, provocat et invitat. Finem iam dicendi faciam illud unum reprehendo, quod si mecum collationem habere cupis, venis non progressus contributo tempore Legatione, ubi Barones Bohemis et Moravis potentes sunt, sicuti publica vox est et fama. Quod si facere volueris, tuis literis me redas, quam proxime certiorum, ut et ego ad illam proficere tempus habeam, id est salvo conductu: neque enim certio cum vicem literas M. Georgii Lubenaensis Pragensis ad M. S. de Paris Directas, ut me nullo pacto recipere debet. Quid igitur faceret, si me in suis manibus habere quamquam ex tua industria is factum fuisse facile mihi poterim. Si quidem mecum disputare omnino aures, quod et ego summo opto, volo locum congruum, securum, sanorum et tantis rei dignum, ut veritatis splendor omnibus pateat.

Lex Crumlov in Bohemia 18 Octobris 1451.

- (1) Wabouch, in fontes rerum Austriacarum, p. 111. 16. — Reprehendit Bohemianam de feodali in respondendo, circa publicam disputationem de communione calicis dicit nonnulla venuste de modo, loco, die, viis intervenientis et iudic. Habet in fine: „voto locum congruum, securum, sanorum et tantis rei dignum, ut veritatis splendor omnibus pateat.“
- 2) Dicitur Bohemane ab oppido in quo natus fuit abavus parentibus. Cum valeret ingenio et lingua promptus esset in collegio pauperum receptus, auditor Jacobelli fuit. Cf. Sicotanni, Hi. Pol. p. 101.
- 3) Tam anno 1430 plenam potestatem inquisitionis per quatuordecim menses fante accepit Capiti trans, ut testatur Wab. l. c. vol. X 166. A. H. vol. X p. 502.

196^{U.S.}

Ad R. Johannem de Bubenberg, prorem marchionis S. Spiritus & Agmin (1)

Nuper gratissimas vestras accepi literas, quibus perluctis, animo gaudente, Altissimi gratias egi, cum cognovissem in Bohemiae partibus adhuc vos religiosos et tholiceque viros superesse, qui verbo pariter et exemplo in fide christiana animati (2) et catholica veritate suis exemplis verba honesta conversationis mantentis. Tanto (3) igitur vobis maior in celi gloria revocatur, maius premium a Deo promittitur, maiorque corona dabitur, quanto in favoribus superiorum et precum moribus existentes non ut haereditas verbo persecutionis agitantis (4) sed stabiliti super firmam petram in fide Christi eiusque sponsae sanctae matris Ecclesiae obediencia firmi persistitis, attendentes, quod iniquorum persecutio electos ad vitales exercet et intellectus negligentia peritantes (5) ad altiora sublevat, nec non ad exarandas animarum pragmas pro fidei tutela sollicitat. Quam ob rem cum omni honore digni censeamini, vos ad confiteaminitatem notitiam omniumque bonorum notitiam, pacificam, prout Deus iubet, spontissime suscipio. De eo autem, quod secretis de famulatu vestro in brachio vulnerato, libenter id quod meum est agam, Altissimum per A. Bernacchini mente exorandi, quatenus id sua bonitate concedat quod videat optimum. Quod si forte, prout cupitis, non sanabitur, pacienter ferete. Nam ut notis, "Vires in infirmitate proficitur (7) et quos Deus diligit, castigat (8), corripit et per adversa ad se trahit. Non enim semper osculatur pater filium, sed virga percussit, ut eum per verba virtutibus imbuat et a pravis paterna correptione componat. Colocum, quia altissimi honore (9) apostolica monitione (10) portare iubemur, vos fratresque vestros quantum poterum exoro, ut apud Altissimum pro me intercedere dignemini. Non plus vale feliciter in Christo Vobis.

Ex Agensini civitate, die 21 Decembris 1451.

Cfr. A. H. an. XVI. 1-125. Divini conventus C. Elect. Agensini scripta, relictum fidei laboris

(197)

eum usque in Primi) conspiciuntatem recipit, promittens se pro familia vubrosa
to Deum esse exortatum. Hec, cum alia continetur in codice 598 Bibliothecae Uni-
versitatis Oenipontis. (2) In cod. animalis - (3) Santa. (4) Cf. Luca. 7, 24. (5) Papi
taiones. (6) Bernhadi. (7) II Cor. 12, 9. (8) Hebr. 12, 6. (9) Honora - 10 Gal. 6, 2.

1857
E. J. 2. VII

8
A. Nicolaum T. (11. 2)

1652

111

(198)

Beatissime Pater, humiliter sanctos pedes exoror. Tanti pondo manus imponam
litteris apostolicis motu proprio destinatis, per vestram Clementissimam Sanctitatem,
manu vestri Fidelissimi curvae Domini Praetoratorum. De Cetero die 21 Decembris
existit, quod unde genus gratiarum actiones referendi suscipiam. Pater san-
ctissime, penitus ignoscere me fateor. Alii ego relinquo, cuius amore sanasti, cuius
que causa, licet inutilis multo publicenter cuius et vices super omne mortalium
genus hominum geris in terris, potestate tibi divinitus attributa, etiam super
infidos haereticos et schismaticos, ac ceteros infideles. Expectat mihi fiduciam am-
plius, nedum iam indultata prosequi, tua gratia sponte collata, sed animosius
sem fieri ad nova scelerum incedenda, pro Christi Jesu fide tuenda sub obedientia
debita tua celsitudini Sanctitatis: audaciorque factus sum, et fortassis temerarius
ac persecutus ad supplicandum pro majoribus. Nam ubi laega manus de
natoris affertur, invidia non potenter acquiritur. Alexander illum Macedonum
regem potentissimum ducis in exemplum, qui cuiusdam abiecto homini sic percla-
rissime respondisse fertur: "si te non convenit magna recipere, regem non deest
parva donare." Apud ipsius, Pater sanctissime, tuam manum, et imple omnem ani-
mam catholicam benedictionis tuae gratia salutaris, ut sub tua obedientia tan-
to stabilis confirmetur, quanto amplioribus beneficiis noverit se respectat.
Per meum socium fr. Stephanum Hungarum, tuae Beatitudini de pluribus
supplicavi ut de annullatione Compactatorum, de abolitione a casibus etiam
Apostolicis sedis reservatis de quibus haereticis: nihil curarent, de bulla canonica
nationis sancti Pascaetii, de indulgentia septem annorum, et totidem qua
dragennarum pro totam octavam festivitatis eiusdem, pro omnibus ecclesiis,
capellis edificandis sub vocabulo dicti sancti Bernardini de locis per me rece-
ptis et recipiendis in iis partibus, unisendi cum locis Italiae sub obedientia
Nicensi generalis Simontani, more Italico. Tuam vineam colto, Pater sanctissime,
tua exectio aera, omnes uniusque tuae sunt, eius, qui eas creavit et creat
auctoritate tibi commissa. Apud fontes vite peccatis et de tuo, licet inutili, ser-

vult confite scire, quia ceteris mortem expectem, quam sedis sancti Apostolicus
 vultini detrimendum utcumque periculum debiti honoris haberes insonorari. Absit
 huic rem facere, ut infecerunt crimen glorijs vestris. Necro, P. B. quod in Fabiano
 Cua Sanctitas Fr. Jacobo de Marchia et miti concessit, ne forte heretici de sua ma-
 litiā gloriarentur, ut quicumque catholici nos associarent, possent aboleri a
 ceteris sacris Sedis Apostolicis reuerentis: magis in istis factibus habi gratia epus,
 quam in Italia: pro qua etiam supplicio instructissime omnium debita reveren-
 tia amper. Plus etiam concedere ministro publico in cap. Excommunicamus §. Catholici:
 vero: de heretici. Ubi sic dicit textus: Catholici vero, qui ceteris assumpto caractere
 ad excommunicationem se adhaerent, illi gaudent indulgentia, illaque
 privilegio sint muniti, quos accidentibus in eorum sanctis subitum consecuntur.
 Sic gloria sequit, quod auctoritate ecclesie potest fieri bellum, secundum quod
 verum est contra inimicos fidei, et contra illos, qui ecclesiam impugnant. Hoc
 P. S. utrumque faciunt Boemi: ex quo sua noverit sanctitas, quod illustres
 simi Principes Bavarię et de Saxonia ad me suos oratores pro his sanctitatis
 reverentia... et cum quatuor Principibus de Bavaria sui personaliter in Paenitentia:
 quos omnes preambitionem repudi ad omnia et singula mandata sua predicta
 sanctitati. Insuper multi Bacones, milites et nobiles se offerunt cum propositis
 precibus et rebus, etiam si ipse est ad modum se exponere pro defensione catholi-
 ce veritatis. Post notas heresy Hussitarum nunquam, ut asserunt, in his partibus
 tanta commotio visa est. Dicunt plerumque, Bohemos asserere magis et timere litem
 quam huius morachi, quam triginta milia armatarum, etiam: ab eis partibus.
 Prage castametentur. Hoc autem non aliunde procedit, quam a verbo veri-
 tatis, cui mendaces resistere nunquam valent, quoniam omnia vincit veritas.
 Magnum schisma, magna que divisio inter eos est: aliqui dicunt, quia boni
 est: aliqui autem non, sed sequuntur turbas. Vocanturam illi magis concessi sunt
 qui bona ecclesiastica detraunt occupata. Unde cum ab Illustrissimo domino
 Alberto Marchione Brandeburgensi dicerem, hoc inter reverendissimum domi-
 num Cardinalem sancti Petri ad Vincula et ipsum dominum Albertum tractum
 fuisse, quod dicta, que debebat hic in Egza celebrari, has tres conclusiones

expectabat. Prima erat, quod P. D. Cardinalis roboret quatuor millia ducatorum pro
 expensis Boemorum advenientium ad diocesan; secunda quod Pragenses recipereant
 archiepiscopum instituum per V. S. qui auctoritate N. S. faceret laicos mini-
 stros sub utraque specie adhibere postulatum, iuxta directionem eiusdem
 archiepiscopi institui, ut supra: lecta conditio, quod omnes qui occupaverant et
 detinebant bona ecclesiastica, etiam V. S. auctoritate licite possiderent, et fructus
 suos facerent toto tempore vite suae. Ego nesciens, si de mente C. S. hoc procederent, imo
 potius opinans quod non procederent, scripsi reverendissimo domino Cardinali,
 ut dignaretur me certorem facere de predictis; licet prima facie meo fuisse loquor
 nio videatur, has conclusiones ecclesiarum sanctae Dei, et V. S. potius dedecus quae
 honorem afferre. Eadem est, P. S. cuncta disponere, meum autem et omnium tuarum
 iussioni humiliter obedire. A reverendo domino Cardinale nondum aliquam
 suspensionem accepi. Demum clementissime Pater, quidquid boni in his per-
 tibus ego tua suppliciter auctoritate profeci. Circa litteras V. S. de officio in-
 quistoris haereticarum ubiqueque fuerim, mihi commisso primitus per Fel-
 rec. Martinum V. Demum per Eugenium IV et ad ultimum per V. S. anno
 primo sub Datum v. Non. Julii, sine quibus litteris vestras sanctitati fuerint Boe-
 miam vel Moraviam intrare praesumptissem, imo, ut verum fateri, etiam primo
 anno Martini V. antequam de Constantia recessisset, incepti excoisium contra
 haereticos de falsa opinione, contra quos Martini habui litteras a Fel. non Mar-
 tino, quas etiam nunc teneo, licet illae non extendantur ad alias haereses. Pater
 sanctissime, palam est, quod in partibus istis auctoritatis V. S. ampliatione in-
 digo non subtractione; nam prime litterae V. S. plenas sunt pro officio inquisi-
 tionis quoad omnes haereses ubiqueque fueris, cum invocatione auxilii brachii se-
 cularis, etiam iudicialiter, nedium in foro amicum, uti potestem sub hac au-
 thoritate Romanorum de Bohemiana, presentia licet iudicare: qui postquam gravi-
 notas ac multiplicatas meas respiciendo accepit contra suas haereses, non
 audeat amplius garulace, quinimo, ut communitate fector, praemissas fecit in
 Praga per tumultum popularium, ut nullus meum nomen audeat exprimece,
 nec pro bono nec pro malo. Haec enim se ibi nedium tanquam archiepiscopum

(2018)

Haec transcripta narrat et quaedam spiritualia beneficia ac potestatis incrementa petitis
anti exequi. ^{2.2.}diventes potestatis annuit Post. p. x. Bullam confirmationis J. Bernardini in illud
usque tempus non exarctam, indulgentias plurimas eius cultu ampliando et tunc diplomata
adjuvans potestatis misit. Cfr. Watt. l. c. ad an. 1452, n. 15. 16. 17.

Post mortem Eugenii IV, 1417, ad summum Sacerdotis regimen erectus fuit Thomas de Sar
zano cardinalis episcopus Pannoniensis qui assumpto Nicolai V nomine sedis in cathedra
S. Petri usque ad an. 1455. Cfr. Reynald

Indecenter sanguinem Christi administrabant et indigne. Calices ingentes plenos commovebant,
et post plenum haustum reliquum adstantibus etiam infantiulis lactentibus cochleari distri
buebant, quorum plerique evectantes reddebant. .... solum aquam adque benedictione aut
chirimate, aut ablutionis vobis ad baptismum adhibebant. Et tunc unctiois sacramen
tum contemnebant; casus reservatos non admittebant, rursus excommunicas rescribent.
Cfr. Watt. l. c. ad an. 1451, n. 23. c. anal. Alex. l. c. t. 9. p. 78.

2. Cons. 3-4- 94. 25-5 -

Epist. ad Pachiana quae incipit: "Non enim indistincte et absolute; et expl." in quodam
tractatu scripti. .; et epistola ad Barones Moravii quae incipit: "Convenit tamenis pugnare
his etc." et expl. "unitate et concordia omnium christianorum fidelium."
Cod. ms. Capit. III. fol. 30-40- 48-104-

Epist. LVIII

82

MS. 203

Sacratissimo Domino Martino Nicolao Pape V.

Beatissime Pater, Ad oculanda vestigia sanctorum petum. Caritas, que debita est omnibus christi fidelibus eo vehementer ad has commendaticias me coegit, quo Deo virtute integra illudis huius domini, cum magnificis et prestantissimis libris, ceteram famam apud me experientia fecit. Si enim cum omnium per ora volaret, illustrem et excellentem Dominum Ulricum de Rosenberg eum esse, qui gustandi Procerum morum profundi, casta, teos, civitatesque in mano impati devotissimum, iam motu per septuaginta sex annos nullo vichy tenore restitisset, subaque inter laboribus apparet, esse castorem et civitatum vicinas pariter, usque ad effundimem proprii sanguinis secum Iesu Christi fidem, et sacrosanctis Romani et universalis Ecclesie legitimum filium indefesse proclamarent, non in se catholicorum provocavit affectus, omnique cum benivolentia prosequuntur: quanto magis virtute fuerit mecum quicunque debitor, omnique eius honesto voto propitius et pro dignitate clemens, si pro meum cuique, quemadmodum vult, cum apud eius illudem dominationem superioribus diebus secum pro reductime devorum laborum, et fidei et sanctitatis tam parentis quam liberorum experientia preberet. Tante igitur caritatis, licet non invitus, hunc fidei nostris florem, si quid caritatis mea apud sanctitatem tuam valet Beatiissimi tui commento et commendatione, qua nulla potest esse maior, ut ordinet cum eius fidelissimi oratores apud sanctitatem tuam fuerint, in omni tam gloriosi Domini honestatis et pietatis voto eandem prohibitionem sibi, et pro innata clementia, et pro mea commendatione proferant, reverentibusque sponte sua currentem et votorum compertem effectum, pro sancte fidei tutela magis ac magis ad augmenta virtutum caritate possint. Cui quicquid sanctitatis tuae beneficiorum et gratiarum contulerit, minus ipsi factum putabo, dummodo commendationem meam intelligat apud eandem non fuisse vulgarem.

Valeat Beatitude tuae clementissima ad vota ceterorum -

Ex Egra in regno Bohemie die 10 Januarii. 1452.

Chr. Acta Sanctorum, t. c. p. 547 - Ulricum de Rosenberg eiusque famam illustrem et devotam commendat Sacratissimo Domino Martino Nicolao Pape V.

(204)

Primo del mese di Marzo 1872

Ad Aliscum de Bovenberg. (1)

Inmensas tibi gratias ago, tum vero maxime, cum de novis australibus ac de veteris statu me
certiorem facis, quam semper opto felicem. Superioribus diebus latus et diffusius per quamdam
Brenanensem omnia quae isthuc agantur et acta sunt V. R. significavi, nec aliquid portea
occursit, nisi minuterias literas hoc nostras Eximies a nostris amicis receperis, ut me
in exitum dent, quemadmodum alios facere conueverunt. V. R. S. Cardinali, et ab ill. Duce
Saxonis Fridrico scribit seniori responsum propediem expecto. Intendo enim Portem pro
fuisse, si S. Duci placuerit; non quod isti ciues nolant me tenere, sed ut propinquior sim Stage,
de quo quidem accessu nisi certitudinem antea forte quam hinc necedamus, et praesertim
cum intendam tibi per multos adhuc dies moram trahere si temporando, quousque
mentis Martis decurret, ut portea quibus tempore aditus valeamus liberius nostras literas
spirituali exequite. caritamentari. Literas commendatitias prout petit Ex. Vobis per
bonter carpei ad maximum Pontificem, ad Ser. S. regem Francs et ad ill. Ducem Burgun
dis, quas praesentibus alligatas tibi transmitto; non tamen me extendo ad aliqua partem
Lania, ne qui religionem sequor, posim ab illis reprehendi; sed generalia scribo, ut ora
tores vestri, quae plauerint V. S. audacius petere possint. Spero commendationem meam
prae ceteris apud ill. Ducem Burgundis, plurimum S. Vobis esse valitiam, cui mei
magnam notitiam habent. Copias responsum mearum ad perditum illum hominem
Polycanum S. V. mittere nequeo, cum sint ita prolixae, ut a meis sociis transmissis non
possint. Sed velim tibi persuadere, nihil ab illo mihi scriptum fuisse; quod sine ampla
responsione praesertim sit. Nihil enim deficit, quod ad latorem, imo ut verum fatear
ad detectionem suorum scelerum requiratur, quod silentio praesertim, ex eo quod prin
cipium introduxit. Spero quod adhuc illarum copiam accipies, si scitiores habere
poteris. Socii namque mei tantis praesertim sunt occupati negotiis, ut vix necessaria
absolvere valeant. Fratres mei a Roma nondum venerunt; sed illis quodidie magno
cum desiderio expecto. Bullam quam accipi, cuius copiam ad V. S. per illum Bruna
misi, motu proprio H. S. N. ad me direxit; sed non dubito, quod maiora sint socii allaturis
cum nondum tunc amplauerunt. Resiqua quae occurrerint in praesertim significabo.
Prooque, ut fuit, digneris repius me literis visitare, maxime cum conclusione illius
dieque celebrandae vel iam celebratae. Pomo, ac de adventu Ungarorum ad limites

Moraviz dignos nos certiorum efficeret. Multi multa fuerunt, sed quia nihil certa habeo, non audeo alius scribere, nisi quod me totum W. J. Judo, atque trado. Valeat etc.

Ex Egra 10 Januarii 1452.

(1) Palacky, l. c. vol. XX, p. 33. Dixit quod libras commendaticias petitas prelibenter iam conpexit ad Pontificem ad regem Franciz et ad ducem Burgundiz: mittit copiam bullz et notitias questz de dicta celebrata vel celebranda Paucorum.

(2) Chr. Spir. quz inq. Sanctas quz debita est. etc. ex Egra 10 Januarii 1452, p. Apud Carolum regem Franciz causam familiz Bambergiz commendavit eidem vobis metatis solum filius - familia Bambergia illustrissima est; eius specimen aliquod prebet Bohustaus Pralbricus in suis Miscellaneis hitoricis de regno Bohemiz - Tom. I, pag. 90 - Arneas Sghrus Puclo minus loquens de Adamiz scribit: "Audiui ego ex Ulrico Porem, prestanti regule, cum egz rem in Bohemia etc. Hist. Bohem. Coloniz 1532, pag. 88.

Magnificis et spectabilissimis Dominis, Domino Magistro civium et consulari civitatis
 Trojens, suis benefactoribus et preceptoribus colonivivis (1)

Quantum vestre afflictionis molestis compertivi, tanti est mihi immensa illa, et ut
 verus loquar, indicibilis benevolentia caritatis qua vos omnes amplector; tanti est
 mihi etiam ipse Deus qui omnium corda scrutatur. Nam nihil post meum huiusmodi
 sum vestris Magnificentiis scripsisse non ob aliam causam factum est, nisi quod vel
 parum vel nihil se obtulerit revolvendum: semper tamen non mediocri spe tanti, ut aliquid
 grande argumentum sese ad significandum deberet occurrere, quicumque quae sola sunt.
 Nam domino Benigno (Benes) nuntiativum a quo omnia dices protulisti. Dixeruntis autem
 nobis ex Truumbor boemicis invitaturus literas ad predictum illum hominem Potyuanum de
 decem pariter et ad omnes Barones Bohemias, nec non ad civitatem Pragensem, ut deberent
 Potyuanum exire et provocare ad propiciendum Episcopum, sed ita factum est, ut timore
 Avertes, qui omni ratione caret, comparare non solum non ausus fuerit, sed omnino recusavit
 dices: nolle venire ad nos hostes. Et tanquam maximus hereticus filiusque perditivus
 et iniquitatis suo spurcissimo et foetidissimo pallioque ore in suis literis ad me detinatis
 inebando a maximo Conspice, dicendo per omnes prelatos Ecclesiarum sancti Dei, reges
 et principes atque omnes, qui catholicum nomen vendicant omnes condempnam et hereticum
 appellansque suos inimicos. Reverendissimus Cardinalis sancti Petri ad vincula hac condicione
 intendebat cum Bohemias diem celebrare, quod potestentur stare et assentire eius sententis et
 declarationi, cum et legatus apostolicus: ipsi autem nequaquam id facere voluerunt tanquam
 qui nullum superiorem recognoscere attulerat et in spiritu libertatis vivere. Tui tamen
 cum illustri duce Ludovico Bavarij³ et cum illustribus marchionibus Brandenburgensibus
 Joanne scilicet et Alberto in Saxeceh⁴ (Bavaria) cum multis Baronibus congregatis.
 Et imbrata tractata instituitis cum Bohemias diem amicabilem celebrare 14 Junij²
 nica quadagesimae, habito tamen precus responso a Domino legato, in Bohemias acceptare.

vellent. Responsum de hora in horam expecto, quo habito rediam vos certiores per primum
 nuntium occurrentem. Expecto prope diem responsum ab illustre Duce Saxonis Frederico de
 nocte si placeat ut in sua civitate evangelicam, quam appellant Pontem ibidem Boar. si
 quidem acceptaverint, illuc accedam peccanti animo, ut qui dormiunt, existerent a
 a sompno moti; si autem recitaverint, quid agere debeam, nescio, nisi quod expectabo
 responsum a Romano legato. Et sicut Athanasius plaurit, ita meos gressus dirigam.
 Bohemi vehementer, ut refectus fecerit, sunt dicuntque: magis timeo linguam illius
 monachi fratris Joannis de Capistrano, quam si 30 milia equitum advenus eos
 invaderent. Fecerunt quidem in Praga, preconizari, sicut publica vox et fama est
 ut nullus audeat de me loqui neque bonum neque malum. Id enim fecisse investigatis
 ad evitandos rumores et contentiones extinguendamque famam istorum operum Dei
 que cotidie fiunt de quibus rumor est magnus apud eos, quamquam dicunt ea fieri
 virtute dyabolica. Sed non dubitatis, quod proprius est eis iudicium Domini quem exstir-
 ment. Quicum est enim contra stimulum adstante, si quidem tardabit non faciem
 deceret, quia ira Dei descendet super eos. Mali nesciunt loqui nisi malum. Quod autem
 contentiones decedat in vestri contemptum, nihil curandum est; arbitramini, cum totus
 populus christianus eos hereticos appellaret, et quem maxime Ehrharti Vicarius san-
 ctissimus Dominus noster Nicolaus Papa V, in quadam bulla pluribus nuper ad me
 me motu proprio destinata in qua appellaret eos evomeos, superstitiosos et hereticos
 propter practicum nominis utriusque species. Fluvius enim bullae copiam Dominus Be-
 neditio mihi, per die qui est vobis, Brunensis et Olomucensis eandem tenere debet.
 Duo autem fratres mei nondum e Roma redierunt, sed continue illis expecto.
 Magnificentias itaque vestras plurimum rogatas esse voto et obsecratis in vicibus
 caritatis, ut eorum minas non timeatis, neque temeraria spiritualibus proponere
 velitis sed semper stabiles et firmi in fide catholica et obedientia sanctis matris
 nostrae Ecclesiae vestri, sicuti semper summa cum laude et gloria conuenitis, cum re-
 posita et vobis corona iustitiae, quam rediet vobis Dominus in illa die iustus iudex.

Prope enim est Dominus, qui populum suum e manibus Chazarorum liberabit, con-
solaturque fideles suos, quos aliquando affligi a malis permittit, ut maiorem gloriam
maioresque triumphum consequantur. Quis enim de adventu Ungarorum ad
confines et limites Moravorum scilicet, neperata mihi consistunt, illaque mihi
invidiosissimum fuit quod Dominus Benemus significavit scilicet de optativissimo
restitutionibus ex parte Vestri Civitatis Decumenni, Tomucensis, reverendissimi Episcopi
pro Tomucensis archiepiscopi Potemorum datus et cum altis dominus Joannes gub-
nator regni Ungarorum se mihi obtulit venire, quocumque vellem cum omni sua
potentia et facultate, superioribus debui sui Dominationis scriptis illam ple-
nariam rogari ut Novorum noster catholicus suo brachio protegere succurre
dignaretur a faucibus Potemorum. spero, quod si inquam necessarium fuerit
vobis annuis subveniet et succurreret. Finem dicendi faciam vobis manus mea
cum maximum fidelissime offerens neque ipsum totum datus atque tributus ad
omnia vestra beneplacita et mandata ex toto corde, quod facile experiri poteritis,
si in aliqua re mea opera uti noveritis, quam gratam vobis et salutarem existimatis.
Valent etc.

Ex Logra 10 die Januarii 1452.

Walouch, Livostopsi, marcho Jana Kapistana et. Bonè, 1888, pag. 786-790. Magnifico et civi
bus Trojinz significat quod ad Bohemum litteras dederat ad proficendum legem
dignationis causa et quod ita timore terribus cum ipso disputare succurrerat;
dicit de Dieta celebranda, domino legato permittere, in dominica quadragesima;
rogat, in fine omnes christifideles ut sint semper firmi et stabiles in fide catholica.
2. Nicolaus Cumanus. 3. Ludovicus IX, dux dices, dux Bavarum. (11) Albertus Achab
des de Ansbach-Bayreuth. (17) Fredericus II dux Saxonum. (18) Act. 9, 5-17, 1. Inhibet
„Dum preclara Dilectorum Altorum est. Romæ prude nonas Martii 1451. N. an. 1452 n. 17.
§) 2. Tim. 4, 8. (9) Joannes Humades comes Portugensium-

(210)

Primo del momento

Spitt. LV1

85

Ad Barones et Nobiles Boemos (1)

1482
(241)

Credo Magnifici ac prestantissimi Boemos, ceterisque Nobiles et famosi inditit regni Boem
mè pro summa iustitia et equitate quæ in votis plurimum luceat debet, non moras
mirari, aut modestè ferre, quinimo letari vehementer ut in non gratissimam acci
pue si modo his meis litteris contra nonnullas involentes, quæculantes, imo reces
neparis abrectatores me agere et scandere visce: estis et post multa si quis autem
cum compactatis se excusare voluerint, legant libellum ad Bohianam destinationem
ab diffuse habetur declaratio non solum compactatorum, sed et omnium varacem
reusum opinionum, quibus populus albice conatur ad comunicandum sub uba
que specie, si vel per quibus vel falsissimis suasionibus; qui quidem libellus si si
ligniter: vestris magnificentissimi examinatoris et prelectos fuerit, facile intelli
getis, compactata esse magis in dedecus et confusionem Bohianam, quam in laudem
et defensionem: quorum quidem compactatorum nequam ipse esthorst obser
vator, sed perfidissimus persecutor. Compactata namque non omnibus concedunt
indifferenter communicare sub utraque specie, sed conditionatim et distincte, ut
clara in illis apparet. dicentiam quidem permiserunt servatis servandis, sed quantum
servata sint, quæ in compactatis continentur non ipsos in testes adduco. Ad reliqua
vero quæ in me Bohiana magis, false quidem, nota libellus sufficientissime re
spendet, quamquam nimis grave mihi esset ad singula, quæ stulti et malevoli
contra me dicunt, respondere et per maxime ad quosdam litteras per Boemiam
divulgatas, quæ nescio qui pediti homines et mendaces mihi adscribunt. In quibus
dicitur, quod ego me iactareem habere spiritum prophetis et multis alia, quæ ut
vulgo dicitur, indignissimus Halley pro eis quæ stulta et insana profecerunt et fuerunt
non diceret, quæ profecto defente, nequam a me protata aut dicta, aut scripta fuerunt,
ad animadvertendam me, obrectatores, me tantum merum susurrationes fatimare quam
tum lutum, quod pedibus calco. Stulti mihi est a sapientibus commendari, stulti etiam
mihi est quod inus opera in manibus peccatissimorum virorum versantur, qui multo
melius de mea doctina valent, quam Bohiana iudicare: qui si totum populam
christianam et catholicam sub ego existens maledicere et hepedicare non vult

ut, omnes inimicit suis appellans, multo magis horum de Cyprianis: cui si omnes sapienter
 sed benedixit, pro bonitate et subtilitate existimabitur si unus iniquus ac stultus sepe maledixit
 rit. Non sunt improborum calumnias ab his extimandis, qui pro veritate, fide, religione,
 pro iustitia, pro virtutibus plantandis pro ortu christiandis constant. Quisque pro suo
 arbitrio in alium dicere potest: si placet sapienti mihi est quod infamiam, quam in me
 emisit Potiriana, tota Italia, Flandria, Suecundia, Alemania, in quibus iam 36
 annos continuo evangelicam repellant ut faciam Anglicam, Hispanicam, Portu-
 gallicam, Cathalicam, Dalmaticam, Poloniam, Hungaricam, quibus suadem sequi
 ac sequi et principibus eorundem, si non facie fama, saltem notus sum. O Poti-
 riana hominum infelicitime! Sicut tu me persequam, seductorem, et antichristum, qui
 notus sum omnibus. O Argus et excellentes Barones: Potiriana et oculator toto
 populo catholicis ac omnibus universitatibus studiorum impressisti. Putat se doctus
 sum et oculatorem academia Romana, Neapolitana, Senasum, Perusij, Florentis,
 Bononijs, Padus, Sapijs in quibus quidem per tot annorum curricula, verbum de-
 predicari in quibus mea doctrina non hysticata, non damnata sed laudata et appro-
 bata. et ut si tanto profeceram multas clarissimas, velles in quorum singulis non
 paucos sunt doctores et doctissimi viri quam in qualibet universitate de perdis,
 et etc.

Mss. Bib. Vat. Lat. 5346 fol. 1-2. Notia. Reg. III. AA. 18
 Universitatis Insouat.

cp. Hec epistola multa habetur et apud Ward. l.c. ad an. 1451, n. 31 et apud Heuman, l.c.
 p. 311. Breve scripta fuit ex Ponte in regno Hungaris die 15 Aprilis 1452 ad Barones
 et Nobiles Boemij qui Praga debebant convenire pro quadam eorum dicta celebranda
 feria II post octavam Pasche. Integra habetur in Cod. Vat. lat. 458, Bibl. Vatic.
 a pag. 159 ad p. 166: incipit: "Credo magnifici Romani ac preclarissimi Barones
 ceterique nobiles et famosi et miti etc."; et expl: "concordia, obedientia et reveren-
 tia sacrosanctis Romani et universalis Ecclesie catholice militantis."
 Supradicta non est ne initium quidem epistolae ad Barones Poterios sed summa
 eum benignum potius eisdem. Beatus noster, predicando et disputando in Mo-
 ravia multos conversos hereticos ad fidem catholicam. Prosper, hoc et Poterios
 na et retores ei inimias paraverunt et contra eum anne malum dixerunt:

... in. Georgius Poterios negavit ei saluberrimum et suum monuit ut
 eum reciperent tamquam publicum hostem, recepit a populo pro veritate do-
 gmatum et pro innocentia sua ad Procey regni Poterios. Contra hoc inolen-
 tes et garrulatores et obtractores verba protulit amara: et quasi cogitavit
 quibus accusatores et obtractores verba protulit multa contra hereticos et
 catholicam illustre doctrinam noster et fecit in tractatu contra et eundem.
 Poterianam. Cod. ms. Capistrani. III. fol. 48-104. 30-46 - A. I. 150-

Hereticus Pragensis Ecclesiam catholicam eivise regimen aut cultum non condemnabat
 sed propugnabat hoc quatuor articulos; 1. ut si Succentia omnibus sub intrare.

quid
 219 bis
 213

Joanni de Menetiq Hebrano in Cadanoy ceterisque benefactoribus

Quamvis ex caritatis debito omnibus tenemur, illis tamen longe amplius obsequamur, quorum
 dilectionem certis beneficiorum indicis frequentius experimur. Proinde vestre devotionis sinceram
 laudem attendens, quam ad nostrum profecti P. N. Francisci gentis Ordinem, relictis clara expe-
 rientiâ cognovi, dignum putavi, et Divinæ acceptabilis voluntati, ut ab ipso Ordine progre-
 sive gratiam subiectis spiritualium gratiarum. Et quia nudi temporalius bonis, caritatis
 vestre subiectis dignam respondere vicem nequaquam temporaliter valeamus: spiritua-
 libus mitalom: i beneficiis, prout in nostris apud Deum Dominum nostrum sovra-
 nus desideris, compensare spiritualiter affectamus. Ea propter Ego, qui, licet in-
 dignus eucam fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, et Fratrum
 Minorum et sancti Clara seu sancti Damiani de Observantia nuncupato-
 rum et eorum Religiosorum d'penitentia Ordinum in partibus Cimentanis
 habeo Serecalem, vos honorabiles, sapientes, atque providos Dominum Fran-
 cem de Menetiq Hebrano in Cadanoy, Nicolaum Sredixer, magistrum
 civium, Franciscum Florentiarum ac Consules, atque Communitatem pro-
 nominatè caritatis, voces vestras legitimas, filios et filias presentes presentesque futu-
 ras, omnesque et singulas personas, prestatas, necnon et animas veterum depu-
 ctorem, et omnes, pro quibus intendis, ad Beneficentiam nostram et ad
 universa et singula vestre religionis suffragia in vita recipis propter et
 in morte, plenam vobis participationem omnium charitativum et spiritualium
 bonorum: videlicet, missarum, orationum, suffragiorum, officiorum divinum
 operum, et abstinentiarum, disciplinae, presentiarum, peregrinationum,
 inspirationum, predicationum, lectionum, meditationum, contemplationum et
 orationum, devotionum et omnium aliorum spiritualium bonorum, reme-
 diorum gratiore confectio, quae per fratres nostros, et discipulos vestros
 fratres necnon et alios de Penitentia, sine de Tertio Ordine beati Francisci
 in partibus Cimentanis dependes operari, et acceptare dignabitur de
 mentia Salvatoris: adeas insuper de dono et gratia singulari, quod
 cum Divinæ placuerit voluntati de exilio instantis miseriq; ut vocare,

id sequitur sup. 219 bis

Francis and Mary

Hec epistola mutila habetur et apud Wadd. l. c. ad an. 1451, n. 31 et apud Human. p. 371. Breve scripta fuit ex Ponte in regno Hungariz die 15 Aprilis 1452 ad Boemos et Nobiles Boemiz qui Prage debebant convenire pro quadam eorum debita religione. Acta II post actam Prage. Integra habetur in Cod. Pal. lat. 458, Bibl. Vat. a pag. 159 ad p. 166; incipit: "Credo magnifici Domini ac peplacissimi Boemorum ceterisque nobilibus et famulis et ministris etc."; et expl: "concordia, obedientia et unitate sacrosanctis Romanis et universalis Ecclesie catholice militantis." Supradicta non est ne initium quidem epistolae ad Boemos Prohemiorum sed summum benignum protius eiusdem. Proetus noster, predicando et disputando in diversis locis multos convertit hereticos ad fidem catholicam. Propter hoc et Bohemici et veritatis ei invidias paraverunt et contra eum omne malum dixerunt.

in Georgio Podiebrad negant ei volumensundum et suis manibus eum respiciunt tanquam publicum hostem, scripsit apologiam pro veritate dogmatum et pro innocentia sua ad Proceres regni Bohemiz. Contra hos inimicos et garrulatores et obtractatores verba protulit amara: et quasi cogitationibus accusatores rebus amaret. Post maleficia multa contra hereticos catholicam illentiam doctrinam sicut et fuit in tractatu contra et eundem Pechizanam. Cod. ms. Capistrani, III. fol. 48-104. 30-45 - A. I. 150.

Hereticis Pragensibus Bohemiam catholicam eivise regimen aut cultum non condemnant sed propugnabant hos quatuor articulos; 1. ut n. Lucaccia omnibus sub utraque specie poringeretur; 2. ut omnes sacerdotes libere sine peccata episcopi licenti verbum divinum predicare possent; 3. ut clericis temporale dominium adimeretur si ut delicta publica nulla ratione tolerarentur. Vasotti S. Traditiones Hist. Ecclesiasticae, Vindobonae, 1895, vol. II. p. 161.

Concilium Basile legationem misit Prage et pacem composuit his conditionibus: 1. ut Lucaccia sub utraque specie laicis in Bohemia et Moravia concederetur, tamen conditione ut sacerdotes adhibere diligenter edocerent Christum sub quavis specie totum contineri; 2. ut peccata mortalia secundum leges divinae et ecclesiasticae quae sum fieri possent, non tamen a personis peccatis, punirentur; 3. ut verbum Dei omnino libere predicaretur, non tamen atque hinc inde suspensionum ecclesiasticarum; 4. ut ecclesiastica a deo secundum praescripta Patrum fideliter administrarentur: quae eis poteratur sacrosanctum committere tenendus est. Pacta haec inter imperatorem Sigismundum, concilium Basileense et Boemos inter, an. 1436 Zglauz, ad quibusdam explanationibus, confirmata Basileensi aut Pragensis compactata pellari convenerunt. Vasotti, l. c. p. 162. De gentis a Synodo Pragensis in causa Prohemiorum et de compactatis Pragensibus ep. Nat. Alex. Hist. Ecclesiastica, Pragae 1734, t. 9 p. 95.

sequitur D. 213. (85) 1452

(214)

vestrique obitus, multo annuente Domino tempore diffundi, nostro fuerint capto,
tulo nunciati, idem volo, ut pro votis facti officium quod pro fratibus nostris
defunctis necessitati ibidem annuatim ex more per totum ordinem fieri consuevit.
Valeret feliciter vestra devota et fervens caritas in Christo Jesu Domino nostro
in eternum - Amen.

Datum in Pragae, die 23 Aprilis. 1552.

Wald. Day. Archiv. XII. 155/160

80 bis

1152
215

Ad Magistratum Pragensem: Podiebracum (1)

Magistrici Domini, videte et diligenter attendite ad que pro vestra salute et honore concernunt
do stantibus obligamini: notis me pro Inquisitorem hęcis paritatis et Commissionem Sep-
timum, et pro officio meo comisso necessarium esse michi vestrum patrocinium, auxi-
lium, consilium et favorem ad que impendenda humiliter et devote vestram Magnificenciam
requiso, precor et obtestor in Domino Jesu Christo et reverentiam et devotam obedientiam.
sacrosanctę Romanę Ecclesię, et quod factum non fuit in congregatione omnium bo-
norum superiorius hiis diebus, talem in Praga et Consistorio horum quindecim deputato-
rum notis literę cum libello, quem vestis Magnificencis transivisti, dignemini operam
dare, ut fideliter presententur pariter et legantur, expectans etiam reverentiam vest-
redem a Domino Jesu Christo, et gratiam ac benedictionem sanctissimi Domini Nostri Nuncii
Lai: Papę V. cui precavimus de omnibus vestris bonis et alijs bonis operibus notitiam
transmittam.

Ex Urbe Pontenti 14 Maj 1452.

Ex Cod. Arcephitano fol. 123 Waddin. f. c. ad an. 1452, n. 2.
Magistratum Pragensem monet ut dent executionem litteris Apostolicis et Podiebra-
cum ab insidijs coarceant in Portegundo Prohiana. Georgius de Sumbat de Podiebrac
magister et gubernator regni Boemę ad notitiam Pontentem scripsit epistolam que incipit: Sicut
tuarum recte litterarum etc.: et opte., et merito est parendum, Negat eadem subrecondendam que
opportunitatem non autumabat ut sanctus cum suis fratribus Teagam evangelium doceret. Ave-
dine hereticali pervarius ait: "Nos et regnum Boemę a remotis satis fratribus minus vult
et immitte diffamare non deinas prout et litterę teę neper destinats concinnant.... per
absentia quam presentia delectamur a diversionum turbibus precavendo."
Cod. Capita. 83 fol. 315r Ad. I. 150 Est pars epistolę: Sicut scribit Jojued

= Novis, fol. 232-7

(216)

Liane and Marnie
H

2

Ad Joannem de Indycis (11)

Telectis litteris tuis nuper ad me allatis de peculiaribus in libris, fratres et amice expectatis
 sime, si sacra evangelia secundum notissimum communemque omnium catholicorum doctorum anti-
 quorum et modernorum, non dico haeticorum boemorum, intellegere volumus nihil, peccat iusti rei-
 hique veritati abesse dicitur me comperisse non ignores nisi quod illorum pronuntium exaratis
 fidei, videlicet frae secundum Joannem, quod homo seipsum cognoscit cum sancti hoc idem affirmant.
 At enim Paulus, faveat omnium causarum diffinitum est seipsum cognoscere: non enim volens
 oculus ea quae extantibus habentibus imprecisus seipsum non videt intueri, sed etiam mens ipsa satis
 acute aliena contemplari tacet est erga suam cognitionem vitiorum. "Telectis si bene core
 videamus propter incognitum omnia mala, praemisisse non negabimus: nam si supra seipsum co-
 gnovisset, se quod a Deo creatum consideraret nequaquam ad tantum respectu culam inveniret
 ut se Altissimo velle adequari. Adam si se de limo terrae aspexisset contra Dei preceptum, velatum
 primum non edidit. Ancy haeticus, Nestorius, Marcion, Basilides, Porcius, Pelagius et ceteri
 haetici quorum infinitus est numerus, si seipsum cognovissent suo evanescente sensu scripturas sacras
 non intellexerunt, sed duas cervices suas capita quae fantastica sacerdotibus Romani Ecclesiae submis-
 sione. Wicoff, quoque, Hieronimus, Jacobellus et Joannes Hus in concilio Constantini haetici con-
 demnati omnibus suis compunctus, se se cognovissent eorumque parvam facultatem et remiam per-
 spexissent, tot novitates, tot et tanta mandata, tot et tantas vacillas contra Christi evangelium, abique
 matris Ecclesiae, laudabiles institutiones et commutationes super ipso evangelio fundatas iudicare minime
 praesumpserunt. Si nunc etiam Potigianus Deus boemorum eiusque sequaces, de quorum numero,
 o miser Joannes, unum existi, seipsum cognovissent tantis peccatis, tamque temeritate non essent
 sed cum omnium christianorum rebus quidquid sancta Romana Ecclesia docere iudicat et observat
 audacter profiterentur et diligentissime observarentur. Peccato quod non solum similes boemorum
 animalium sed super bestias esse communi, testi adhaerent Boetius catholice sacrorum adhaerent,
 dicens: Humani naturae ista conditio est ut tantum seipsum cum se cognoscant exaltet: eadem
 tamen infra bestias redigatur si se non deservit. Le igitur, pauperculus Joannes, ex quo diffidit est ut

(218)

ipse amens restitutum nose omnis veterana obstinatione deponit diligenter cognoscere coveas. Considera quanto tempore sicut ovis que perit a veritate catholica et ad credentia sacerrimam Romanam salutem hereticus ab ecclesia ductus abderant: contumplere quoniam proximus sis obonez morti, cogita fixe mente quantum cito tuum corpus heretica labe fedatum, sed venam relinquentium et anima in demeritum contubernium tradenda ubi non flatus et stercora dentium: et si propter tuorum rebum magnitudinem mens tua molliis non poterit, teva oculos tuos et aspice quot post veteratum hereticum inimicum dolois in regno Bohemiz combuste et diuute sunt, quot incenda et amicide patebata, quot dei novi occis gladio, quot virgines violata, quot corda in latronum spelunca conveasa, et quanto magis sit effusus, quo pacto fuisse divinus cultus derelictus, ois diandi profanatus, ut elemosia et sacca vasa furto et rapina ablata et in rapiequm huiusmodi usum redacta. Dilatetur mens tua ad supererem gloriam veterum progenitorum et maiorum et atterit contumplere si eorum vestigia omni laude et memoria digna sequimini: rememorate eorum fidei catholice constantiam, intueret reverentiam et promptissimam obedientiam quam erga Romanam Ecclesiam habebant; aspice Gregor archiepiscopo, prelati, doctores et magistros orabatam, que ihm in omni nostrorum genere vel a paucis orbis civitatibus superabatur vel omnibus agrabatur. Reverere deinde fidei divinitatem cum aliqui non credunt in vita conveasa forum et insequum Christi (impus) contineri: aliqui glo- riosissimam virginem Mariam virginem non fuisse, et que omnia et plurima que tu melius nosti, nisi ut mendax negare voluerit; si cum magno corde cogitaveris et manifestaveris, crede mihi Joanni: & Cap: itano. sup ply tuam salutem quam tu ipse amantis, omnem e vestigio disponas heresi; et a sanctorum tuorum maiorum moribus nunquam amplius discedas. officium quot sancti Romanus saluter eiusque legati et iudicis, abiste et fugata omni rebeliori, obediis quod si abest pro tus amiqz salute non omnium fuit, iuxta Hugonis sententiam: „ Melior esis quamiam si te, neglecta coveas videtur, vires hereticarum, complexiones omnium, natura, animalium, celestium omnium et hereticum nontiam haberes: multi enim multa reuunt et pugnat reuunt, cum tamen summa sapientia sit cogere vere scriptum. Pedagoga enim epistolam tuam: quis tam imperitus, sine ratione, sine more, sine honestate non derideat et derideatur cum tu, hereticus putatus ac ad infas porci in lano porcium Actum involutum videaris, me de fide velle intueret et de aliquibus corrigere, non attendens hereticum

universam: "Mundus esse a vitis debet qui aliena conquece auat. Nequaquam in membris maculam considerat oculus quem pulvis gerit: et superciliosus oculos non valent flegere manus que lutum tenent." "Sibi" ridiculius auidi quam doctos ab ignoro dici indoctos: vocis catholicus ab heretico contemari, sapientis reprehendi a stulto et vitis alienis a rebeato conari. Quid, Joannes, putas ne cum pueris loqui? Non enim hoc est tibi inquam nisi ad latandum; non habes doctrinam nisi ad prima elementa docendum, quamquam et in illis multas incongruitates committis: non talis diuidi facultas est tibi, o miter, ut tibi expediat tuis maledictis et venenatis labij contra me inuere, quum non ignores posse te, ut vulgo dicitur, dormiendo docere. Nonne a summa ignorantia vincens et dementia ut tu cum laicis vrbis de sacro euangelio et de Bonianis concilio mecum contendere, cum prohibito sit per sacros canones, c. Quicumque, de heret. l. vii, mecum de fide disputare? Siquidem verus penitentis fueris, tuaque hereses volueris abinere, prohibens animo et de fide intem catholica: si autem in tua obstinatione persistere volueris, saltem ad tuam confusionem libellum meum ad Frisianum destinatum perlege et inde tam de euangelio quam de compactatis, que vobis non pudeat allegare: cum illa manque obseruaveritis, nisi ut talia oculos claudere volueris eius sufficientissime informatus, qui oculis, nisi prius respicias saltem in morte, ut ipse talis tibi creparent, ut intelligas veritatem: Aliam vero hancam seuerissimam epistola tua facile nunti esset dicere, sed quia tot stultitij, hereses, blasphemis et mendaciis repleta est, non multum tecum, qui ut fatuus fatue loqueris, curis mea verba profundere stultus enim est qui nihilominus se vult docere, teste Gregorio: "Quanta enim doctrina necesse potest quam quis eius mendacio esse velle docere meliorem: si te melior sum non ego iudicabo ad iudicat totus catholicus, mundus) apud quem valet auctoritas patris Joannis de Capistrano. Unde verum mihi ambiguum non est, quid cum ego sine catholicis tu in heresi, quomodo tuz littere testantur, et inuolubus: et ideo secundum Bedam: "Frustra sibi officium doctoris auere potest qui distinctionem catholicis fidei ignorat. Neque sanctorum Domino sed euniam sibi edificat qui docet alij ratione quam ipse non didicisse conatur." De manifesta stultitia tua mihi dico cum tu imperitus non pudeat me imperitum appellare. Scripsitum est enim: "In vno stultum cum ambulabis cum ipse insipiens, et omnes stultos existimat." Nescio an vno natum an

malitia quaedam in te innata, quae rationibus vincitur; corrigatur autem nunquam; in tam latam
 Joveneris Jumentiam ut maiorem vix adhibeas fidem Bohiano ceco et suis Apocryphicis preceptis
 vobis quorum aliqui in concilio Constantiensi combusti extiteri, quam sublimibus doctoribus huius
 modi rei veritatem determinantibus: immo magis quam ipsi Ehrlich. Infelix Joannes deponit
 antea verba quae Ehrlichus loquitur ut intelligas. Nisi manducaveritis et mini liberetis: verba
 quae ego fecutus sum, vobis, spiritibus et vita sunt. Et. Sed sunt quidem ex vobis qui non credunt.
 Dege bellum meum ubi haec tractata sunt. . . . . Sequitur copiose de compactatis et
 de concilio necnon de comunione sub utraque specie sicut et legitur in lib. ad Bohianam.
 Si quando in respondendo tua lingua, quod non referamus eade modo ita se exagitate, ut
 pudeat si quid in te pudoris est tam aperte fuisse mentitum, sicut qui dicunt se esse Bohianam
 aut Joannem Boerachium, cui alias in Moravian silentium imposui. Ego ut reverbo tibi
 tanquam Joanni de Hujichitz, sayco quomodo alij tui filios nominare solentur. contrarij
 sinum tamen mihi fuit ut utroque Joannes has litteras teatas legendas. Finij ergo, et
 domine me iam tua maledicta, maledicere lingua: et si amissionem meam tibi committere
 volueris da operam ut subironductus, modo et ordine quo a magnifico baronibus in
 presentiarum portulo mihi concedatur, mittatur quia Patiboniam verum ubi celebran-
 da est Dieta post festum viti ad quam vocatus a reverendissimo Legato et ab illu-
 strissimo Principe Ruce Albe pallatino Pruni nunc proficitor: si quidem Bohianus ad
 Dieta Patibonensem accedere voluit mihi mibi iucundius esse: si autem non venerit saltem de-
 tua mihi aditus securus ad Pragam, ut eum et ceteros propriis oculis reverere queam.
 Ex Ponte in regno Boemij, 8 Junii 1452.

(1) Cod. ms. Brit. Mus. VIII- AA. 18. Compactata impugnat.

Sept 4

88

1852 (221)

Ad Card. Cusanum. S. Sedis Apostolicę Regatum (1)

Venerabilissime in Christo Pater ac Domine, perfectior mi singularissime, humillima et devo-
ta recommendatione premissa. Excelsę namque tam relatione sinistera, tum gme-
la, quovundam caritati nocera, seditione, vel aliqua fortitam ambitione blandien-
ti, sive fallaci appetitus pro captanda gratia Dominicam erga fidelissimos
scriptores, magnates et preclarissimos commoveri; vocis tamen amicus omnes
tempore digigit incessanter. Hęc pręmissim exes, quod nuper ad me fueratam est,
vestram Reverendissimam Dominationem, in me aliquatim turbatam, quod cum
suis conspiciendis hereticarum Troycarum. Supplicio dignam meam inphien-
tiam paululum tolescere. L. duobus unum elige me oportet, aut ipsum hereticarum
aut Troycam cum omnibus catholicis tam principibus ecclesiasticis et secularibus
quam subditis universis. Quid eligam non ignoro, quia me catholicum respecto
confido. S. debuerim sibi iuxta suam stultitiam respondere; suemet iudicant
fideles ad me, suo nomine peccatis: quarum ecce copiam destino, instantissime pec-
catis, dignissimi prolegere scire; et cum recte reparetis intubito perspicaci son-
tum excusandam, tunc me arguite, si Dei, an Sathanę spiritu ductus, ipsum sepe
ficum, quin magis hereticarum debuerim appellare. Oro non in me percipitiam
teer invehimini incessanter factum. Si hereticos excusamus, nos ipsos condemn-
mus: nostri mores nunquam fuit circa fides claudicare. Articulus est symboli: Cre-
dere oportet unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam. S. Signum cuiusque
putatur hanc unam tribuere Troycas, mihi nunquam: quia sacrosancta romana
ecclesia, apostolice sacro recta, semper immaculata permanebit et permanebit in
sternum, quia postq inferi adversus eam minime prevalerunt in eternum, pro qua
Charitas fidelibus se proposuit in Petro me deficeret fides eius. Quid igitur culpe, si pro
debita sibi obedientia milito vigilanter? Nonne pro vobis certo? Nonne pro urbes
tot periculis involvitur? Peccatum certe infidelitatis incurrat, quisquis dum se charita-
tem assent Sed Apostolicę obedię contemnit. S. Hęc vestes ita canunt manum pec-
pca scriptę. Ego semper fugi dictas cum Bononię inre communi dictarum meo
do: ipsi enim omnibus diebus mortis studuerunt suam perfidiam ex antiquis
scripturis et obsecrantis iustificare, et iam habent omnium talium scripturarum

supremam notitiam et vote multo sunt pro communionis utraque specie. Un-
 de scimus cum pertinacissimis hæreticis non esse contendendum, nisi in dictam,
 nisi certo quodam modo, consentire. Et ut cum fiducia loquar, tamquam in
 dignus filius cum patre, et presumptuosus servulus cum domino suo, humil-
 lima tamen querula decet iocunditia, si veritas Reverendissime Dominice
 Bæroni perfrida et pertinacissimos hæreticos deulcaverit, et sanctissimus Domi-
 nus noster Nicolaus Papa V in quatuor litteris suis apertissimis, pluribus bel-
 la communitatis, quas ad me sua sanctitas destinavit, eorundem hæreticos
 suspectissimos, evocavit, rethimaticos, hæreticos ac a fide devios et ab obedientia Romæ
 ne Ecclesie dirigebatur exprimit, et in Concilio Constantiensi condemnatos: quo
 modo respondebant, qui me apud V. P. Dominatum accusant, et suo favore
 iudicio reprehendunt me debere eos catholicos predicare? Non est dispulset
 super magistrum, nec servus super dominum suum. Qui V. P. Dominatum persequi
 dent, ut sub utraque specie communionem laici concedant, exorbitant iam
 consentiunt illorum assensum damnatos esse omnes, qui non sub utraque spe-
 cie communicant et nunc non communicant: propter quod in antipuum iam
 damnatum errorem Nestorianorum et Felagianorum communicatum infidelibus
 in die baptismi, specie sub utraque. Et qui per violentiam cogunt hi Boemi
 nostros catholicos ad eundem errorem, et ad prophana loca catholicorum cor-
 pora decedentium extra civitatem Prage Prohiberentur hoc anno episcopi suo dicit
 imperio seclerato, Ecce nunc in Praga stituerunt ex nostris clamoribus et
 scripturis velle servare "Compactata" palantes se propterea hoc, ne hæretici conse-
 crantur, ad Parisiorum se venturos arceant sub vestra sponsorshipe, qua
 iustitiam eis concedere Compactata et ultra, quod moti credibile non videtur,
 cum nec Fel. recor. Martinus, nec Eugenius nec S. D. N. id egerit utique.
 in hanc diem, si hoc se clypeo et galea protegere poterunt exemplum vixit
 cesset christianis peragendi similia, et se rebellandi contra obedientiam et
 decreta sancti matris Ecclesie inunctantur, et insurgendi in peccatos, sicut
 ipsi iam per annos plurimos infra, locali et immani severitate fecerunt.
 Proponent etenim catholici se non debere esse peris conditionis quam

121
223

Boemii: unde si Boemii talia bona pacis ab ecclesia susceperint, et nos (sicut) pacis utinebimur vel maxime: nostri namque precessores ecclesiam dotaverunt, ad nos igitur pertinent ista bona. Vide, Domine, et diligenter attendite, ne per hanc viam Pragam acquirere compedeatis, et christianam populi totum residuum amittatis. Scio quid loquor, quid audivimus a nonnullis magni ponderis hominibus. Dirigat Altissimi causam suam. Et sepe iniquitas mea, neque peccatum meum Domine. "Veni ego sum a sanguine omnium vestrum, dixit Spiritus." Excusari conscientiam meam, et excusabo apud Deum et homines. Jam Bohemus, fides simulatione, perdat quot nunquam. Pragensis Concilium sub bono pacto deditur, nisi cognovisset ipsi necessarios assentiendum ex Christi precepto et stricta necessitate salutis. Vide sequentem diabolicam fictionem, de qua iam per scripturas et relationes plurimorum fide dignorum sum perspicuus informatus: quod scilicet de Moravia quendam suum complicem advocatum, suo tunc modo instanti eundem, perperam, ut asserunt, sacerdotem, ut cum hereticos appellaret non communicandos sub utraque specie, sibi publice contradidit, et ipsum totius Bohemorum talia predicantem hereticum appellavit, ut in persecutio populi compertus ille a Bohemorum, suam coram omnibus dicta revocaret. Et ita factum existit in delusionem Bohemorum et populi pragensis. Non est nostri nec loci, nec tempus accomodum plurimum reverendi de compulsi per eundem nunc in Praga: ubi nostri non se, sed nomine catholici reputati invicem convenerunt, et cum fidei adversariis jam triumpharent pariter gradu, bona sibi ecclesiastica et iura regalia usurpantes, sub fide colore tuendi regnum Boemici. Ex abundantia cordis et loquuntur. Parcite, quia, nunquam in iure legi hereticos premiandos, sed acriter cruciandos, eorum bona confiscanda, et penas varias et acerbas in eisdem cumulandas, ac indulgentias plenarias catholicis exhibita, in favorem fidei et exterminium eorumdem. Nescio quot susurrones audire vos debetis, adulescentes vobis fides mellisque remoribus, venenum aspidum immanabile continentibus intus acies obstructum, ut suis falsis suggestionibus et promissis. V. R. D. inducere motiantur ad concedendum eis communionem sub utraque specie, et bona

ecclesiastica, et cetera, quae requirunt, in denigrationem et dedecus Apосто-
 lici Sedis, ac vituperandum et contemptum ecclesiasticis dignitatibus. Hec contra
 vos agitis, si talia concedatis. Auditor ex ore vestro in hunc, quod non acceptatis
 capillum pro punctionibus ante pedes, sed ut quinquam arduum in Ecclesia
 Dei agere voleretis. Cum reverentia: hoc mihi non arduum, sed infimum sua-
 detur, talia concedere haereticis infectis: si meos puellus et infirmus intellectus
 ambulat in tenebris exortatis, vester tamen propitius et peccator hoc eum
 nam et revocans, ubi consilium servuli ne despiciat et presumptioni meae
 dignetur indulgere. "Sedus domus tua comedit me, et opprobria exprobra-
 tum Abi curierunt super me." Etsi veniulus et non homo, macula vel
 fornicula reputandus sim inter homines; vel etiam sub pedum scabellum
 obrectus et conciliatus in pulvere permanebo, magisque aliquam habita-
 re in tabernaculis peccatorum, summam Dei clementiam sine qua non
 propulsam, ut V. P. D. ex alto prospectans, dirigat, protegat et suble-
 vet ad gloriam sempiternam. Amen.

Ex Torre regni Boemae 17. Maii 1452 - (Brix)

Ap. M. X. L. 339. - Hermonis. Q. S. C. p. 384

Ep. Wadd. f. c. ad an. 1452 n. 12. Cardinalis Cuanum Sedis Apostolicus legitimum
 monet ut caute agat cum Rochirana et rectoribus qui subtile multa cupiebant extor-
 quere: et Rochirana constanter Boemos contra Beatum nostrum, qui et ad principes
 Germanis epistolam scripserunt. Cuanus, lecta epistola scripsit Boemis apud quos erat
 factum voluit eum, qui "compactata" nullatenus condemnasset, ut falso criminabatur
 haereticus, sed errorem et haerem condemnantium alium reliquum orthodoxorum a se
 dissidentium. "Neque religiosus fr. Joannes de Capistrano, vii ubique zelum Dei habens cum
 scientia, nec alius quinquam auerit "compactationes" haerem in se continere, sed constanter
 negatur in eis talia concedi, quae vobis falso suggerentur." Sic Cuanus. Cf. Wadd. f. 148. n. 13

(225)

bians
ad menses. H

69

1652
226

Ad Altricium de Rosenberg (1)

Multam iam deflere diebus vestras literas mira quadam expeditione expectavi: sed nemo quo factum sit ut perquam Bohemiam hac ultima vice cum ingressus, nulli vestro hucus ad me delatae fuerint. Quam ob rem M. Vestram plurimum obsecro et obtestor in Domino ut dignemini mihi per presentium litteram significare, quid actum sit tam in dicta Praga celebrata, quam in dicta quaer vel celebrata est vel modo celebratur in Benesau. Multa mihi dicuntur, quae ita obrepta sunt, ut nesciam aliam questionem eligere, nisi quod unio facta inter catholicos ut aiunt et reliquos, non ex spiritu sancto, sed potius diabolico fuerit facta, cum sit susceptio defensionis suorum errorum et peccatorum. Aliud vero magnopere idendum est, quod propter Magnificentiam vestram cum suis vestris ac magnif. S. de Suanberg omnes alii qui catholici se profitebantur, facti sunt haeretici eorum fautores et defensores in sui nominis dedecus et infamiam. Rogo etiam S. vestram, ut de dicta Praga huiusmodi ad quam Bohemi sunt invitati, me certorem faciat, utrum acceptata fuerit, et qui huiusmodi sebant ad eam proficisci, et utrum Bohemiana vellet ibidem comparere. Alii huiusmodi peremptas, quarum copiam potius habuit a S. Venentao, qui est in Polonia, ad dictam Pragensem contra Bohemianum: sed quidam tunc, qui magnum apud S. Ducem et ceteros fideles nomen sibi vendicabat pater catholicus, quique illas presentate pollicitus fuerat, sed ostendere nullo quo diabolico spiritu ductus recusavit. Quod autem sentitis de adventu nostro imperatoris, non pigeat scribere. Quamquam illius coronationi duo socii mei, qui superioribus diebus a Roma profecti sunt, interfuerunt: sed quia mihi tandem in veniendo, exitimo iam quod S. imperator debuit exire Italiam, cum dicant si socii mei, cito illum debere esse propere remeare, uti sperabatur. Multo M. vestro copias quinque bellarum S. S. N. papa, quantum tunc modo per hoc socii mihi destinavit: aliam vero amba habueram generalem ad omnes haereticos. In illis autem quatuor percipere poteritis, quam clare S. D. N. vacet eos haereticos, et quot et quantas auctoritates mihi concessit, pro Bohemorum salute, ita ut pro eorum infamia delenda melius eis fuisset in ista eorum dicta Pragensi acceptare obedientiam S. Romani ecclesiae, prae et simpliciter, et non palliare eorum haereticos cum compactatis, cum ipsi amiserint omnia compactatorum iura, quando quidem nunquam ista observaverint, quinimo totum contractum fecerint. Non enim huiusmodi sed papa debet compactata declarare, ita ut illis nullo iure liceat imitari. Volumus quod

fiat aqua benedicta et quod fiat benedictio cineris" et multa alia quae mihi destinata
 sunt, per eos ordinata Pragae observanda; quae quidem etsi quantum ad spectum bonitatis
 habere videntur, venenum tamen intercludunt et fallaciam cum usurpaverint sibi
 auctoritatem papae, quae eis non concessa est. Rogo ut diligenter et accurate legere ve-
 listis eandem copiam Bullarum, ex quibus facile intelligere poteritis voluntatem S. S. N.
 Papae. Multa hic referuntur, videlicet quod Polycurus emerit sibi iustum, et quod
 compacta noluerit acceptare: item quod ipse haereticus Thaborites et illi eum econvoc-
 ro; item, quod barones nolint eum amplius habere in eorum comitiis, et quod Liboriter
 fugam ad suum castrum arripereet si poterit; item quod illi de Luna et de Saca Divodes
 sint cum aliis, nolentes observare compactata, et plura alia; quae an vera sint ignoro.
 De eis autem omnibus et de ceteris aliis vobis notis expecto certior fieri per preparationum
 baculum ab Excell. Vestro. Reliquum est mihi magnifice et prestantissime Summe, ut
 gloriam famam catholici nominis, quam tot et tantis sumptibus, laboribus, angustiis,
 periculis et vigiliis vobis ac toti vestro portantati splendissime et cum summis apud
 Deum meritis acquisivisti, vobis quoque pacto omittere. Sunt qui sperant apud eos,
 ut debere eis adhaerere; quod nullo pacto credere possum, cum suam quantus sanguis
 effusus sit per vestros, ut cetera magnifica gesta vream per M. Vestram, ut immaculatam
 et inviolatum nomen catholicis veritati vobis conservaretis. Catholicis tamen dicunt M.
 Vestram Liboriter voluisse acceptare unionem cum eis, videlicet Bohemis; si pure et simpliciter
 inter acceptare voluerint obedienciam suarandis Rom. Ecclesiae. Quae quidem responsio
 ita me et ceteros letos efficit, ut neciam quid gratius in huiusmodi se potuisset affe-
 rari. In qua quidem firma et sola sententia et opinione rarissima rogo et obsecro
 precibus quibus valeo, vobis firmare amorem vestram, quam quidem nullus impetus
 ita magni ventis evertere et evellere poterit, si in vestro laudabilissimo proposito peccati
 stentis. Neque eorum unio vos deceat, cum scriptum sit: "Dominus dirigit concilia
 principum; consilium autem domini in exercitum manet." Spero, imo certior sum, non
 numerarium fore, vos in huiusmodi se tractari sperare, ex quo alii expectant animari

et ultram. Verus tamen amicus sine non potest qui in amici laudem, decus, splendorem et perpetuam gloriam succendat. Vos autem omnia sapientissimo et prudentissimo voto comites diligenter considerabitis: ego vero imo cum verbo Dei, quod Bohemi abhorrent, abstantes aures suas. Itaque nunc huius mille et trecentos ad obedientiam et unitatem sacrosanctae Romanae Ecclesiae recipi cum iuramento. Reliqua quae Deus operatus est, non est meum scribere. Si quidem populus non fuisset prohibitus accessus ad nos, talem praedam arrepti fuisset, qualis non facta fuit, postquam inceptae fuerunt heresy Hussitarum. Non tamen per Dei gratiam tempus perdidimus. In omnibus benedictus Deus cuius causa agitur, quam ut defendat semper oro. Si quid autem votis videtur per me fieri debet, illud significare non quaerimus: dignemurque copias ipsarum bullarum alij communiacare laevantibus. Vellem quidem, ut si possibile foret in omni angulo Bohemiae essent huiusmodi copiae. Finem dicendi faciam, Verum atque iterum obsecrans Vestram M. ut de omnibus supradictis dignemini me certitorem facere ad plenum.

Valcat M. V. una cum generosis filiis vestris, quibus omnibus me plurimum atque plurimum commendo, una cum sociis meis.

Ex Ponte, 17 Maji 1452.

Palacky 7. in Fontes rerum Austriacarum, 1860 vol. XX p. 41. n. 30. - Quae ab amico re-
lationem fidelem de dieta Praeg celebrata vel celebranda, praeter et de dieta Ratisbonae 9, et quam
Bohemi invitati sunt: mittit ei copias quinque bullarum; obsecrat ne nullo modo adhaereat Bo-
hemis sed simpliciter obediat semper sacrosanctae Romanae Ecclesiae. Vid. not. 4.

2) Erat Iuanes Pragensis. ad Capitaneum epistolam accepit responsum, positum hoc anno, quem Martinus
ponit ad an. 1456, Sic ipse. "Lucey l'Aray recepi; quare gaudio et iucunditate plenus contenta curabo
implere. Ultimam Paternitatem vestram propinquiorum ad confundendas nequities venusui hominis,
selici oculo intueor. Scit Deus non aliud me optare animo, neque enim maiorem profectum exi-
stimarem huic rogato nostro quam exphorem a faucibus diaboli animarum misere servata-
rum; est tamen diabolicus astutor filius lucis. Quotidiana malitia cogitat quatuor

subvertat, quibus grandis et alterius intumescat. Non cessat enim horde magis contra catholice
 cat machinari, persecutiones, sacra regis maiestate preterite, non cessat per omnes articulos, quos
 prius tenuit, contra ecclesiam per fidem regis nominationem ita practicare, agere, predicare
 super ea procedentes. Sed hoc magis displicet, magisque tabescere facit quod regis nomine dicta
 se cleri statum accepisse impudens homo illum innocentem et iusti ex corde adversum deturpare
 intendens. Periculis instantibus non licet plura scribere. Quod ego, dum adheret rex hic
 agam nervo: si remanere intendant pericula: si ecclesiis possessionem relinquam, reverti ne
 celerius et facilius gregem catholicorum pariterem invadant lupi rapaces. In Castro

Pragensi, 17 Nov. 1456 (?). - W. f. c. ad an. 1456. n. 12.

1) Quatuor bullis Nicolai V incipiunt; 1. "Cum intelleximus de in regno Bohemie et Moravie
 etc." Romę 7 Kal. nov. 1451; 2. "Ad ea ex Apostolica revivitis etc." Romę 11 Kal. Martii 1451;
 3. "Ut in precedenti usque ad ministrare potius etc." Romę VIII Kal. Martii 1451; 4. "Cum
 preclara dilectorum etc." Romę, pridie nonas Martii 1451 - Cfr. W. ad an. 1451 n. 34 ad an. 1452
 n. 15-16-17.

2) Anno 1452 Ferridicus III Romam profectus coronam bohemie a dieclao / Pontifice Ma
 ximo suscepit.

3) In Bohemia dictę bullę noscunt; nam hoc anno contra Capitaneum Bohemie ad
 Principes Germanie epistolam suscipiunt de Compactatis. Sic ipsi: "Quidam Johannes de
 Capistrano, monachus Ord. Fratrum Minorum intrinsece actus, ut putatur Iohanneo
 sub auctoritate bullę Pape moderavi etc." W. ad an. 1452 n. 4.

90

1452
230

Ad Allicum De Frossi

Ordinaveram transmittere Magnificentibus vestris multa nobis super occurrentia.
ex litteris viroreum Pragensem, Bohemorum et Confederatorum cum eisdem: sed cele-
ritatis itineris occupatus, hoc solum volui nobis notam facere, quod hec secundo a
reverendissimo domino legato et ab illustrissimo duce Alberto Bavarię et comite
Freni et in dieta Ratibonensi, dominica post festum Viti et Modesti, in Dei honorem
et sanctorum Matris Ecclesię debitam obedientiam diligo, interesse non dominam: quod
si pro quadam adoratione suscipio tanquam si repulerent meam ibi presentiam
et filii vestri domini Henrici, cum domino venerabili doctorum doctore vestro
Wenceslao, quem et mei nomine adiretis, ut nomina absolutorum in ea committu-
ne per dominum prelatum vel per eundem dominum Wenceslaum secum deferret.
Confido enim quod ibidem, domino concedente, nostram convenientiam pro fidei
veritate et pacandę Romanę Ecclesię obedientia debita sufficientissime declara-
bimus, veritas aut non perfidissimus Frickiana, quem ad hunc locum dictę stis-
simine advocari. Nuntiis festinantia silentio pretereo que fratris Nicolao
de Grevering Vicario ministeriali Bohemię, V. M. intimanda committi-

Lex Ponte regni Bohemię, die 4 Junii 1452. Brix

AP. X 548 Talschy 10. 45 n. 82

- 1) Lectorem facit Allicum De Frossi de adventu suo ad Ratibonensis dietam post
festum S. Viti et Modesti secundum reverendissimi legati Suisvici.
- 2) Albertus Austrię rex et frater Cesaris Frederici III, qui anno 1450 impetravit a
Pontifice Preatum nostrum ad predicandum verbum Dei populo Germanię, ubi hono-
rifice receptus fuit anno 1451.
- 3) Viennam ad comitia convenerunt tum principes tum oratores ad diem 4. Martii
m. XI Novembri 1452.

(231)

Diane and Marnesmith

Ad Podiebradum Boemip Administratorem. (1)

scribunt seculi dogmata: Amantium seca esse iudicia, nam si amicus pro te dixerit
 testimonium vel iudicium non testis aut iudex sed factor putabitur et protector: Do-
 ctus et prudens hostium iniurias deprehendens, veritatis radios aperta luce demonstrat.
 Ariani heretici multo prius tempore suas hereses pollicantur venenaeque cordi car-
 cumtinebant melle verborum, sed tandem coluber tortuosus apparuit et noxium ca-
 pit quod spicis totius corporis tegebat veritatis mucosum. Recipit
 ut nobis, Sacerdota penitentes et numero superata peccantium dum decepti gregibus
 consulit, pastorem vulnerebus ignorit: eadem nunc in veteri et nova heresi consue-
 do servatur ut aliud populi audiant, aliud predicent sacerdotes. Claudicant quendam
 Incelesticus populus utroque vertigo: sed Felix volutus Domini interpretatus, ait: Usquequo
 claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal sequimini
 illum? Sed et me hinc diebus spectet exardescere cum vigore: recens nunc et inaudita
 seculi ficto vota defertur in Praga ad fascinationem cultum popularum quod
 hereticus in heresiarche manibus abierunt simulato et fucato colore. Introductus est Heze-
 chus ut Heresiarche magistro suo contendere se fingat, hereticumque appellet ut ex publica
 revocatione illius populus in heresibus confirmetur. O Deus ex alto perspexit, quid pre-
 staturis in tuos blasphemias irasus? Superbia eorum qui te odierunt auerit semper. Cum
 est regnum, tua est potentia, Domine, tuam ipsam pro tege causam. Qui te mendam sa-
 cium protinaciter auerentes, precipisse te quod non intendis, Domine Iesu Christe, tuis
 inuenit sacis eloquis contumeliam, qui dixisti: Nisi manducaveritis et biberitis ha-
 idem gloriam: Verba que ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. Non ergo precipiti po-
 pulum laicalem sub utraque specie sacramentaliter communicare debere. Nonne et in ult-
 ma vobis presentis nocte secutus his que tecum communionem iussisti, reserasti vocem prela-
 ra: Adhuc multa habeo vobis loqui, sed non potestis portare modum: cum autem venerit
 ille spiritus veritatis, docetis vos omnem veritatem. Sumis tuę sponse relinquens ornand, mi-
 nistrandique modum et ordinem tua sacramenta divina. Non ergo Wicleff, Hus, Hieronymus
 et Bohemus⁽⁶⁾ vestri et laudabilis institutiones sanctę Materis Ecclesię presumptione quadam
 proterva et heretica late compressi immutare quiverunt, neque valebant sui similes in

plenum. Laudo, Magnifice Domine, quod vestrorum prelatorum intrusorum sacerdotum avariciam
 Americanam aliquantulum impenitentis, non tamen laudo quod a votis in votivemeterij auctoritatem ec-
 clerasticam usurpatis. Non est vestrum, cum reverentia, dicere compacts, sed Pape, sed Aposto-
 licis sedis, videlicet sanctis Romane Ecclesie. Fratres ego, quod ex his per vos compaginatis ostendit,
 hi, in quantis superstitionis erroribus ab universalis sanctis Romane Ecclesie ritibus deviant,
 gratiarum iberum actiones immortales votis repleo gratulante, quod ad me transmittis
 quam reituit litteras, et sanctissimo Domino nostro Pape destinari curabo solenter. Heu!
 Deo cordialiter, quod nostras litteras magnificis vestris Baronibus presentare abstruisti et legi
 facere negaveris, vel appennine potius recusasti et sponte aliquo forsan non mihi, sed votis
 noto bono respectu. Solus Dei est consilium non mutare. Sicut penitentiam mutet si mutaverit
 impius voluntatem. Quia rectum est verbum Domini et omnia opera eius in fide. Nihil tibi mi-
 sericordiam et iudicium; misericordia Domini plena est terra. Et ibi Prophetas respicit: Dominus
 dissipat cuncta gentium, reprobat autem cogitationes popularum et reprobat consilia principum;
 primum; consilium autem Domini in eternum manet, cogitationes eius cordis in generationem et
 generationem. De celo respexit Dominus vidit omnes filios hominum; non sabbatice rex per multam vi-
 tam et grigas non sabbatice in multitudine victoris sup. Gallus equus ad sabbatice in abundantia vi-
 tatis sup non sabbatice: ecce oculi Domini super metuentes eum; et in eis qui sperant super mi-
 sericordia eius, ut eruat a morte animas eorum et alat eos in fame. Et alibi: Mihi Domini
 custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Et iterum: Nolite confidere in principibus,
 in filijs hominum, in quibus non est salus. Et alibi: Maledictus homo qui confidit in homine
 et ponit excanem brachii sui; benedictus homo qui confidit in Domino, et ponit in Deo spem suam.
 Oro vos igitur et obtestor in Domino seu Christo, quia sapientis est mutare consilium de malo in bo-
 num et de bono in melius ut Iudicus in Synonymis ait: In malis promittis rescinde spem, in tempore
 voto, muta decretum. Et sabbatice noster ait: Quid enim prodest homini si mundum univium
 luacetur, anime vero eius detamentum patitur? ne deteis maculam in gloriam tuam. Tama lau-
 dabilis et gloria tu naminis divulgata per has regiones denique iam incipit, qua Potyamii et
 suorum sacerdotum protectorem te appondit futurum. Puto, noster quid Ecclesia sancta intulit
 de fautoribus hereticorum in capite. Excommunicamus, ubi sic scriptum legitur in auctoritate
 lumine Secretalium: Paphores receptatores, defensores et fautores hereticorum excommunicabimur
 decernimus subiacere: firmiter statuentes, ut postquam quilibet saltem fuerit excommunicatione

notatus si satisfactio contempserit infra annum et tunc ipso iure sit factus infamis: nec ad publica officia
 et remota nec ad aliquos ad huiusmodi nec ad testimonium admittatur: sit enim interabilis, ut nec de
 standi hanc facultatem, nec ad hereditariam successionem accedat. Nullus preterea ipso iure
 quocumque negotio, sed ipse alius respondere cogatur: quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam
 obtinet firmitatem, nec causæ atque ad eius audientiam profertur. Si fuerit advocatus nullatenus
 eius patrocinium admittatur: si tabellis instrumenta per ipsum confecta nullus sint momenti, sed
 cum actores damnato damnentur: et in similibus idem precipinas observari. Si vero clericus fuerit ad
 omni officio deponatur, ut in quo maior est culpa, gravior exerceatur vindicta: si qui autem tales
 postquam ab Ecclesia fuerint deponati, evitare contempserint excommunicationis sententia, usque ad
 satisfactionem idoneam percellantur: sane clerici non exhibent huiusmodi poenitentibus ecclesiastica
 sacramenta, nec eos presumunt Christianæ fidei reprobos sepulchris: nec elemosinas aut solationes eorum
 recipiant, aliquin suo perentur officio, ad quod nunquam restituerit absque indulgentia sedis
 Apostolicæ specialis: similiter regulas, quibus etiam hoc infligatur ut eorum privilegia in
 illa diocesi non serventur, in qua tales excessus presumpserint perpetrare. Hæc sunt verba illius
 Decretalis quæ fuit composita in generali concilio Lateranensi per Innocentium papam III et 10
 tum sacrum Romanum. Tomodum Alexander IV et Bonifacius VIII in capite Quicumque
 de heret. l. 6. VI, reprecandiderunt excommunicationem tradentibus tales acclinationis repulsi: unde
 sic dicit textus: Quicumque hereticos credentes, receptores, defensores vel fautores eorum scienter
 presumpserint ecclesiasticæ repulture, usque ad satisfactionem idoneam se novint excommunicatio-
 nis sententiæ subiacere, ne abolitionis beneficium mereantur nisi propriis manibus publice extenu-
 lent et proniciant huiusmodi corpora damnatorum, et locus ille perpetua careat sepultura.
 Hæc ubi dicitur quod nec cuiquam laici personæ licet publicæ vel privatæ de fide catholica disputare:
 qui vero contempserit excommunicationis laqueo immo detur: heretici autem credentes, receptores,
 defensores et fautores eorum, ipsorumque filii usque ad secundam generationem ad nullam eccle-
 siasticum beneficium seu publicum officium admittantur. Quod si reus actum fuerit decesserit
 mus iuratum et inane. Ad hæc viros tales ecclesiasticos, qui ad preces huiusmodi poenitentium per-
 sonarum dignitates, personatus et quocumque alia beneficia ecclesiastica sunt adepti ex nunc prius
 totaliter acquiritis: volentes quod tales et habitæ careant perpetuo: et si receperunt illa scienter, ad
 alia et similia nequaquam in posterum admittantur. Illorum autem filiorum ad emancipationem
 quorum parentes post emancipationem huiusmodi apparuerint ante ipsam a via veritatis ad hereticæ

suspensionis viam declinante nullius volumus esse momenti velut factam de hominibus sui iuris; cum dicitur: *in iis, ut propter tantam atrocitatem delicti, ut fidei esse in parentum hereticorum delincent.* Cuius etiam receptatores, defensores et fautores hereticorum se ipsos de heresi suspectos reddunt in tantum, quod si per annum in excommunicatione persisterint, ex tunc debent veluti heretici eandem manere, ut in dicto capite *Excommunicamus*, et in capite *Litteras de presumptionibus*, et in capite *Inter haec sollicitudines de purgatione canonica*, tales receptatores est. sicut excommunicati sunt supra in c. *Inter haec*, et in c. *Inquisitiones de heret. lib. VI.* et post annum tamquam heretici eandem nandi ut in predictis iuribus; et in authentico *Credentes*, c. *De heret.* sed etiam omnibus actibus legibus sunt privati; et sic nec donare, nec vendere possunt, nec contractare; prout haec omnia traduntur in 1. *Manicheo*, c. *de heret.* sunt etiam bandendi et in exitum perpetuo relegandi, publicati, et eorum spiritus omnibus eorum bonis ut in constitutione *Federici Imperatoris*, quae incipit: *Cathacorum*, et est approbata per *Eccliesiam*, ut in c. *Ut inquisitionis negotium de heret. lib. VI.* ubi dicitur textus: *Ut inquisitionis negotium contra hereticam pravitatem ad Regiam et augmentum fidei nostrae semper sit prosperetur, leges quasdam per Fredericum olim romanorum imperatorem, tunc in doctrina Regum Eccliesiae presentem, promulgatas, quatenus Dei et Eccliesiae sanctae suae honorem promoveant et hereticorum exterminium consequantur, et statuti canonici non obstantes, appetentes et obsequari volentes; universas regali potestates et domini temporales ac provinciarum, civitatum aliorumque locorum, rectores quibuscumque dignitatibus vel officiis aut nominibus conveniuntur sequi nos et monemus ut sicut reputari cupimus et haberi fideles; ita pro defensione fidei dicemus nisi episcopi et inquisitionibus hereticis pravitate a sede Apostolica deputati, aut in potestatem deputandi parant et intendant in hereticorum eadem, factorum, receptorum et defensorum ipsorum investigatione, captione ac custodia diligenti cum ab eis fuerint requisiti; ut et prefatas personas perfugas in potestatem seu carcerem episcoporum, inquisitionum dictorum pro dictorum vel ad locum de quo ipse vel aliqui ex eis mandaverint infra eorundem terminorum potestatem vel rectorem districtum ducant vel dici faciant sine mora ubi sub archa custodia teneantur etc. ut plenius in eodem capitulo districte dicitur. Videte igitur, Magnifice Domine, et diligenter attendite, adque pro vestra salute et honore conseruando strictius oblige mini. Nostis me fore inquisitionem hereticis praesentis aetatis ac comminationum apostolicam, et pro officio mihi commissi, necessarium esse vestrum patrocinium, auxilium, consilium et favorem; ad quos impendenda humiliter et devote vestram magnificentiam requiro, exoro, precor et obtestor in Domino Jesu Christo, ob reverentiam et debitam obedientiam sacrosanctae Romanae*

Ecclesiæ: et quod factum non fuit in congregatione annuum baronum super hiis diebus in Praga, saltem in
 mentibus horum quindecim deputatorum, noscitur litteris cum titulo quem Magnificentiæ vestre transmissi
 dignamini operam dare, et fideliter presentantur paciter et legantur, et eorum exhibitionis morem a do-
 mino seu thoro summe expectantes, et gratiam et benedictionem S. S. N. Nicolai Papæ 1. cui quamvis de om-
 nibus vestris et his et aliis bonis operibus clavam notitiam intimabo. Valeat in Domino ad gaudia sempiter-
 na. Noto etiam vos ignorare, Romine gratiore, quod in favorem catholice fidei et exterminium hereticorum la-
 ceat filio inique contra patrem, et glorie et doctores dicunt in c. 1. de conversione infidelium. Faciunt
 N. causam fidei et defensionem patris, dicens quod pro patre debet pater in filium et filius in patrem immergere;
 de religiosis et sumptibus, l. Minime: et maritus in uxorem vel e converso. 28 q. 1. c. Uxor in fine 23: legi 14.
 romaten, ubi Hieronymus refert ad Pirarium dicens, vindictam finies, auctoritatem Helie, velum symo-
 nis Cananei; Petri severitatem Ananiam et Saphiram trucidantem, Paulique caritatem qui Symonem
 magnum viti Domini resistentem, eterna cecitate damnavit. Non est crudelitas summa pro Deo punire sed
 pietas. Unde et in lege dicitur: Si pater tuus et amicus tuus et uxor tua que in sinu tuo dormit, deprecare de vo-
 lucunt veritatem, et manus tua super eos et effundas sanguine impiorum. Ecce forte est causa spiritus
 republice spiritualis, quam republice temporalis: et si politica iura pro defensione patris talia ediderunt, quan-
 to magis pro ipsa causa fidei contra hereticos amantur iura ecclesiastica paciter et civica? Sequimur eorum
 filios Senacharib imperfecte patrem edulcitantem in ipso eccle. hydratis in civitate Ninive cum reversus
 esset de terra Israel contra Szechiam regem Israeliticum; mortuos per angelum Domini de exercitu Sena-
 cherib regi Amirorum, centum octoginta quinque milia in una nocte (13) ubi Hieronymus dicit: Cum
 gelio perit gladio quod erat commune sed patricio filium. Idem dicit glossa h. reg. 19 c. Unde, si de quo
 minus, multo magis: de quo magis, ergo multo magis pro fide et patria spirituali et eternali quam pro pa-
 tria temporalis: sed si pro patria temporalis licet filio occidere patrem ut patet in iuribus superius allegatis
 et per glossam et doctores, 23. q. 3. c. Fortius, et ibi per Archiepiscopum et notatur in l. 1. c. si curialis
 notata civitate l. 10.; multo magis ergo pro defensione sancte fidei catholice et acquisitionis celestis
 patrie talia licent. Nam etiam si sunt occulti heretici, dummodo comites hereticos esse eorum iura
 ordinatio vel delegatio, in eadem penas incidunt ut in c. 1. de hereticis in elem. circa finem, in glossa
 hic patet aperte et notat Archidiaconus de su. term. c. fidelis et de senex. c. cum quis lib. VI. Item omnes
 eorum fideles et subditi succumbunt et omnia oblatio eis comita dissolvitur, ut in c. fin. de heret. et un. filii
 potest. et errores debant esse de heret. 28. q. 1. c. si videbit immo filius, quos cum talibus divortitur in

culum coniugale. Nam cum quis recedit a cultu fidei orthodoxe ne in heresum collabatur, cum eo habitare non tenetur et potest petere ut iudicio Ecclesie separaretur ab illo, multo magis quam fornicatione carnali. 28. q. 1. c. simili modo etc. idolatria, usque in finem: et 28. q. 2. c. finali: et habetur in c. quanto de divorbio et in c. ex litteris, et 32. q. 1. c. Si quis uxorem. Tales etiam statim commisso scelere heresi percutunt omnia bona sua id est, statim quando incidunt in heresim ipso iure sunt omnia eorum bona, confiscata cameque sacerdotum et Romane Ecclesie, ut in c. Vergentes de heret. et 6. q. 1. Siquis; et in c. Ut inquisitos, et in c. Cum secundum leges de heret. lib. VI. Hec et multa alia heretica, ultra damnationem eternam incurrunt heretici, carentes, heretici, defensores et fautores eorum per multa iura ordinaria et extrajudicialia atque privilegia in fidei favorem concessa ad hereticorum exterminium, quae tamen ad presens quaevis brevitati, omitto. Hec et alia notificare intendo necdum per olim inclitum regnum Boemie, sed etiam domino concedente per omnem catholicum populum christianum; est advenus eisdem terra, conuergat et pugnaret pro Deo orbis terrarum contra inuentos ad honorem sacrosanctae Romanae Ecclesie, est aemulus omnis creatura ad ultionem omnium inimicorum eius et exaltationem catholice veritatis Christi Jesu. Amen.

Ex Ponte post festum Michaelis 1458. Pro etiam V. M. has litteras legi faciatis eorum prefatis dominis sacronibus quibus pro eorum salute causam fidei sub obediencia sanctae sedis Apostolice facis instancibus commendatam. Subscripsi etiam vobis copiam litterarum apostolicarum, quas hoc die condigna me reuerentia noueritis receperite, quarum etiam notitiam magnifico domino Altoni de Sternberg dignemini exhibere. Et si dignamini dietam in Bratislona acceptae dignemini etiam votivum decere vultum Deum Rokycanum quod se vero Deo submittet et sanctae sedis Apostolice ac iudicio reverentissimi domini legati Cardinalis Petri cuius etiam iudicio me submitto humiliter et devote. Et si intenditis episcopus duce, advenitis me per sequulum hunc presentem est illic etiam me transfeream clara fronte, hilarique facie prelabentem. (14)

cf. fol. 215 (147a).

Weber. l. c. p. 51-59. Quidever. l. c. 4. 1. p. 726 sq. (1) Subdormatorem Boemie, Podiebradum, vituperat quia ecclesia Aream usurpavit auctoritatem et non rectum iudicium deduxit de compactatis: et quia episcopus et abbas et libellum recusat et noluit ad Praemes illas et huic transmittere, ecclesiasticas penas contra hereticos, fautores, exceptatores defensorumque eorum enumerat: denumque se esse affirmat hereticis praevitatis inquisitorem necnon commissarium apostolicum.

(2) 1. Reg. 18. 2. 1 - (3) 4. Reg. 19-15 - (4) Joan. 6. 63 - (5) Joan. 16. 123 - (6) Joannes Wicleffus, anglus (1328) doctor theologicus in Oxoniensi academia, odium in summos Pontifices, episcopos et monachos concepit: in suis profectionibus doctrinam catholicam de Lubacensis impugnavit, imo hereticam pronuntiavit et alios errores docuit. In synodo Londini an. 1382 coram assertiones 24 ex scriptis Wicleffus extractae, partim ut hereticae, partim ut erroneae damnatae sunt. Mortuus est an. 1384. Jacobus de Nisio seu Jacobellus, Pastor Pragae, Luchacensiam sub utraque specie ministrabat. De Hus et de Rokycana v. n. p. Ausus operis - Hieronymus Pragensis, Joannes Hus, aemula fuit et obiit an. 1416 - (7) Ps. 32. 4 - (8) Ci. 126. 1 - (9) Ci. 145. 2 - (10) Secum. 17. 5 - (11) Mart. 8. 36 - (12) Act. 5. 10 - (13) 4. Reg. 19. 35 - (14) Anno 1462 Pius II extorxit ac debuit Compactata Boemis per Concilium Basiliense concessa, dicens communionem utriusque speciei de necessitate salutis non esse. Cf. Hist. II, 395-

Ad Fredericum Ducem Saxonis.

Venerandus D. prepositus fidelissimus orator vester nomenclata meo nomine Vester
 Illustrissime D. explicabit tunc ex his que in dicta Patiponensi gesta sunt, tum ex his que
 postea occurrunt significanda, quamobrem in omnibus et singulis rogo Reverentissimum
 S. V. ut illi sicut mihi fidem indubiam prestare velit. Hinc N. copias Litterarum
 committiviarum delatarum per duos capellanos Reverendissimi legati ad Bohemiam et
 Moraviam secum defert mei ex parte excellentissime V. S. presentandas, ex quibus intellige
 re poteris rem omnem in Patiponam gestam. Quamquam superioribus diebus per quon-
 dam familiarem Reverendissimi legati ad plerum recipere Placitissimę S. V., novo An-
 men, an ille ad excellentissimam S. V. iam perveniet. Pro malis Litteris (as. 9) duplicare
 ut animus meus coram te remaneat in certa significatione eorum rerum de quibus cor-
 tices effici plurimum desiderabis. Accidit et aliud, quod etiam per eundem oratorem rean-
 tendum est, hoc in loco silentium non putavi omnino propter sui gravitatem et precipitum
 maus, quam dici possit. Tandem post absolutam dictam et omnium Reverendissimi legati
 venerunt Patiponam insignes Austriacum oratores, plurimum etiam me rogantes, ut pace
 vellem non mediocrem operam pro conficienda pace inter Serenissimum novellum Cesarum
 et ipsos Austriacos, Ungaros et Moravos, declinantes ingenia, pericula et damna. Fictura non
 solum ambabus partibus sed ipsi toti Christianitati. Ego N. tamquam modicus et pusil-
 lus per litteras laborare non denegavi neque ipse Serenissimo S. Imperatori meas litteras
 dirigo pacem et tranquillitatem persuaders. Verum cum auctoritas Vestra magis sit in
 huiusmodi gravi negotio conficiendo valitura ex toto corde propter communem salutem
 populorum religionis Christianę precibus instantissimis, quibus primum, Illustrissi-
 mam S. V. oro et in Domino obsecro ut sine mora velit interponere vices suas, antequam
 ad sanguinis effusionem deveniat, ut Serenissimus S. Imperator cognoscat vester ro-
 gatus ab Illustrissima S. V. rationibus et efficacissimis exemplis devotus affectus ad
 ponendum Ill. S. Regem Ladislaum in civitate Viennensi sub tutela in (sic) sua

sive ad determinatum tempus remanuerunt. Patentes inextinguibiles ex dictis clarissimorum
 doctorum collectas vester hic orator ante vestros oculos ponet, quibus Ill^{us} S. V. armata
 ad huiusmodi pacem componendam movere legitime se potest. Et quoniam plurimum
 timeat, ne hoc S. Imperator suave accensus Bohemos in sui auxilium recipiat et similiter
 Ungari Turcos, in eo citissime tanto periculo commulandum est. Quodsi, ut firmiter spero,
 securitas apud Deum inexplicabilia merita et apud mortales summam laudem et gloriam
 estis consequuturi quodque ut fauisti etiam atque etiam rogo. Si quid interea mea
 humilitas V^{ra} Illustrissimae S. gratum efficere poterit, illud omne debitum polliceor.
 Valeat etc.

Ex Ambergae, 4 Julii 1452.

(1) Gfr. Weber, l. c. p. 60. 61. Orig. Dresd. Arch. Copialbuch 46 fol. 83. — De dicta Ratisponen-
 si per cardinalem legatum Nicolaum Curanum habita et Bohemos mense iunij
 1452 ad ducem pacem relationem fuit.

(2) In ista interfecti etiam Capitaneus neman et multi clarissimi viri, episcopi Pata-
 viensis, Frisingensis, Eystettensis, Ratisponensis, principes dux Ludovicus IX, dux dictus
 dux Bavaris, Marchio Albertus Achilles de Ansbach-Bayreuth, ac multi prelati
 noblesque et proceres. A. M. XVI-1-185.

(3) Fridericus Austriac^{us} dux, imperatorum huius nominis, tertius, qui anno 1452 Romam
 profectus coronam imperii a Nicolao V Pontifice maximo suscepit.

~~LXIV~~

93

210

Ad Illuicium de Paris.

Nulla dicendi genere conequi potem quanto gaudio, quantaque letitia
Aurum hinc diebus affectus, auditu cum pacifico imperatoris maiestatis com-
sensu felici adventu serenissimi regis Ladislai ad suam inclitam civitatem
Viennę, uti verba et mea devotiva non parum exortulabant, quemadmodum
ipsi imperatoris maiestati meis litteris superioribus diebus significave-
ram: quę res tum mirificos fructus toti Ecclesię sanctę Dei et populo ipsi
charitativo sit verisimiliter paritura. Nemo boni cordis est, qui huic tan-
te veritati non debeat vehementer congratulari. Ego enim, ut per me
dicam, ita letor, gaudeo et exulto ut nesciam quid gratius quidve iucundius
hoc tempore facile mihi potuisset afferri: quandoquidem ea firmissima mi-
hi spes est eum divinitus nobis datum ut liberet populum suum in amba-
mochis sedentem, quorum multi salutę faucibus quotidie preda succunt:
revocetque devotę ad unitatem christianę religionis, a qua iam tot, abactis obe-
dientię iugo, miserabiliter discesserę: ut placandum sit tantarum animarum
iacturam, illarum precessem dico, quę in medio noctis precunt, heretica labe
Apatę, pro quam salute consequenda, quia honor et regi et vester agitur,
aliqua ad vestram magnificam dominationem revertenda necessario sentiu, nos-
time cum didicimus veridica relatione celebrandam esse dictam Viennensem
in die Martini, in qua et Vestra Magnifica Dominiatio causę fidei, si fallor
cum Bohemis agendę, maximo adiumento maximoque preidio adesse poterint
si voluerint. Voluerint quidem dum ad eam rem tantum incertum est esse
intelligam, ut nulla commendatione, sed sola recedatione indigeatis, quam pro
singulari veritas in me tenententia, suo non parvifaciatis, si tamquam christianis
vrius dominus, ut hactenus semper cum summa laude fuisse, rei Bohemorum
quantitatem diligentę studio pensare volueritis. Dubitat enim M. S. regionis moris
statem accepturam Bohemos ad suam obedientiam aut nullam de fide mentio-
nem facturam, aut quasumque intulerint postulationes premissuram quę
madmodum miserabilis mundus agere consequit; non cogitans quę Dei sunt

sed quæ ad suum solum statum pertinere videantur. Primum quidem summopere laudo et approbo, ut adeptæ illorum obedientia, causam fidei maiori facilitatè sinè componere queant. Secundum evangelicum nemo verus christianus est qui non tam velit: nam si regia maiestas illi nisi obedientiam præstantibus potestata fuerit nunquam est de fide motentare, neque motentari permittere, quæ spes de illorum æductione amplius excogitanda est? Deus iam per quadraginta annos, non annis, non hebdomadibus argumentis, non doctorum charissimè sententis, non divinarum rerum magnitudine flecti unquam potuerint, sed ad excusandas excusationis in partibus totum eorum studium contulerunt. Quis illos amplius humiliabit, qui suam causam regis amici tuebuntur et protegent? Equidem, si id factum fuerit, quod Deus avertat, non solum ad fidei unitatem non redibunt sed multæ catholice ex regis dominio ad eorum sectam suis diaboli suggestionibus adducent itaque regis maiestati et vobis omnibus maculam magnam et notam accipietis: loquor enim tanquam fidelis servus, adulatione vobis reversus cum domino suo. Si quidem eadem nam fides in peccato maximi Pontificis non demeritis spondentes, quidquid illi petierint, gloriam et splendorem vestrum non parum denigrabitis, Deum ipsorum Omnipotentem gravissime offensus, tantumque dedecoris et infamie vobis vestra sponte allaturi quantum Magnifica Dominatio vestra quæ semper cum laude et christiana religionis obsequentia vixit, nunquam parva est: ut de statu domini regis in Bohemia nihil dicam, qui pro eorum infidelitate absque ecclesiastica obedientia fundatus erit in arena. Cogitate igitur diligenter et maturo consilio vobis consulte. Non mundialis gloria vos moveat ut eptentem et perpetuam perditis: non corpora lucemini hominum ut eorum animarum perditionis causa sitis; non spe incepta seducamini, ut mala faciaty ut eveniant bona qui erunt erit prior prave: sed offerentibus illis obedientiam regis maiestatis, ita acceptis ut nihil quod ad fidem pertinere videatur, promittatis: quia si dignus illis ostendatur totum manum suscipiunt, unico verbo millea adentes: quantoquidem ea se iactant a sancta Sede Apostolica obtinuisse, quæ nunquam adepti sunt, allegantes "Com pactata", quæ nunquam observarunt: de quo fit ut nulla secum pactum sit dea sint amplius componenda, sed si fideles haberi et reputari volunt, prave

134
242

et impudenter obediens sacerdotis Romani Ecclesie sola submittant, cum sciam
ipsa alma mater Ecclesie quibus alimentis sui debeant nutuii fidei. Et quidem
de fide omnino tractare voluerunt sacra regia maiestas ad maximum Pontificem
cui fides causa spectat, illa remittat, in nullo verbo se obligatura, non tanquam
medium inter utraque partes componendi univrsis; ut de cetero si in antiqua
eorum obstinatione persistere voluerint illoscum reducho, magnifico glorio me-
rito assequi possit ad ultionem hostium Ecclesie sanctis Dei; cuius subelam in sua
maiestas sicut sui clarissimi maiores omni laude dignissimi effecerunt, ma-
gno et intrepido animo suscepit quemadmodum eandem facturam procul su-
bis speramus non solum gloriosissimam illoscum gloriam reuocabit, sed eorum
laudi et fame magnum addet splendorem acquirereque nobis et posteris nomen
eternum et immortalis. Vestra autem Magnifica Dominatio si eam operam
quam peto et exoptulo summam Bohemorum consequens saluti dedit tan-
tum laudi et decori est adeptura et nullis reulis sit ea amplius caritura;
quandocum si quid preces meae valere poterunt apud vestram Magnificen-
tiam Dominationem eandem, omni instantia qua valeo, rogo et obsecro obsecro
in Domino est causam fidei tanquam rem vestram, imo plus quam vestram
summo studio summaque diligentia commendatissimam suscipere velitis
quandocum ut fauatis etiam atque supplicem quero. Plura in huiusmodi
re scribenda sunt que hoc in loco silentio pretereo sed ea amica a fratre Petro
de Sphronio haecum oratore sociosque meo fidelissimo vestro Magnifico Summi-
nationi explicabuntur, cui rogo ut tanquam mihi ipsi fidem indubiam in
omnibus et singulis meo nomine exponendi adhibere velitis. Commendatas
me semper V. M. S. cui si quid caecum, si quid gratum, si quid acceptum mea
pusillitas efficere potest illud omne debitum polliceor munus mecum pre-
cum quam libenter offerens. Valeat M. V. S. quam Christus sempiterno
dignetur tuus et me tanquam fidelissimo mancipio vestro utimini subtrahat.

Ex civitate Magdeburgensi, 15 Octobris 1452. - *Magister*

U. S. G. S. - *Magister*

Cum cognovisset diuam Viennensem esse celebrandam die 1. Martini, present

(243)

rege Ladislas, statim scripsit ad amicum quendam amicis me; eum invitavit ad
propagationem et defensionem fidei catholice contra errores Bohemorum;
patrone docet eum et semper dicitur quod Dei sunt et ad eum solum statum
pertinent; ultimo fidelitatem et amorem ipsius erga Ecclesiam catholicam
sincere laudat.

Epist. LXV

911

Ad Allicum De Foris

1452
(244)

Dum preclara haecenus vestra gesta mente revolo, quorum apud omnes catho-
licos solenni celebrata memoria mecum ipse plango lacrimarum cordis non
valens extinguere rivulum. Quis vestrum honorem diligens lacrimarum fontem
non emittet? Quis a lamento potuit cessare permagno? Quis vestrum audies
infelicitatem a suspiciis facile cessabit et gemitibus? O detestabilem perfidiam
tionem! O facinus incredibile! O consilium satanicum! Dominus et homo
natura generosus, homini onto et heretico se submitit sua sponte, nomine expon-
te. Vir famosissimus homini infami factus est subditus: meus quondam catho-
licus filius hereticorum tutelam suscepit: pater tantorum nobilissimorum filio-
rum, scetus invidus, timuit ubi non fuit timor. O nomen preclarissimum, an-
stantissimae domus de Porenberg, qui te ad tantum evertit lucem? Nonne Deus?
Nonne quid vobis magnifice senior semper summo presidio et adiumento non
adfuit divina maiestas? Nonne vestes senectuti sapientissimos dedit filios
qui vestros labores sufferant, gubernarent, regerentque dominicum vestrum pro-
tegerentque illud a fauribus daemonicis? Euc igitur abque vestrorum civitatis fi-
liorum confederationem invidus cum hereticis, quos semper summo odio ha-
suerit, quorum adhaerentes fallos catholicos appellabat, quorum caput fa-
mulum vestrum dignum non esse exclamatis? O magnifice Domine, quantum
infamiam vobis adhaerentibus, quantum inimicis vestris victoriam et letitiam
deditis, quantumque deus a vestra domo abstulit! Ubi antiqua illa gloria
quam per quadraginta annos, cum tanta laboribus, vigiliis, sumptibus, sudori-
bus vestrum et vestrorum sanguinem effundendo, adeptus fuisset? Ubi laus, ubi
honor, ubi splendor, ubi magnum nomen, ubi meritorem magnitudo apud
Deum conservatorum? Omnia in uno puncto, vano quidam timore perierunt.
sepulta sunt. Prope erat filius vester magnificus Henricus, qui summa cum
victoria vos liberasset, nec vii aliqua rationabilis vos cogebat. Jam victoria
vobis parata erat, credite mihi, regem obtinueratis, finem hereticibus facile imponere-
tis et confederationem cum hereticis non immineretis, quae nullo modo honeste

stren potest. Dicit qui quod velit: non vos ulla promissio adiungit, quin imo si centum milia signatorum apporunisset, vobis non licet obviare, sed itaque de veritate declarandi debetis revocare quod fecistis et promittitis cum scriptum sit: „In malis promissis seruide fidem: in lupi voto multa secretum.“ Sapientis est enim mutare consilium de malo in bonum et de bono in melius. Si itaque, rectam sapientiam imitare volueritis, dividite vos ab eis: sequimini vestigia christiana² norum. Nullum fidei erit dedecus, sed sempiterna laus sempiternaeque honor. Euc omnes principes et civitates, totaque Alemania vos in ore habent dicentes: „Se² cidi et prostrata est gloria domus de Forenberg absque ictu.“ Ad sola spes in vestris generosissimis filiis remansit et quam maxime in magnifico domino Henrico, qui magnum apud omnes vobis vindicat nomen propter victoriam quam de serenissimo rege Ladislaw reportavit. Vestris enim filiis adhaerere debetis et² sinquentes omnem confederationem hereticorum, cum nulla haberi possit que² vri fidei aut palliata excusatio: et si totus mundus vellet se damnari, vos veritatem re² lictam negligere non debetis. Multas habetis excusationes sanctissimas, quibus ab illorum lege divinare potestis. Primo quidem cum vris declaratus de veritate, ita² que Hierosolym ignarus: secundo quod de domino iure ipso impedire vos non debetis propterea quod illud in manibus filiorum renuntiatis etiam me presen² te: tertio quia cum rebellibus Ecclesie non licet fœdera inire: quarto quia non vos debetis esse fautor hereticorum: quinto quia infamis eretici: sexto quia illicita promissio non debet observari: septimo quia dux ab omnibus catholicis reputabimini: octavo quia non vultis esse excommunicatus: nono quia ve² strum catholicum et gloriosum nomen non vultis perdere: decimo quia animam vestram non vultis tradere gehennae sed celo. Est sic cum his et multis aliis excitationibus ab illis vos dividere poteritis etiam si milia signatorum ap² pensis forent. Melius est, ut a paucis hereticis maledicantur, quam a toto christianorum ceptu. Imo hoc erit preclara laus vobis nunquam defectura ut exors et inimicus dicamini hereticorum: turpe est ab illis laudari, vult² perari autem honestum. Sanguis. Siam si omnia que ad scribendum sese offeruntur in huiusmodi se perscribere vellem. Finem itaque dicendi faciam

commendans vobis honorem vestrum et animam vestram, rogansque ut verba
 mea ex charitate qua dicuntur suscipiatis, si enim sum qui adulatione uti
 nescio, loquor tanquam verus fidelis cum Domino suo. Hoc autem, si vestrum ho-
 norem vestramque salutem amatis, si eitis quales hactenus fuistis, minus se-
 licet sancte fides catholice et iusticie scutus evectoque bonorum et corrector
 malefactorum. Quod si summa cum diligentia feceritis, honorem vestrum recu-
 perabitis, catholicis omnibus magnum affectus gaudium, adversarius meritum
 et dolorem augetis, Deo rem curam et acceptissimam, mihi quoque vestro lauda-
 tui apud omnem populum nihil iucundius, nihilque gratius efficere poteritis
 ut qui vestras laudes sum in meis predicationibus et litteris ubique persece-
 tus, mendax non iudicet, sed verus laudator inveniat apud omnes. Nec pauca,
 festina manu interrupte scripsisse vobis, ut cognoscatis me non esse vestrum in-
 memorem affectus. Si veras permagnas supereribus debus ad vos mihi per
 fratrem Petrum, quem ad Viennensem diocem transmissi cum pace Hecassarum ad
 omnes potiores Ungarum, Morarum et Austriarum, nec non ad Regem, Imperatorem
 rem et suum germanicum. Ex istis illis intelligere poteritis quid mihi videatur esse
 faciendum a rege cum Bohemis. Ego admonitus per fratrem Gabrielem ad diocem
 illam accedere supereribus cum iudicem fratrum vestrum Henricum dixisse non esse
 bonum ut ad illam proficerem, quia Georgius vocatus a rege auriens me ibi
 adesse venire recusabit. Si tamen me advocaverint labores non recusabo. Interca
 hic evangelizabo, demum ad illas sex civitates me transferam. At si illos ariet
 invenere timidos ut nolint ut pravam Christi veritatem evangelicam ad civi-
 tatem Vratislaviensem proficiam. Valete in Domino et scribite aliquid quod
 dolorem meum mitiget: quodque ut faciat etiam atque etiam obsecro.
 Ex civitate Lipsiensis ipse die Martis, 21 Octobris, 1452. 3/

Ex Lib. Ms. No. 55. in Bibliotheca Universitatis Lipsiensis.

Dolorem cordis sui demonstrat ad Reformationem vici famularum ad Ecclesia sancta Dei:
 contra hereticorum et maximum hereticorum Reformationem magna cum misericordia
 Alitque verba ducuntur promittit. Propat Deum ut amicum in civitatem ipsam inducat.

(247)

Exortulata hac epistola cum Mladanicum de Parisi quasi defecisset ab antiqua gloria
ex promotione thetica adhesisset. Exortulationis tamen fundamentum non plane
liquet. Ad sumus Mladanicum Rosembergium, teste Anea Silvio in sua Historia
Bohemica, c. 57, fuisse hominem semper se temporis accommodantem - App. t. c. 551
Interfuerat Pragae, comitatus regni celebratis initio mensis Maii 1452 - App. t. c. p. 551
Sanchus mansit Lipsiae longo tempore, scilicet a medio mense Septembris ad
medium novembrem. Dies s. Augusti est XXI Octobris -

S

1452

(248)

Ad Joannem Lovaticensij non Limburg (!) Lovacem

Per tuam specialem nuntium ut audivit non ex me molestas, sed ex tua, ut ita dixerim excellentia,
gravis, periculosaque, nec non et perniciosa suscepisti, literas, ignorans tamen, si tuo expectare so-
lia processerint, quod ex summissima intelligentia tua, ac circumspicte, disquisitione id mihi
facile credendum non arduo. Vide enim intentionem tuam non parvam, non distincte, non di-
cuntur ad compactata irritam totaliter et convertam. Quam ob rem tanto magis compulsi
ac dolore cordis affligor, quanto magis tantum visum novum ignorare, quam compactatores
in his quae speciale mandatum requirunt, auctoritatem habuerint, a sancti memorij be-
gno papa IV, vel etiam a recentiorum memorij tunc dignissimo cardinali S. Argel. S. Juliani
Romano, qui in studio legati, pro veritate dicenda meus concilij compaere in tali facultate
per annos plurimos mecum coexistit, necnonque conversatus est, tamquam fides amicus.
suamve etiam ab ipso Basiliensi Concilio, quod si bonum principium habuit ex institutione
Martini, ultimam nunquam talem exitum habuisset contra sancti memorij Eugenium papam
quartum; cuius imaginem pulchram atque sanctam somnare, imprimis, malignissime,
atque diabolice concernerunt; intuleruntque illum haereticum Sabaudij regem sine
dum in papam; verum non in papam, sed potius in basilicam, qui tandem divinus de-
mentis illustratus, fatuitatem suam deposuit, ac temeritatem individuum exprobravit,
humiliter et devote adveniens, satisfactionem et iustitiam quod inique, maligne et damna-
biliter usurpaverat. Cuius penitentiam et humilitatem ac submissionem sub obedientia
Nicolai V omni catholica ecclesia gratanter et hilariter, sui, benigne, et misericorditer ac-
cepit. Ne me late passio, emulatio et indignatio Arlatensis, hactenus persequitur be-
ni' papa IV, quis eum communi spirituum abruerit irritare. Mortis etiam tua, ut
ita dixerim, relicto, si etiam post compactata in Iglavia 1436, die 4 Julii, per eos, qui
ad eadem compactata quoad communicatione sub utraque specie processerunt, mandatum
speciale sive ex parte s. m. Eugenii, sive ex parte S. Juliani in concilio praesentis, sive
ex parte ipsius etiam Basiliensis concilii nominati in Iglavia ostenderunt, vel si etiam
fatis compactata, per ipsum Eugenium vel per ipsum Julianum, aut per ipsum concilium
Basiliense vel forte postmodum per S. S. N. Nicolaum papam V unquam fuerit acci-
pta, ratificata, authenticata vel confirmata. Si in hoc quidem habetis, ostendit: quod
tamen nisi videro sub una authentica forma, minime credam, cum ipsam, nunquam
vere posse arceri. Magis autem patet, etiam ipsius Basiliensis concilii consultationem

communicandi laicalem populum sub una specie tantum; ab ipsa sacra et immaculata universali Romana ecclesia rationabiliter introductam, et habens divissime observatam, et a doctoribus divinis legibus, sacrorum scripturarum atque canonum multam positam habentibus iam a longo tempore commendatam, pro lege habendam esse, nec alicui licitum esse, eam reprobare, aut sine auctoritate ecclesie ipsam aliter mutare, sub data Basilee in sessione publica solemniter celebrata X. cal. Januarii anno Domini 1434. Compactata autem facta fuerunt 1436, die 10 Julii. Patet igitur ex parte vestra compactata, de quibus tantum festum agitur, nempe predictis evacuata sunt, sed etiam multis aliis rationibus, quas in tractatu, quem super his composui, diligenter et authentice demonstravi. Quas cum ab Altissimo Donatore, libertatis suae ad faciem et ore atque etiam coram omni Christiano populo; item etiam ab 1440 abbatore S. Jov. Ehrato, sic daretur, et coram S. S. N. Nicolo papa V. et omnibus reuerendissimis cardinalibus, cunctisque prelatibus ecclesiasticis, universisque doctoribus in sacra pagina et alius cuiuscunque facultatis, pacifice, caritative, tranquille et concorditer tamquam omnium minimis et indignis explicare valerem; cum desiderio vestro, iustorumque sequacium et conspectuum, abiectionibus mundialibus, vanitatibus illibitibus carnalibus, ad ipsius mundi gloriam temperarem. Ad quam prope lumine Spiritus Sancti in cognitione catholice veritatis vos et vestros promoveat Divinus sapientis veridica cognitio, evangelica Christi protatio, ineffragabilisque doctrina ipsius S. N. Jov. Ehrati, qui suam sanctam, unicam, immaculatamque ecclesiam et spem suam proprio sibi sanguine salute prepetuis conservavit et precumiter acquisivit. Vale inquam, dum propriis oculis aspexero, ad finem glorie sumpturos.

Ex Nomuce, 3 Septembris 1452.

APH. an. XVI. 1-121-

- 1) Palachy J., in Fontes rerum Aust. etc. vol. XX. 1860. pag. 29, n. 22. Dixit quod compactata nullum habent valorem sicut authentice et diligenter demonstrant in tractata quem composuit.
- 2) De compactatis Concilii Basiliensis cum Bohemis ap. Heumann, t. c. p. 358 — A. Plauer, Hist. Morav., tom. II., p. 33-34 (3) Felix V. electus est Basilee 5 nov. 1439, qui regnavit 7 april. 1449.
- 3) Cardinalis Ludovicus Alamanus, vulgo Abelanus, in abimale perseveravit; qui obiit 16 oct. 1450. Basilee antesignanus oppositionis contra Eugenium IV.
- 4) Compactata data fuerunt 30 nov. 1433; ubique rata habita ab istis SS. Conspicius non fuerunt.
- 5) Cf. APH. an. XVI. F. 122 in nota.

96

1852
Epist. LXVI.

1852 ~~1852~~

(250)

Ad Ultricum De Floris

Hac hora redditus sum mihi litteris vestras ex Praga ex quarum sectione intellexi aut vos non esse bene informatum ab his qui dicunt me accedere debere Viennam ad Dietam Machini, aut nuntii litteras regis noster Sardiniae serenissimi deferentibus nondum ad me pervenerunt. Non vocatus non accedam: vocatus laborem non recurabo. Non litteras summa cum copia ad omnes a maximo usque ad minimum, minique et fratrem Petrum socium meum, qui meas etiam ad vos longas litteras detulit, ex quibus facile intelligere poteritis, quis factus opus sit. Post hoc audito accedo novo, quod per Abram iam Alemaniam de vobis refertur, statim etiam longas litteras dicitis, molestiam animi mei exponens non propter me sed propter gloriam nominis vestri, quae satis apud omnes catholicos destinavit. Maxima nota quae apud vos geruntur et quae dicitis non esse calamo exaranda, Inquis omnium mihi quotidie nota sunt: si quae forte latent optarem de illis certior fieri, ut per spicem quid veritatis aut mendacii haberent, quod homines loquuntur. Tam superuicibus litteris satis meam cordis afflictionem vobis aperui, qui necis vobis cum palpitare. Specto enim conrotati: sed conrotatio non in levis reperitur vera sed eam expectato a Salvatore nostro Jesu Christo Domino, cuius ventribus in manu sua et promundabit arcem suam et congregabit turticum suum in horum reum suum, praeseas autem comburet igni inextinguibili. Si in dicta Viennensi adreketis, tunc obsecro ut honorem vestrum recuperetis, quem facile assequimini, si mea suspensiora comita et quidem a fidelissimo et servitore et amico vestro profecta non parvi facietis. Valdeat magnificentia vestra ad quanda simplicitate, fidelibus promissa ab eo qui decipi non potest quique summa veritas est.

Ex Lipsia die 5 Novembris 1852.

Ep. A. N. X. 551 - Palucky C. 27. n. 33.

Ad amicum dicit quod accedere se Viennam ad Dietam Machini non fuit invitatus. Talis alia.
Non vocatus non accedam: vocatus laborem non recurabo.

(251)

Handwritten text, possibly a signature or name, oriented vertically.

cupiens familiam vestram augmentare, quemadmodum pollicitus fueram per fratrem Ebr.
 Aphororum socium meum. nonnullos mortuos, eorumque quidam bonis indolis et competens
 his litteraribus, ad religionem aptissimos, nullo penitus defectu impedidos ad vos dirigere
 quibus rogo, velitis aliquem bonum et devotum, preceptorum contribute, ut in secunda
 munificentiæ bonum suscipiant fundamentum et principium: nam si religiosissime fuerit
 sint evoluti, non solum sibi, sed et aliis proficere poterunt, amatoresque ad alios
 mittendum. Si quidem ab his factum fuerit, quod abest, opus etiam est de remedio
 opportuno providere, propterea quod nollem eis mendax videri, quia mores mortuorum
 religionis ei predicari et extolli: ea de re vos oro et in Domino obtestor, ut impetrati
 ptam normam observare faciatis, quem communiter totus fervere familiaribus observat
 et tenet.

1. Placeat mori quod mortui dicant cantare, magis tamen placeret, ut dicerent plorare
 et rationi vacare: quia quotidie cantare parit nobis peccatum penitentiam, mentem regam
 reducit et adeo tempus consumit, ut nullus mortuum evadere possit in officio predicandi
 charus et precibus: propter quod sequitur magna animarum cæcitas. Ideo debetis se
 tempore ipsos carere vestros ad mittam. Nam et officium respectivum.
2. Item quod magister sepe numeros tractat mortuos suos, docuitque medicari Tanta
 nem Christi, propriam misericordiam, diem mortis, infernales pœnas, propria peccata
 perpetrata, et glaciæ post penitentiam eis refrigerium.
3. Item quod mortui his saltem in hebdomada confiteantur, revelando malas phantasias
 suas et cogitationes, ut tentati ad vomitum non redeant.
4. Item quod singulis diebus faciant coronam beate Mariæ virginis cum septem me
 ditationibus, sicuti septem sunt partes ipsius coronæ et cum genuflectione cum dicit
 Iesus. Prima meditatio est quando Angelus Gabriel salutavit virginem Mariam.
 Secunda quando Christus natus est. Tercia, quando presentavit eum virgo Maria
 in Templo. Quarta, quando Christus dicitur a matre et accessit ad celebrandum
 Cenam cum Discipulis. Quinta, quando Virgo Maria precavit filium suum
 ante crucem. Sexta, quando Christus positus est in sepulchro. Septima, quam

do Charitus succent a mortuis et apparuit Matri suae, ut sic credunt Doctores:
ita tamen, ut in quacumque istarum meditationum mens reperitur prima per
viam et non ulterius procedat.

5 Item quod nullus fratrum audeat mortificare Novitii proprio prelati: et quodquod
magister vos edocet, ipse primus faciat.

6 Item quod nullus fratrum sit tantus temeritatis et presumptivus, ut novitios
se etiam alios fratres audeat disciplinare, sed ipsemet faciant: nam nullo pacto
frater disciplinari debet, nisi sit incorrigibilis, secusque aliquid magnum de
bitum: alia dixi vobis: necis tamen utrum sit in hoc emendati. Nec dicatis, quia
conversio est antiqua vestra: quia conversio mala est in religione, et quod
maius est, periculosa ne dicat in peccatum mortale: ac ideo est radicitus evellenda
da extrahendaque: ideo omnes consentiam vestram, quia locum probationis
fructus. Quoniam si non providetur pro novitii, remittantur: cum notum ipsius
peccato esse et oculos Divini Magistrati offundere.

7 Item quod disciplina fiat secunda, quarta et sexta forma sicut est proprium est
penitentibus

8 Item quod introductio secularium personarum ad mensam, sicut Diabolus
voluit. Et si seculares scandalizarentur, dicit quia ego dixi et scripti vobis.
Nec dicatis, quia hoc est iam ad consuetudinem introductum: quia est quod ideo
hominum, conventuale et seculare. Nec dicatis, quia periculosus pedemus, quia se
culares deservunt, quia melius est ut comedatis panem et esce, quam secula
res vobiscum comedentes promittere cum regis cibariis. Si quidam seculares
veniunt, paratur eis esca in domo deputata pro parentibus. Proter fratres magister
et alii religiosi veniunt, nullum debetis admittere in respectu: aut si forte
esset magister Prelatus, de quo esset magnum scandalum, si non acceptetur. Tu
ipse fratres, secularium conventum et amare solitudinem. Creditis magister, quanto
magis seculares fugiatis, sicut dicebat B. P. N. Franciscus, tanto magis ipsi vos
devotione et caritate amplexentur. Nunc autem videntes vos comedentes, putant
vos eis similes homines: quando autem vestris presentibus penuriam habebunt, pu
tebunt vos angelos, venientque multi ad vos et stent familia ipsa vestra.

- 9 Item quod mortui nullo modo possunt tunicas albas, quia iam communiter non aliud deferunt, convenienterque pyphorea vobiscum in colore accedere. et sicut in actibus potioribus ita et in exterioribus differatis.
- 10 Item quod institutio pro mortuis una sola pro oratione mentali, et sicut semetipso cognoscere, ut possint cognoscere Deum, illud ipsum, ac ipsum rephicam, quod seculares nullo modo in mensa factum comedant, et quod mortui a membris ne dissipentur, ad ipsum se dirigant; et quod orationem et alias devotas orationes faciant quotidie: quae omnia si observata fuerint una cum aliis necessariis, familia vestra decorebitur diabolique numero et viribusque.
- 11 Vos itaque hi omnes quales esse debent imitatores pauperis Francisci, scilicetque mihi rem gratissimam et deo acceptissimam, si comitia mea non despicitis proleptina: vos enim amor necesse facere, nec adulatione uti.
- 12 Rogamus etiam vos, ut velitis esse contenti in his qui vobis nomine meo assignantur, nec aliis impedire: mittantque per quam primum duos fratres idoneos propter aliqua expedienda ad commoditatem loci Amburgensis: assignabo enim eis pretiosos libros pro eodem loco deputatos, in libraria, quam primum, eadem mandos, iuxta voluntatem donatorum. Mittatis etiam mihi, si placet, per eundem fratres aliquos bonas candelas: quodque, ut faciat, etiam atque etiam ego. Fratri Christophoro, socio meo fidelissimo, in omnibus meo more ne explicandi fidem indubiam adhibere dignemini, sicut mihi ipse: commondans vobis illum una cum aliis vicinorum professoris, sicut animam meam: et si opportunum fuerit, mittatis pecuniam duos fratres usque Rathboran.

Valde in Domino et pro me orate. Datum in Leipzig 15 Nov. 1452

Christophorus in. 17. II. p. 110. Hermannus A. p. 20.

(1) Cfr. Wadding. ad an. 1452, III, 152.

Per Fr. Christophorum de

vario ad Guadianum Noribergensem aliquos mihi mortuos bonos invidis et compothen his librariis; et ut in mortuorum bonum suscipiant fundamentum suscipit pro eis regibus nonnullas: inter alia intericium manifestant quod seculares nullo modo in mensa factum comedant et orationem B. Marci Virginis devote dicant. Rogat Guadianum ut ad se mittat duos fratres idoneos ad suscipiendum pretiosos libros pro libraria loci Amburgensis. Hoc anno

(255)

Supra quod Mimi oppidum est et academia insigni aevaginta preclaros et doctos homines suo habite vestivit. Cfr. Mass. ad an. 1612 n. 23 - At. II 312.

Christophorus de Vancio olim legum doctor, vii utriusque bonus, qui regulam et privilegia ordinis multum offusse declaravit, tenuit etiam opus privilegiorum fructum inter infideles et loca hereticorum habitantium per materiam distinctionem, ad idem similiter suam declarationem quam cum legibus approbat. Sicut vitam Beati roste. Cfr. Mass. ad an. 1611. n. 4. 14. - Baralea, l. c. p. 554.

98

1152 #8

(256)

Epist. LIX

Ad Novitios Memmii et e. Neutropi

Nihil est vel esse potest quod meam reverentiam dulcius iocundiusque commovet, quam quod auriam filii meos in veritate ambulare: quod etiam Christo propitius, semper de vobis omnibus meo cordi fuerit, magis tamen ac magis ex vestris litteris prosequas unaque mille alij et scribitis redditus sunt imprementiarum non sine totius mentis iustulo id in vobis esse percipere, non tam grate quam iocunde veritas suscipiens excitationes. Eia igitur comminationes Christi, fuge in hec sancta studia, ut cepisti, et perseverantiam quam colitis, quam mihi in vestris litteris spontidisti, quam denique multis dulcissimis eloquij affectis, omni studio et conamine, queso amplectimini, cum abique ea nec qui pugnat victoriam nec palmam victor consequitur. Ista namque nutritrix est ad meritum et premium, rose patientis, constantis fidei, amica pauci, amissionum nodus, et nammitatis vinculum, sanctitatis propugnaculum. Quid plura? Ecce inquit sequuntur perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem postulat.

Sola est cui stermitas redditur, vel potius que stermitati hominem reddit, dicente Domino: "Qui perseveraverit usque in finem hic saluus erit." Gaudeo enim gaudio inenarrabili ut ceceas oberevetti virtutes, quibus hec ipsa, de qua loquimur, vobis. Ista, profecto, unica filia est summi regis, finis victulium, earumque consummatio, totiusque boni reprobicium; virtus sine qua nemo videt Deum. In ea itaque ad quam totus inkator vos intueor, obsecro, vestram animum fuge fortiter, ut victores tandem effecti erroras immortalitatis accipiatis de manu Domini, sed non potest coronari quicquam nisi vicerit, nec potest vincere nisi certaverit; non potest certare nisi inimicum et temptationes habuerit. Tribabit enim aliquando sathan credite mihi, sed benedictus ille qui non permittet vos somptari nisi quantum vobis provest ut exerceamini, ut probemini, ut qui, ut dicit Augustinus, te necies, a te ipso inveniaris. Vigilate ergo, fratres et filii mei, et accincti armatura fidei, contatione clepturacum sanctorum et sedulo orationis studio adversariorum vestrorum contendite. Obsecro studentis vobis et peccata per penitentis doctorem, per humilitatis amorem, per comitit cordis iacipicium. "Iugum enim meum suave est et onus meum leve," dicit Dominus Jesus redemptor animarum nostrarum. "Fugate, inquit, de medio Babilonis et sabote amnes vestras: commolate ad urbes refugij ubi

positis et de profectis agere penitentiam et in presenti obtinere gratiam et futuram gloriam fiducialiter prestari." Non vos retrahet conscientia, quia unde peccata abundaverunt superabundante conuenit et gratia. Nec penitentis auctoritas ipse deterreat. Non enim condigne sunt passionis huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. (1) Veniet, inquit Hieronymus, postea dies ille, quo victor reuertaris in patriam, quo per Hierosolimam celestem vii spelti coronatus incedas. (2) Tunc et parentibus tuis eisdem civitatis ius petes. Tunc munusculum cum Paulo capies: tunc et pro me rogabis: dicam ego qui in civitate dignis et vinces incitari. Vale in Domino, fili mi, gaudium, carna et consolatio animae meae: pro me orantes qui nunquam obliuiscor vestri quisque vos Domino commendo.

(1) Propulsum eloquium perueniant. Talem et caritative sui propulsi docet ut videtur in Sa. gant et penitentiam agant ut valeant gratiam et gloriam futuram obtinere. Initium huius epistolae: „Dilectissimi filii mei frater Illuminato ceterisque nostris Wernz et Neuburgi in Christo sanctis degenibus, frater Thomas de Capricano salutem in Domino dicit plurimam. Inventa est cum aliis in codice quem Aloysius Jacobus Marchio pauci abhinc annis donavit Bibliothecae Munitensi et edita a P. Josepho Gaddoni. Epist. Arch. Vind. Hist. an. IV-1- p. 115.

(2) Aliqua Deesse videtur — (3) Non Augustini sed Bernardi est hic locus totus, paucis demptis et additis. Epist. 129, n. 2. Aigne, Pat. lat. vol. 182, p. 279 — (4) Math. XXV. 13. (5) Luc. XXII-31 — (6) Eph. VI-7 — (7) Math. XI-30 — (8) S. Bernardus, de conversione ad Clericos, c. 21- ibid. p. 855. (9) Ad. Rom. VIII-18- 10 Epist. 14 ad Heliodorum, n. 3, Pat. lat. v. 22, p. 348-

Ejus. LXX

Ad Amicum Comacensem

Reverendissime,

Exsurgente ipsa magnitudo, prestantissime. Tante, hactenus Deum et Vincitorem et boni
talitatis officio fungens didicimus, nos omnes fratres famulatus summam tuam in nos
caritatem et benevolentiam, eamque usque in hanc diem semper, profecto appropria-
tam habuimus quando quidem illam semper sinceram et ab omni favore abie-
nam contempsimus. Nulla quidem fuisse tua in nos singularia beneficia, pro quibus
non solum tibi, prestans laus, apud omnes tributa fuerit, qua ut verum fa-
tear nemini predecessorum tuorum nostris temporibus, instanter tributa extant.
Cum etenim de nunc esse, sustinens qualis hactenus fecisti nobis, fides, subiectus pro
cuius suprematum in summum Dei honorem et totius Ordinis ingenti gloria
floreat, ut a nulla alia religione vincatur neque superetur. Quod cum ita pro-
fecto esse habeat, ullo pacto illa, haec habenda est, sed mandanda, pro-
legenda et in suis privilegiis et gradibus ut suprema oculi conservanda quam
in quidem nostris oculis composuimus quod in illius hostes et persecutores ul-
trionis et vindicta Deus ipse ostendit cum eis diuina maiestati plurimum
cara sit et accepta. Illi enim optamus de pro solo more auctore et presidio
affuturum, ac omnem notitiam extirpationem si qua preter omnem Dei et
seraphini p. n. Francis voluntatem in illam ostendatur. At si quis
abstulit preter hunc divinum honorem factum fuerit nihil mihi molestius esse
nisi posse scito quo relicto his regionibus in Italiam me profectus necesse
est, nostros fructus antiquos et novellos nostris studiis acquisitos tibi omnia
tibi conservaturum. Et licet, sicut, sicut, iam sim dicam meis sane laboribus
non sum paraturus. Tacitum quippe Dei non deceat his qui ad id faciendum
me sunt provocaturi. Deus autem sui aguntur in Dei et nostris Ordinis honore
victoriam non mea interest scire ne videat mihi veram laudem velle ven-
dicare, quam semper abhorreo. Sed ea quae de laboribus accipere poteris quae
in debita quantitate pensata existere, facile remediis nihil posse Deum ad i-
ram et furor magis amicitiae quam tantis rebus impedimento esse.

153

258

Multa min^{is} apud exteras gentes commemorandi a patribus ipsis conventualibus ce-
 feruntur, quibus dum pollicitationes tuas, Reverendissime Pater mente revolo, firmo
 prestare nullo pacto queo. Scies nullum genus laudis suprema in nos benepe-
 racto tua tibi allatura, si factus beneficij tuis illa non corroborares. De te quidem
 optima nobis spes extat, cuius animus semper benivolentissimus fuit nobis. At
 si qui contra munus nostrarum gratiarum aggredi' fortassis presumpserint
 quicquam absque magno scandalo illos non assequi posse existimamus cura
 nostra statim honoremque nostrum non negligemus. Et si necessarium nobis
 fuerit in curia Romana ac in cunctis conciliis generalibus quanta sit factum
 Familij apud omnes reges, principes et communitates christianitatis extirpatio
 et devotio manifeste ostendemus. Rogamus tamen ut pro honore Ordinis ad
 particularia descendendum non provocemur. Propterea quia adveni ea in me-
 dium posent, que multis molestissima et gravissima forent, honor Ordinis semper
 a nobis diligentissime custoditus est. Si autem avarities, non nostra sed aliorum
 sit sententia, que vero benevolentia et fraternae caritate nunquam prosecuti am-
 nes fratres conventuales clarissimum profecto est. Nam ad conventus quoslibet
 absque scandalo fieri potuit predicatores nostros semper minimos, illisque in
 nostris predicatoribus populi commendare nobis summa cura fuit. Si quid au-
 tem scandalorum fuit perpetratum, sedare et tegere semper studuimus: multoq;
 conventus fame precuisse nisi nostra suppleret devotio, nostra stat sententia.
 Quid plura? Hereditatem nostram non solum non procuramus sed a regi-
 bus, principibus et communitatibus nobis oblatam reputamus. Pastorem pro
 nostros arbitrio semis a sanctis memoriq; Eugenio nobis ablatum nostrum
 vocat acceptare, et tamen de divisione ut non notoremus Ordinis Vicario a Re-
 verendissimo patre Generali descendenti parere nunquam destitimus. Nulla
 hic potest adveni que longa curia non caperet. Neque fecisse non solum sum-
 mopere letamur sed in futurum nos similiter facturos possidemus, tum vero ma-
 xime si gratis a sancta Sede Apostolica, nobis concessis nullum impedimentum
 afferri intellexerimus. Tu vero, Reverendissime Pater, si eis qui omnes discordias
 et lites, scandala et inimica omnia abscides, fesses, evades, sapientia et foras

sentia tua. Quae cum plurimum fulgus magnam tibi maculam et notam accu-
 bes si illa tui in sancto negotio uti recuseris. Apparendi sunt itaque oculi,
 prestantissime Pater, istum dico aperienti, et furore Dei advertendus subveganus:
 ne nostras facies decoloremus, ne demque animam similibet cum corpore pecca-
 mus. Tam enim ad mortem curamus, ita ut magis de ea quam de aliqua nota
 te facienda sit nobis cogitandum: hec tibi vera laus aueribetur apud Deum et
 homines si sollicitationes tuas nobis non violandas censeris, hoc singulare de
 cui est tuum, si tuo studio et diligentia nostras gratias non solum non infringi
 et dimitti sed cumulatim augeti curaveris. Nam si cupis quondam tibi me-
 rita cumulari, si nostram religionem eorum latratibus insultari non desistas
 si vis nostris religionis gratiam cum omni laude in Ecclesia curuari, si ad
 iram et furorem Deum formidas committere. Si denique tuam et tuorum sub-
 forum salutem non parvi facis, familiam nostram nulla procella nullaque
 tempestate permictes conquassari, sed eam semper proteges, defendes et tueberis
 hoc ordine multos dicentes de nostram hanc futuram, mentales officios Dei
 et seraphici P. n. Francisci voluntatem inviolatam observabis, prelatorum
 omnium ecclesiasticorum regum, principum, communitatum ac patrum
 omnium famulij amicos conciliabis, portus autem egregium et singulare
 exemplum reliques. Ducentorum vero fratrum et quidem elegantissimorum
 quos pro salute hominum huius generis mensibus divina clementia
 ad nostrum convectum eduxit mentes ita firmabis in sancto proposito
 ut facile futurum sit nostram religionem de ipsorum haereticorum boe-
 morum conversione triumphum reportare. At si quam calamitatem
 nostram familiam pati aut paruram intelligerent omnes ad omni-
 tum erunt redituri. Et quam maxime obmaginta novitis studentes in
 universitate Lipsiensi recepti pariter et in confinis post nostram illam
 recessum inter quos multi extant baccalarii et magistri artium ma-
 gni predicatorum futuri mibi quoque. semi in agro Dominico quondam
 predicatione laboranti vixi suscitabis mentemque et animum inflamma-
 bis ac ita totum cor letificabis, ut nihil melius, nihil cavius nubitque

145
(254)

iacundus affari posse. Valeat, Reverendissima p. tua, quam Christi
huius sempiterna dignetur esse tuus, cumque me familiamque nostram plu-
rimum atque plurimum commendo.
Ex civitate Weatiliensi..... Ad Martii 1453 (?)

~~1453~~ Cod. 14-6079, lib. 14 vol. 1. Arch. S. Pauli de Monte Romano.
Ad Ministerium Generalem scribit: Ad dum antiquam benevolentiam erga familiam seu
sua Aienter rogat eum ut ipsam nunc protegat atque defendat contra invidias
atque inimicorum. Anno 1445 fratres de Observantia ne amplius a conventu
libus in suo regimine turbarentur, ab Apostolica sede hanc obtinuerunt. Bulla
Eugenii papae IV, pro observantibus a conventibus separatis incipit: "Ut non
Ordinis Minorum religio, cuius res est. Cf. De Napoli, Str. Str. Leg. 4. I. p. 112 19.
Hoc anno, presertim, conventuales instabant quotidie cum summo Pontifice, ut cancel-
latis bullis Eugenii, familia simpliciter sub obedientia minorum rediret. Id
fr. Robertus Sicinensis" contra illum die nocteque pernegare publice et private num-
quam cessabat. Fratres de Observantia contra epistolam dederunt ad Beatum
notatum, cuius auctoritate facile congrui parerent controversia et ad hanc pertinet.
scripsit et iste ad Pontificem, ad cardinales et ad Principes catholicos. Denunciamus
innumeras tribulationes habitas in curia Romana per diuinam quam actum
fuit quod Nicolaus papa I auditis et perceptis talibus informationibus adve-
nientem familiam nihil de bullis Eugenii mutavit. Cf. De Tassa, l. c. p. 47-56 -
Cetera etiam Francus Columna ad sanctam inter alia scripsit: "Hec pater, optime,
in se solo spes est, qui Deum atque homines flecti quo vis, qui cetera respectuum atque
gaudulantum ora proferent; veni huiusmodi oves tuas, nihil timeto: satis illi offe-
rent: parum prodesse facta ipsa tua, si carbor ista ex qua tot dulcissimi fructus ema-
nant, penitus eradicatur." Cf. Ward, l. c. ad. an. 1453. n. 93 -
Angelus de Perusia, in patria, decessit e vita die 20 Augusti 1453. Successorem
habuit Iacobum de Moravia Mediolanensem, vicarium Primum a Pontifice conat-
tatum. Cf. De Gubernatione, l. c. 4. III, pag. 111, ed. 1684. Iste super omnes
suos antecessores fratres de Observantia fuit molestus et sub Calixti tentavit evertere eam.
Cf. B. II 349. 377-

Epist. LXVIII.

170
Ad Collegium Cardinalium (1)

1153
262
170

Circumfecti orbis in quo septuaginta quorum non est numerus, animalia, pusilla et magna electa Spiritu navigantes per hoc mare magnum in vita quidem ad coronam eternitatis sublimi cardines nulla usquam concutuntur vento, nulla evolvuntur turbine, nullaque mutantur aera aeris intemperie quo fit ut unio confectus ac continus sanctorum cardinalium in domino Domini totum mundum sustentent stabilitate proprioque honore et dignitate, usque ad sanguinis effusionem inuicem minus cuius iacula venabuntur, qui moraverunt ut absunderent laqueos dixerunt: „Quis videt eos? Servatos sunt iniquitates, sed deficient recitantes recitatio, quominus audivit homo ad eos altam ex exaltabitur Deus.“

Non inquam metuo rumores inanes, publicam famam et fratrum Conventuum iam tantam, quae pleno ore subversos cardines, revolutam Geminii Bellas famulatus nostrae compactae et operi manuum veterum et divinum concilium. O mundi cardines, o totius populi christiani rectores, destructa et annihilata proclamantur. Non inquam hoc seculum metuo sed vobis domus Domini humilis ad Deos accedo, ad principes mundi me concesso ut sagittae parvulorum frangat plagae eorum: qui malignanter et infremantur sagittae detrahentium boni rectique corde. Quam igitur non metuo totius mundi ruinam quae sequeret, praetera turbationes et animata quae presto forent omnia. Scilicet et mihi recandas infirmorum animarum praedicationes, infinitaque mala quamprimum futuri ad quae huiusmodi angustamenta pro totius mundi conservatione sanctorum prolethone malorumque, ut iustitia, postea confessione sicut haecenus si deinceps persistant atque perseverabunt. Scribita itaque sapiente vestra nec minus divina responsione temptato vobis satisfaciatis. Patres reverendissimi ut vadant et quae Deo promiserunt et seraphico patris motu Francisco dirigentis servent, nec recedentes impediant quominus securus ad radicem posita est: tanquam albuunt metes prope est ut metatur, metet autem qui novit vicinia a spici dixerit nec ut has in horreis congregent, illa autem in ignem protulerit et ipsum et pusillum solvulum deorsum Christo familiam, vestraque reverendissimi Domini comendator suscipite, Patres nostri singularissimi et laborantem parvulum pro resurrectione filii incrementis atque defensione vestris sacris orationibus adiuvere dignemini.

Ex Bibliotheca H. Martini 1153. Ex Arch. S. Pauli de Monte, Romae, lib. II. fol. 147.

170
11-11 349

(1) *Gr. not. p. 114. Sequitur de controversia inter fratres de familia et conventuales; et scribit ad collegium cardinalium, quia Pontifex nonnullis eorum rogatus ut pacem inter fratres componeret. Ut maturius ageret, et utrumque familiam satius componeret, convocavit Pontifex ex praecipuis Italiae universitatibus doctores triginta quinque, ex quibus viginti sex erant utriusque iuris periti, quibus examinandam et diligenter discutendam commisit bullam Eugenianam. Deinde coegit gravissimum ceterum, cui praesertim esse voluit Gulielmum de Castroville, Gallum, tum episcopum Andegavensem, mox archiepiscopum Rothomagensis, tit. sancti Marcelli, in manibus cardinalem, J. P. L. came² rarium, et interesse alios tres cardinales Gulielmum Hugonis de Regno etiam Gal² lum, Metensem antistitem, tit. sancti Sabini; Dominicum Firmicum Ordinis pro² fectorem et Joannem Carvajalium Hispanum, quibus etiam adnumeravit aliquos episcopos et Curiae prelatos. De mature et diligenter discussa conveniunt omnes coram Pontifice, lectis nonnullis Tituli, unanimemque dixerunt sententiam, constitutum Eugenii VIII nulla ex parte claudicare, neque praescriptis a S. Francisco vivendi normis adversari. Vatt. l. c. ad an. 1453 n. 21-*

LXXI. Ad Pontificem Nicolaum V. (1)

Eti repenit meo, praeterea mihi ante pedes V. S. ipsa V. B. gratissimo aspectu omni penitus suspitione fugata fuisse nostram pauperculam familiam. De Obsequiis nuncupatam, omni benivolentia et favore protegi et amplecti, ac in eius professionis puritate tueri et commorari; usque rebus in omnibus evidentissime factum fuisse semper compectum sit longe maioris gratiarum ubertate quam a nobis fuerit supplicatum, nullum dubium, meo cordi ovis permittitur quod multorum ruerit ad meas aures prestulit, et praesertim multorum Conventualium fratrum d'centium S. V. omnino revocatae gratias et libertates nobis a fel. mem. Eugenio concessas et a S. V. per tot iam annos inviolatas conservatas. Quid quidem et si minime credam, dolorem tuum quodam vehementissimo intemereus tactus tibi nequeo, ut eam Nostra istam familiam pro meo solito more cum omnibus cordi medullis V. S. non commendem.

Quippe qui si, sine qui mallem mortem eligere, esse Deo, qui non videtur quam meptam illum et vere lacrimandum videre diem quandoquidem natura abhorret, saepe scripturas praesentent Dei Omnipotentis, Scaphia p. n. Francis voluntas renuit, sapientium comitia dispuerunt, professio quod nostra non patitur ut tam venerandum Christi roborum calce quam per totam fere christianitatem diffusum et dilatatum ab omnibus christianissimorum in summam devotionem habitum, tot et tantis nobilibus et potentissimis viri praedictum, tot quot et tantis, novelli sancti Bonacchini et nostris studij adhaerentem, ad manus fratrum Conventualium, nostris vivendi normis, quam Christos verbo et exemplo docuit, hostium devocionat. Absit ut tam crudelissimo gladio proferet qui hereticorum gladio potius moeris duresco, si quando absque meo defectu ex alto concedatur. Absit tam grandem Sacerdotis sancti Dei scandalum: absit tam horrendum principibus christiani exemplum: absitque miseranda deplorandaque extinctio huius magni luminis religionis christianae. Ego enim haecmodi relictionis praesentem praestandam non censui cuius mente omnem suspicionem V. B. toties excernit: sed in illius postulationibus confidenter requiescam instantissime, supplicans et obsecrans ut eam sanctissimam reparationem conventualibus nostram eversionem potissimis querentibus V. B. Sane dignetur quam haec rebus signata est, pariterque tibi ante oculos quot memoracionibus, detractionibus et calumpniis adversus eandem inculcarentur a regibus, principibus et communitatibus in obsequio

reuocatos sancti euangelii in obsequium dictum subiungentur quod fratres nunquam profuso
 sunt neque nauis quorum numerus magnus in nostra familia in premarum reperitur et preterea
 in regionibus istis profiteri intendunt. Sed est conuentualibus quod hereditatem nostram nobis oblatam
 possidere relictamus. Nam si pro habendis conuentibus nostra pecunia fuerint, quid facere
 nunquam desideramus nec desideramus facile multos et quidem meliores assecuti fuissimus, quam
 quidem infantibus principibus et communitatibus V.S. illorum deuotioni satisficere nequaquam
 denegant. Honor conuentualium a nobis summo studio semper custoditus est, et confusio sceleris
 scandali multos et sumoribus semper obcuramus, quibus nos vestros auces nunquamquam simplices
 existimus, deuotionem populi in illorum conuentibus fere extractam, reuocandam semper cura
 rimus nostras ad eos predicatorum dirigentes. Ad, si quando aliquid scandalum in meo cor
 sortio compererem est ad his qui nati sunt in conuentibus perpetuum fuisse constat?
 Quis enim utilitatis illis facere potuimus quod non fecimus? Nam si nostra beneficia illi
 collata uellemus, breuis quidem cacta illa non caperet; que si debita quantitate sane ab eis poma
 ta fuerint malum pro bono nobis non rediretur. Nota V.S. uerbendi proflixitate fastidire
 que grauibus negotiis continuis prehenditur. uerum si quando id officium opportunum fue
 rit aptissime ostendimus principum et populorum testimonio, quanta sit illorum et nostra
 estimatio non ad iactantiam sed ad diuinum honorem, prosequendum. Multi magni uir, om
 ni dei timore postposito, nostram familiam, cui nec aurum nec argentum est, omni conatu ex
 tingueret et delere conati sunt. Nulla infamatoria illi obicimus, falso quidem, paucos tamen
 uel nullos uidi breui mensium numero dei ultionem euasisse morte illos aborbente.
 Neque generales et ministri nos euertere querentes ad iram et furorem excelsum concita
 uerunt: nec tamen manum domini effugere potuerunt, quia nemo est, qui de sua manu
 possit euertere potest. Nullo enim penitus impedimento conuentualibus esse intendimus sed so
 lum in nostra quiete et pristina pace conueneri exhortamur nulla nostrorum principum
 rum facta iruocatione. Quisque, ut V.S. conuenit, efficit non solum ego paruulus senex
 una cum ceteris uehementer rogo, sed in spiritu prostratus cum multi lacrimis obsecro
 ac in domino seu christo obsecro B.V. Spiritus sanctus largissimo dignetur pro tuis ac
 ita accedat ad nostram immo vestros sanctorum protectionem ammare ut omnium sanum
 laticibus per vos fugatis et fratrum conuentualium oris in nos et malivolentia extrahat
 nos professionis puritatem et sinceritatem habere et exparte obseruare ualeamus.

De Wratilawia die 14 Martii 1453 -

- (1) Ex Arch. S. Pauli de Strada, Bononiae, lib. 14, vol. 1, n. 7. Ex Mediolano, ubi certe fuit usque ad Dominicam inter Acemiorum et Pensesten, vol. 13 Maii 1453 (ATA. VI-11-319) hanc epistolam exaravit, forsan eodem die et mense quo scripsit ad Ministerium Senecalem Argelam de Peruiso et ad collegium cardinalium et eis familiam commendavit. Eadem amaritudine sicut et aliq̄ duo repleta est; et nullq̄ paucior sunt contra conventuales recriminationes, et Pontifice sufficientem pro familia perfectionem postulat.
- Cfr. not. p. 143-144 huius operis.

Handwritten signature and text, possibly including the name "P. J. ...".

Ad Ludovicum de Slichthusen - (1)

Ex litteris Reverendissimi d. Vestri nec non ab oratore Vestro domino Stefano pleba-
no obitid' vestri majoris Elburg didici singularem vestram in me affectionem et benevolen-
tiam, quibus diligentissime consideravi magnam egi gratias Altissimo, qui talem fidem
et opinionem attulit, ut puilli ac incogniti vobis nominis presentiam dederit.
Vestri autem Reverendissime d. que suis gratissimij litteris pariter et oratore me
vivitate pro ingenti sua humanitate dignata est non modo immortales gratias refero, sed
semper sum habiturus. Utinam pro vestra consolatione tanti essem, quanti me existimat.
Illustrissima d. Vestra prestantissime temporis facultas ad vestrum dominium proficere
si visitandi, illustrandi imbecundique illud verbo Dei. Nam non solum provocatus et invi-
tatus sed mea sponte, quod per me fieri optat prestantissima d. V., precipue non pigritare
mur. Sed prohibent me, Illustrissime Domine, conspectu debilitas et Bohemorum suscipita cau-
sa a sanctis sedis Apostolica mihi commissa. Non suspheant vires meae ad ipsum tam
arduum opus matureandum, quod auctoritatem apostolicam et imperialem concecit. Nam
cum nulla mihi commissio facta sit, arbitror nihil per labores meos consequi posse. Optatum
equidem potius ut ad componendam concordiam laboraretis, cum lites huiusmodi longum tempus
habeant iudicium et ad utriusque dispendium non mediocce accedunt. Rogo itaque, Reveren-
dissimam d. V., que tempore summa sapientia et prudentia fulgere consuevit, ut legitimis
causis impedito mihi venire non valenti benigna venia imperij concessa, quantum in
ea est, operam instantissimam dare velit, qua populus vester pax et ocio fruatur. Quod
ut Divina clementia ad vestra vota compleat munus nostrorum orationum quam libenter
offerimus. Valeat, Reverendissima Illustrissimaeque Dominab' Vestrae, cui si quid grati si quid ace-
pti efficere queo, quoque puritatis meae potestate reddatis, illud omne debitum polliceor.
Ex Civitate Weatilarum a Jovia infra octavam Johanni Baptistae 1453- (21 Junii)

Chr. Weber, s. c. p. 63. 64. Orig. in Archiv. Königsberger + Ludovicus de Slichthusen mag.

(267)

Atque generalis ordinis beatorum Marci domus Eutoniorum Teropolimitana. Hic Caput
struus gratias immortales refert amico ob singulari benivolentiam et
sam: et quia ad predicandum verbum Dei invitatus se excusat et recusat ob debi-
litatem corporis et ob causam Boemorum.

103

(268)

Ad Ladislaum regem:

Desiderat Progeni edire et Ladislaum obtulit
Tunc ut sibi et sociis saluum conditum: videret

c. Cracovia, 8 nov. 1153.

Multorum voce intelligens serenissimam maiestatem vestram incliti regni Bohem²
nię summo cum triumpho ac indicibili quodam gaudio et iubilo nubes possessionem suscepisse, non potui vobis non congratulari ac immensas divini maiestatis gratias agere et laudes decantare, quę vobis pro ineffabili sua clementia diebus meis tam mirificam tamque incundam gratiam contulit. Quid enim felicius, quid illustius, quidve glorioius sacę vestrę maiestati succedere potuit quam eam ad omnes regias paternas sedes esse erectam et in eis omnium subditorum consensu honorifice tranquille, pacificeque collocatam. Magnum est hoc profecto beneficium vobis cęlitus impetratum et adeo mea sententia magnificandum, et fugata omni ingratitudine, quę inimica est animę, exanimio merito, virtutum dispensio, beneficiorum pædicio, ventus uerus, denicam fontem pietatis, eam misericordię et fluentia gratię, non minus pro turbentis quam pro recipientis honore et gloria vobis vacandum sit, hic est enim regum et principum omnium christianorum verus splendor, hæc vera laus, hoc immortalis deus et ornamentum, ut catholicam fidem, sacrosanctęque Romane ecclesię dignitatem et potestatem tueantur et protegant, segregatas divinasque gentes sociant et coniuvent: quandoquidem extra hanc unitatem nulla queat salus reperiri. Nam sicut in diluvio nemo salvatus fuit, nisi qui in archa Noe permansit: ita et nullus salvetur, nisi qui in hac unitate usque in finem perseveraverit. Necessè est itaque, si verum catholicum nomen nobis volumus vendicare, ut non in pluribus, sed in una domo omnes simul maneamus, recognoscentes unicum esse in terris vicarium Christi et verum Petri successorem, Nicolaum scilicet papam quintum, unicamque Christi spem sacrosanctam Romanam ecclesiam, extra quam, ut prædiximus, nulla salus queat inveniri. Rem sane omni laude dignam cemes, si ab illius obedientia deviantes, vestra opera et industria renovare curabitis ad verum pastorem. Non enim vos latet, serenissime rex, non dico totam, sed magnam partem Bohemę ex defectu quorundam sacerdotum alienam omnino esse ab unitate ecclesiastica et ad quietam dogmata sequendum disciplinam

ignorancia, potius quam malicia, huius quidem errores etiam sepe extirpare temptavimus verbo Dei, nullo tamen in eo defectu domini Bohemi provocati, audire me volumus unquam, appellantes me, ut cetera sibi eorum horum, qui profecto teste Deo non minus eorum quam meam salutem semper dixi et diligo, quique pro eorum honore, laude et gloria, si unitatem ecclesiasticam acceptare voluerint, id certissime adurus sum, quod pro quibuscumque populis et nationibus, quibus mea doctrina grata et accepta extiterat, quive, si compactata, dignis allegant, que tamen nunquam observata fuisse, a maximo pontifice eis concedantur, pro illis sponte et liberaliter me predicaturum polliceor, immo ut verum nobis fatear; tanta est amoris mei erga Bohemos amplex magnitudo, ut nihil michi desiderabilius obtingere possit, quam apud illos mori. Nichil iam restat, nisi ut me pro eorum salute audire velint auscultaque rationes meas quas non meo arbitrata sed totius ecclesie sancte, Dei iude et firma sententia esse prolatas, liquido compareat. Non enim a dominis Bohemis dignitatem aliquam exoptulo, non magistratum, non thesaurum, sed tantum ut pro eorum benignitate me audiant, auditoque, quod gratus fuerit, recipient, nec veritas, orem parcat, sed gaudeant hominem reperisse, qui libere verum dicere non formidat, qui adulari nescit, quique magis eternam salutem quam eorum temporalia bona curat.¹⁰

Ego quidem iam non aliud in terris magis desidero quam Pragensem urbem adire, in eaque fluentia evangelii inuenire. Quare, serenissime rex, sacratissimam vestram maiestatem maiorem in modo dum obsecro et in Iomino Iesu Christo obtestor, ut pro immata vestra clementia michi saluus conductus et congruam necessitatem concedere minime denegatis, quibus Pragam una cum sociis et libellis meis saluus et securus valeam pervenire. Neque, cum vos humanissimum principum et regum esse hac mea etate preclarissima fama precepsibat, cui nihil antiquius sit, quam universos beneficio, clementia, mansuetudine superare, huic meę pie et iuste petitione satisfacere debetis, qui tanta civitate id efflagitis, ut maiora efflagitate non possim amplius. Nullum postremo michi munus gratus offerri poterit quam apud serenissimam M. V. has preces meas magnum pondus habuisse per vestras cognoscere. Valeat reverentia vestra, cui causam fidei meęque ipsam magnopere commendo.

Ex civitate Bracoviensis, octava novembrii 1453.

70.

- APPA. an. XIX. 1426. I. 63. (1) Sep. 18. 9. - (2) Eodem anno 1453. 13 Feb. Ladislaus rex Hungariz proclama-
tus fuerat. (3) Breth. 14. 12. (4) Genes. 7. 15. - (5) 1447-1455. - (6) Bohemia, acta in concilio generali Basilię
30 nov. 1433, Iglaviz 5 iul. 1435 publicata fuerunt: cf. Manni, Coll. concil. XXI, 243 ss. Cf. APH. XVI, 19.
(9) Cf. Ezerantius, Andria, 1, 1, 41. (10) Idem carificat.

Aut

1454

1570

Epist. LXXII

Ad Gorgium Evichad de Lunat. (1)

Insperans superbis se factetur alumnus quinquis gloriæ salutis immemor tamquam
freneticus precipitium ex rupium altitudine venatur: ac exaltationis eius comitis cui-
nam expectat et divini iudicii debitam ultionem. Cum sis, heeregi, tuæ salutis hortus,
quid curis habes vel curæ peregredi contra me? et me tuæ salutis cupisum promo-
ptatque nuntio, quam tu feceris non desinis persequi impia, neque nequitis? *Dele-*
isti Præquam sanguinem innocentium, pice loca dei dicata profanasti: tunicam *Heu*
Christi inconsuetam induisti. Jam plus tibi, quam Rochirano, impudendum consistit
schisma Præquamis plene corde turmente. Fratriem tuæ pueris in me tuæ litteræ in-
stant, latrocinium patris, iudicium dei, vilipendi. Major te, potentiorque fuit Lucifer cuius
te filium palam ostendit: exaltasti solium tuum abiquilone: ad inferos tuos suspensio pro-
sternatur. Si exaltaveris sicut aquila nidum tuum, etiam super sidera, inde deturba-
te, dicit Dominus. Et si altitudinem egli tetigerit caput tuum, ad terram prostrabamur.
te, et filios tuos qui in te sunt, et non relinquent: in te lapidem super lapidem, dicit
Dominus. Cuius Joannes Evichad, qui mihi coronam macroem pro subscindere
facere minabatur, prius ipse tuo iussu, capite minutus, curare proprio nitum Præquamis si-
gavit. Arrogantia cordis tui decipit te: qui confidit in nitibus ad nihilum redigetur.
Chaires te pueri gigantes: maiores et vetusti reges. Athareses, Demachon et filii
imperfecti, Pharaos submitus, Læon invictissimus divulgatus vigintiquatuor val-
necibus impavens, Nere creditissimus necem eandem pestulit: Domitianus, Ma-
ximianus, Diocetianus et alii similes iudicium summi dei effugere nequeverunt.
An putas, heeregi, tu nitus effugere iram dei? Secundum deum autem tuam
et impudentes cor tuum thesauris tibi iram in die ius et revelationis iusti iudicii dei,
qui reddet unicuique secundum opera sua. Non te despicias tu falsi dei Rochirani
hæreticis ac damnata persuasio venenata, qui nec tibi recte consulit, neque tibi
vel cuiquam quiesce, nec se tuus proicit, neque vel quonquam. Et enim qui per
angelos dictus est homo factus est finis, et omnis peroratio et inobediencia
accipit. Iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugamus si tantam reple-

Abd. 12.7

Luc. 19.44.

Jer. 49.10

Par. 5.30

271

xominus salutem? Plures ex plures a te et ab alijs subumanductum pati, sed
 responsum acceptabile nunquam habui. De Bachuch teneto gradu iudicium De
 propeat ad non erudit. De Americhi; tu de meij contumelias vindicasti, et Deus
 ipse de te vindictam pro sua vera fide suscipiet. De Christophoro Lepore, quod ipse asse-
 rat de tui subumanductum oblitiste, minime cecidi; cum de tali et factis viro
 fas mihi non sit cito male sentire, nec tantum mandacium contra suum hono-
 rem et famam imaginor protulisse. Plures de Pontem civitate, ac vicibus
 iteatis, ad Pragam veniendi subumanductum huius, per protulao, pro qua
 tua singulari; et nunc iteum supplico dignemini inspectu; non enim in-
 tendo semen dividi in populum spargere, nisi ex intellectu quo dicit Dominus:
 "Non sem pacem mittere sed gladium ad vendendum vitania de frumento,"
 videlicet heresy Rochiani de agro catholice veritatis. Plures, inquit, habet
 Praga qui saluti propinquant semina plebibus perhabunde. Dixisset que
 plurimas heresy disseminare non cessant facilius utique crediditum. Et
 vobis Pragenses magistri in consilio recentissime ac christiano in prin-
 cipis S. regis Ladislai mihi vix voci treulo veritate et contradire ut
 aures intendebant, cui mihi denegatis accettum? Colam iam non me recu-
 setis ut vobum vobum remnet, veritatem quod non intendit, avultare, cui
 iure et merito est parcendum. Exprobat siquidem cuius est Summo Pontifici
 ab omnibus orthodoxis pro facendum; ego, et suis nuntis et commissariis
 delegatis. Illuminet vos splendor vestri lucis divine sapientis, ut sit inter nos
 vera pax et caritas mutua cum salute. Amen.

Et, prolixorem presentibus alligatam meam epistolam respondentem intelligere post-
 prosum, cum te in magis arduis iactis intentum, ut assolis, fuit vobum
 hanc bene. Aveulta et divinum iudicium mente revolvam assidue; per
 mentiam age et catholicam suscipe fidem ne divini et ecclesiastici male-
 dictioibus et censuris amplius involvaris.

Ex Bracova die 28 Januarii 1454

1) Ex Cod. Caput. 33, fol. 317

Plures superbe Subemator Boemij fidem publicam negant ei, litteras exaravit impu-
 dentes et rabem furoris sui audaciter iactant, Beatus noster, super eum iudicium De-
 invocet, qui superbos humiliat et potentes prostermit. Plures quereit subumanductum
 Abd. 1-4- Luc. 19-44. Jer. 49-16. 2 Par. 6-30.

Math. 10-34- Luc. 12-51-

Ludovicus Rochiana item negant subumanductum.
 dum. Poncey Sybrius (Historia Boemorum, cap. 52) hec verba refert de isto heretico: Veniunt
 non dictum ad nos demones quot monachos vocant; huius studium est eivere nos de veri-
 tate; at si vix fuerimus, prius sanguinem effunderimus. Epist. Nat. Alex. p. 1. 9. p. 265.

L. XXVIII

Ad Regem Casimirum (1)

105

1454

(272)

Sacra regia Cerevintinaeque Maccinae, cum omni promptitudine obsequendi triumphos iudiciorum et gratiam sempiterna. Non est fidelis servus nec diligens amicus, utile consilium regibus vel principibus subtrahere. Rex ego fidelissimus vestre Maiestatis cultor abstinens ab exhibitione sibi saluberrimisque consiliis, Deo grati, vestres salutis proficui, necnon et honori glorioseque fereque vestri nominis tam presentibus, quam posteris subsequendis, feliciter accomodis, ac Cherkasque religionis dignitas non temperat, nec vestres sacros Maiestatis deus regales culmine diming, honorem aliquam partatur. Ecce enim pro adventum vestri sociati ad compertum glories vestre, corona sublimitatis vestre magnificata est, et exaltata tua. Celestudo creditur multo prebiter tum ex peccatela felicitis tui emigra, tum ex complatione tui dominici in septuaginta civitatibus et ultra, in oppidii et vrbis innumeras, et nomen tuum divulgatum est per regiones plurimas, propinqueque paciter et longinquas. Fuit cibus tui vrbis, in altitudine valde, et provenit usque ad caelum et potestas tua in fines terras. Animadvertere digneris ego, decernissime Rex, quod solus deus excebus, Rex Regum et Dominus Domini nuntium cuncta hominum regna sua manu comtingit, et cuiuscumque voluerit, illud dispensat. Sicut igitur tuae Maiestatis oculi ad caelum erecti et ad Deum intenti, percipi tes atque comui in in obedientia mandatorum eius; quoniam non subtrahit per soram cuiuscumque Dominus, nec receditur magnitudinem alius, quoniam pusillum et magnum ipse fecit et omnes equaliter iuxta merita vel demerita iudicabit. Dupplex igitur reverentia quaerenda possum, non moleste feras consilium quod impendo: digne vel christianicum nomen amplecti et quod continet observare: inimicos autem secus Christi, quorum finis inobediens, quorum deus vobis est et gloria in confessione ipsorum, qui terrena sapuerunt, non exaltet; nec in christianos revivendi licentiam corporas indecenter: privilegia inconvulsa, iam de facto concessa, et iniuste tibi tradita revoca, et ad iuris communis formam redige; ne forte irascatur Dominus et dissipet castella Principum, et peccant de via iusta, regnaque transferat ad extraneos concitores. Age pro meo consentiens volui exultatione transmittere, de tuae Maiestatis benignitate confisus ut mentem potius quam verborum folia legas, et factus libentius, quam fieri in vrbis tam tui pectoris cordas ad Dei gloriam, tuam propriam salutem et suorum

ciuitatensem et submissorum profectum continuum, hominis atque felicitatem in populi
 sperem tuorum regimen populorum. Valde felicitateque virore te cepio in eternam.

Ex tua inclita ciuitate Cracouienti, die 28. Aprilis 1454.

III. 578. 50

EDDIT Aueſt Lewcki in Monuſolion Epiſ

Ward. f. c. ad an. 1454, n. 6. Dissuadet regi Polono bellum contra Cruciferos. Paulo
 antequam e Cracouia discederet regem Casimirum in Teuſia contra Cruciferos bellantem admo-
 nendum dicit, ne orthodoxorum inimicis fauere, aut hereticos vel iudeos, quorum plerumque Paſ-
 ſiam et Poloniam incolebant, privilegia muneret: in aliter faueret, ſibi timeret vindictam. Semper
 ille regem ab hoc bello contra Cruciferos retrahere ſtudet, sciret probe ordinem illum multatorem
 ecclesieque ſubditoꝝ Pruſſonũ ſub protectione ſedis Apoſtolice conſtituto, quatenus illam excuſſi
 domino Cruciferos ad liberandam vitam appraſſe, faciliusque poſſe per ſuos errores diuagari. . . . .
 Non deſperauerunt, qui id vitio verterent, ipſum vehementer inuicauerunt, quod ille poſtimum Preſbi-
 tero perſuaderet bellum omnino impoſſibilem et pernicioſum." Sic Waddingus f. c. n. 5.

Frater Joannes de ciuitate Weſtilawienſi, uenit Cracouiam die II. ſeptembris et recepit ab eodem ſocum S. Bernardini in quo
 loco ſeruaſit quos ad ordinem receperat magnificoꝝ et baccalarioꝝ et ſtudentes numeroꝝ centum et triginta. Et in eodem
 ciuitate benedixit nuptias regi Sedi et coniugij eius regine Elizabeth, uxorũ Ladilaſi regi Pruſſonũ et Hungarũ.
 Glas. At. II. p. 347.

113
Epist. LXXVIII

106
Ad Luces Aquilanus (1)

1454

105
(274)

Avenaga Dio che le vostre lettere sempre siamo ad me grate senza compensatione però mi saiano più grati i fatti, per quello che haveste tante volte promesso di fare a gloria et honore del vostro padrone sancto Bernardino, spese volte me haveste significato haver communemente instituto de hedificare in honore del memorato santo uno loco per li nostri frati ad santo Thomas, la quale promessa era tanto fida nello mio core, che may non havevia potuto credere nelle vostre mente poter onedere altra intentione. Hora intendo per una vostra lettera, che volete hedificare una Cappella nel convento e deservire dallo primo laudabile proposito: quanto ne habia dolore, mentiva et afflitione Dio vello dia ad intendere el quale e sufficiente a pagare tutti i linguati delli suoi benefici: più dico voi me avete si crudelmente afflito et adorato che veramente pare che la vostra lettera mi sia stata una catella che me habia passato el core fino alla divisione dell'anima: chi e. calley divoto de santo Bernardino non pignesse tanta invidia facta al nostro padrone da quelli delli quali dveria essere più magnificato, che da tutte le altre creature? O costumi crinti, o magnificencia, o gloria aquilana dove sei appellata, che non gridi ad alta voce et dici superata da omne natione etiam dio da quelli che mai non vedero sancto Bernardino. Tuoto lo mundo adifica lochi et edificii bellissime in honore de sancto Bernardino et solamente l'Aquila la quale se posside lo suo corpo e quella che meno lo honora, et iudicando non essere de una propria ecclesia degno, in una cappella vobis collocare? O ingratitudine delatanda perchè ay tanto occupato li animi d' tutti aquilani li quali nulla estimano la confessione. O rapientia et prudentia della camera aquilana, perchè hai fatto demolito lochy che non regardi un poxo alla grandezza della contumelia et ignominia la quale macula et denigra la gloriosa fama della tua citate perchè admoniti dallo povero vecchio fratre Johanni de Capistrano, el quale have tanto fatigato per toi, salite non molti propoito secondo el consiglio del sario: non comidicati signori mey aquilani che se farate quella Cappella comunemente gran copia de pecunia et finalmente omne spua verba summa confessione, imperoche tuoto el mondo hedifica ecclesie bellissime in honore de santo Bernardino et solamente voi che havete el suo corpo sacro volete hedificare una Cappella et auerivene tanta macula che tuota l'acqua del Danubio et del Po della Lombardia non la potria lavare se propoito non mudeste. O Verona et Padua citadi nobilissime et de sancto Bernardino devotissime chi potesia le vostre laude gloriose ex primere? imperoche solum per recordatione et divotione de sancto Bernardino habitate lochi nostri come sanos aquilani sancto Juliano de fira. Haveste hedificati non lochi dentro la citate tanto belli et gloriosi: e questa busca o vobis signori mey aquilani? Ancho ve dico che Verona como vero haveste sortuto prima che sancto Bernardino fore canonizato edifico nel convento una magnifica Cappella, la quale

16A
247

è si grande che pare una ecclèsia, et per non extendi ancora contenti dimostrandolo la singolare loro devotione hedificano uno
locho della bell' che siano in tutta l'Italia, et Paduanam havessero dei lochi nostri; l'uno deato et l'altro d'ora nondimiro
hedificano un altro locho per amor de sancto Bernardino il quale prima che io me partisse de Italia, il recepì, et se
cum si acquitami ingrat' della benefizi de Dio dicono volere hedificare una Cappella, che veramente se doverete ve
gognare ad acceptare tale rusticano, et per dire la pura veritate, sicut solus, è carnalaccio et diabolico consiglio
el quale doveva punare per tutta Italia. Dove è la vostra fede? Dove sono le grandi promesse che in tante lettere
me havete facte? Le quali in tante printie et nationi ho predicato et publicate con summa vostra gloria et laude,
pechè me faceste tanta confusione et vergogna? Voi havete promesso, ad una observate la vostra fede della quale
ve ricordo allo presente, et chiderello da parte de Mister Jesu Christo o dello suo fides vero sancto Bernardino
vostro patrono, et se deliberate de non obedirelo penso et fermamento credi che chi messera canone non posse
ra impunito. Non basta che per ti mechi de sancto Bernardino Dio non ve ha flagellati, ma con novo modo
de injuria vi volete provocare et furare de Dio vero vni, el quale credet al poavello frat Joanni de Esposito
no non mancarra, et fortansi che se è piu apresso che voi non pensate. La vostra cita. e. diventata
molto grossa per sancto Bernardino. Et però faceste bene ad provocare Dio che la facia diventare macca
con novi flagelli. Io poavello vecchio in extreme nationi fra homine di tre anni. o. recepto quattro
dei lochi per ti, quali ci sono otto sud oraculo sancti Bernardini: et la magnifica Camera aquilana vole he
tificare una Cappella. O justissimo Dio perchè dormi? risponde che non dorme ma aspetta selli aquila
ni volere mutare sentenza et honore et suo padrone, altamente omne vostro publico gaudio se comutara
in lucto et pianto. Et non. e. stata tanta la febricitas quanto rara la tristitia et lachrima che vora sopra
la vostra cita. Non. e. cum Reverentia legitima veritas scusa che poco non volete observare ad nui la vostra
promessa, perchè nui non habiamo observata la nostra ad voi, perchè non voi soli, ma nui principalment
te sono stati ingannati da quello superbitimo et ypochrita vostro condan ydolo fra Roberto lo quale volere
Dio et la gloriosa Vergine Maria. che nui dalli conventuali fore ad nui venute. Voi como antiquissimi et prin
cipali docti dell' habito et della nostra religione piu tosto doverate havere compassione alla nostra tribulatio
ne, et justament' illate verso nui, delle quali sumo non. e. andato impunito. Et ricordari havere havet tut
tamente ti li nostri excellenti predicatori ben poverate haver patientia uno anno et non judicare si presto ma
gliale et sinist' del singulare amare spuectamo ad tutta vostra citade, et seneci mancasse altro in inter
na et havelo fatto venire non so chi predicatore ponendo havere frat Antonio de Britonto el quale
battera dove foreno tutti li predicatori della christiana religione, quasi nostra predicatori non siano

(7) ni justament' illate verso nui, delle quali sumo non. e. andato impunito. Et ricordari havere havet tut
tamente ti li nostri excellenti predicatori ben poverate haver patientia uno anno et non judicare si presto ma
gliale et sinist' del singulare amare spuectamo ad tutta vostra citade, et seneci mancasse altro in inter

(276)

stati degni ad predicare nella vostra cittàe perché non sono ne sole stati privati senza nostro rispetto, li quali non hanno mai consolatione maggiore ad nostri tempi che da nostri predicatori: Et quando senza mancato ed uoto bisognara tornare alla font. I signori equilani son semprarete hanno li occhi obnubilati, voi hanno etto predicare sancto Bernardino, frate sancto de sancto, frate sancto della Marca et multi altri nostri excellenti predicatori, non però li hanno veduti stare rapiti et con tante altre yprois che bastava ormai che fusero dovute synie. Aveste senza occasione desprecato fra Antonio de Brito nobilissimo predicator et a vete chiamato non so chi altro, el quale despetto tutto se vete reso de me el quale. o. magnificata l'Q quila con parole et facti più de tutti li altri, ma voi hora me ne hanno renduto si bono premio che me faceste venire volunta. may più non nominare l' Aquila. Se rapisite con quanto doze io par lo per aventura haveste compassione et mansuetudine alla mia afflictione: et maxime se volente un pocho porcare di nanti alli occhi tutti li affanni che o. portati per voi bono penso che multi siano per qua sia de Dio se doliamo della mia miseria. Ma quelli che allo presente se ne ridono senza tempo che piangeran do et cercando remede et nullo trovarano. Da remoti paggi ad alta voce quito: I signori miei aquila ni honrate Dio et ricordatevi altre volte haver dicto non sine causa havere mandato sancto Bernardino la Divina providentia ala vostra cittàe, del quale se voi farete pocha stima Dio ne farra meno de voi. Ho vostro fidelissimo amico et relatore dell anime voste non vi so adulare, confidentemente parlo con voi et se fare con voi fare me veresti piangere de si grande afflictione che me hanno data. Et del flagello de davi che Dio se apparecchia se voi non farete uno novo lacho ad gloria de sancto Bernardino et si non pe il spirito morte el suo sacro corpo: me contingete aduocare ad morire et pregare volente sanare si con la fantasia del convento et fare lo novo lacho de sancto Bernardino, per lo deficitio del quale io impetrar dalla Magistra del Re cinque mila ducati di carlani, li quali intendo che frate Jacomo della Marca li. a. sol licitati et per gratia de Dio. e. data la dispensatione al pagamento como voi sapete. Anca con tutte le spese con omne animo per honrare Dio et sancto Bernardino per fama et gloria della cittàe aquilana, per quello impo re et uniceato amore me volete portare per la grandora dela benivolentia la quale sapete se. o. patato et por to. Demique per quella ardentissima carita che io. o. hara et. o. ala vosta cittàe con lacrima et sospiro, prego le voste magnificanti et pioti e grandi dela cittàe aquilana se voliate degnare di fare uno lacho non in ho nore de sancto Bernardino vostro padrone et li collocare el corpo suo sacro con sabita honcipientia, la quale cosa se farete oredeteme senza troppo a Dio grata et ad sancto Bernardino accepta, ad voi laude et gloria et alle altre tutte cittàe de Italia et fuori de Italia incitamento et optimo exemplo ad fare el simile, et ad me tanta consolatione et letitia. che in questo mundo non parria havere maiore. Necum atque iterum se prego

volicate apere li chi et non despendere li miei fidelissimi conselli li quali se metete in executione secondo anno
 ra spora in cui haverete il convento et lo loco forse con minore spora che non farete la Cappella et li altri edifici;
 extinguere molti scandali et favete piu gloriosa la vostra cita imperche la bella della cita delli Christiani
 se denota etiam in nelli delli templi ecclesie et loci de religiosis secundo chi. e. stat in Florentia, Venetia et
 altre nobili citadi de Italia ne po rendere testimonio. Se non se po avere saneto Giamaso o vero che in praca
 sia troppo da longa trovate un altro nra etiam se sapete dove comparare case de citadini imperche per
 per pecunia non manchava che ne haverete in summa copia et da loci Dio vili farva portare che vni non
 ci portate mai. Ingo la Divina Magesta se degne illuminare le vostre menti, intendere la sua volonta et anco
 li secreti dello core mio. Vulgare in o. voluto parlare atalche nuona, pecora se porta scurare parant dallo
 capetto di Dio de non essere stato avverso della volonta de suo omnipotente Dio. Supplicio preteca le vostre
 magnificente se degno fare vedere al portatore della presente per sua condatione et per merito de tanto camino,
 el sacro corpo de saneto Bernardino et per lui mandarme qualche gratia risposta. Valete in Christo Amen
 et petitiones meas, imo honoris vestri memores esto.

Cracoviz Die XII^{mo} Maii, in provincia nra ad regnum Boemiz, 1454 vactim cuiusque.

(1) Cod. ms. bibl. Tommasi Aquile, s. 73, fol. 141. Hanc epistolam integram primus publicavit Favaglia
 N., La Chiesa di S. Bernardino, etc., Triani, 1913, pag. 24. Hae epistola habetur fere eodem modo apud cod. s. 52,
 fol. 2 et 71 eisdem bibl. — Apud Signorini A., Divesi di Aquila, II, 302 est mutila.

Verum rogat civis Aquile ut templum adificent ad gloriam et honorem S. Bernardini. Secti hi: Litteris omnes
 ames, omnes lacrymans, omnes orores veniam a Bernardino sperari: atque ad maria succurrunt
 alias statuis inherere et templum fratrumque edes antiquas construere. Ad optimum sanicem fra-
 trem Joannem de Capitanis, postquam incertum fuit locum sancti Bernardini in Aquila, s. Jacobus de
 Marchia, de 28 Julii 1454 sic scripsit: "Et legendi la prefata lettera, ad quito prefato populo apulano
 tanta commotione de lacrimis et de pianti cu vidi nello dicto populo (che) ad se movere me manca la len-
 gua et lo ingenio ad sapere, maximamente quando tu chiamari: "Io povero vecchiecello". Et templum
 magnificentum incertum an. 1454 epistolam fuit an. 1472. Cf. Acta SS. Venetici 1410, mens Maii, t. IV, p. 478.
 Wadd. I. c. ad an. 1472 n. 15. Antonino f. in Vita et miraculis S. Bernardini, Neapoli, 1614, p. 93.

(2) Cf. Acta S. Hieronimi de Capitanis a Milano in Miscellanea Francicana, I, 136, 183. 3. Cod. 52, fol. 72 habet: "impug-
 nantissime piliate...". In die. cod., p. uno, — (5) In cod., che... (6) In cod. deunt ista verba. (7) In cod.
 "de daveri" — (8) In cod. "da conventuali", (9) Cod. habet: 15 — In loco fr. Antonii de Bitonto vocantur "Magi"
 etiam Janes della Penna conventuales.

Epist. LXXIV

Ad Ladislaum Regem Hungariz, Premiz etc. (1)

Totis precordiis cupimus vestros morem gerere voluntati, utriusque Populi parere iustitibus, que summa animadversione sunt absque me magnificandis, selecta Polonia Westihalarum fidelissimam civitatem vestram 29. Maii adveni. Nunc itaque iubeat serculo suo, serenitas vestra, quidquid sibi gratis acceptiusque comedit, quod mei opera, vel diligentia officii commiserit, eo quoque libens quam fideliter obsequar, idque accuratissime profecto esse curabo, ut existimetis, a nemine vincti in parvuli officio aut benevolentia, humiliter rogans et supplicans, ut si nostris litteris superioribus diebus ad cler. Majestatem vestram delatus, non dum vestri consilicacii notis factis sunt, dignetur Sacentibus vestris pro ea reverentia et deo, vire, quam ad sanctam sedem quod Apostolicam, illas, publicare, facere, ne si vestri committantur, fidei negotia ad secularia trahere iudicia presumant, quod alienum a catholica puritate uno procerum non catholicum nemo bonus, nemo fidelis, nemo postus christiana, nec non iudicabit. Postremo hanc inclitiam Vestris Sacentibus Westihalarum civitatem, que unanimes voto preambiam. Vestris gratiorissimis Majestatis expectat, anxieque prestatatur adventum, et vestros in prosperis reatibus incrementum perpetuz fidelitatis et homagium subditi libentissimo prestatant amico, omni qua oculo instantia, facio diligentissime commendatam. Valeat. S. Marescalci vestri, quam innotuimus. etc.

Wratiblariz 14 Junii 1154.

Hermani l. c. l. 397. Cod. Dresdk. fol. 128.

(1) Wadding. l. c. ad. m. 1154. n. 18. Antium huius epistolae: "Serenissimo atque preclarissimo principi et domino Ladislae, Dei gratia, Hungariz, Premiz regi, et suo singularissimo Domino et christianissimo protectori. Sacca regio serenissimae maiestatis, orationibus fidelissimis premissis animum ad singula grata obsequendi paratum." Sacam benevolentiam dicit ergo illum et devotionem, et pro certo affirmat quod misit illi bellum contra Hungaros exactionem. Ladislaus filius posthumus Alberti Austriaci dux et rex Hungariz, comulto ritu coronatus fuit ab archiepiscopo Strigoniensi. Elizabetha mater eius Frederici III. Aulicq commisit. "Quamvis rex apud Hungarum rexit, Podiebrad Boemiam et Ulricus Austriam." Obiit anno 1458 non sine exepicione veneni a Georgio Podiebrad et Joanne Bohemiano tunc Hungarum capitibus pro

(2) *primati - Ltr. Nat. Alex. s.c. t. 9. p. 266-267. De Ladislas rege Hung. Cf. M. II. 334, 344.*
*Rex iste ad beatum nostrum an. 1153 sic scripsit: "Quoniam maiestati vestre dignissime fuit
 V. P. infirmitatem audivisse; propter quam devotatus ad nos accessit vester adhuc retardatus
 fuit; non possumus litteris exprimere tum devotum nostrum de die in diem augere, nec
 vero cum vestram optatam convalescentiam audierimus iteratis litteris rogamus, ut si sano
 modo fieri possit eadem feci possumus presentialiter ad honorem Dei" etc.*
*Bod. m. aech. canv. Cap. n. 1. fol. 80. v. (Spir. inc. Religione vir nobis caro affectu; et expl. "sem
 per habetis paratam", etc.) Claves spiritualis recipit. Deum videlicet, Ladislaus rex*

Epist. LXXV

168

Ad Regem Romanum Ladislaum.

MSH 280

Ultimam, magnifice Domine, mentem vestram eo esset spiritus laudis lumine illustrata, quo me, cordis infima conspiciere spekte valebitis: utinam ita inique, pudicus, benevolus, cordialisque amor esset erga me vester, qualem suo erga nos meum. Ultimam tandem vestrae salutis tantis adhaerere vobis rebus quantis continuo mihi in animo residet inviolabilisque perseverat. Profecto, non solem me nullo odio habere, sed vos plurimum diligendum, summoque amore, quippe qui et si melioris carnis amicos habeatis, aliquam humanam gratiam a vobis prestantibus neminem talem, vestre menti, mori meliorem, quam minimum professe mendacium, me spiritus amicitiae fieri debuisse recte habeatis, qui vobis mundacum, nihil transitorium, nihilque caducum a vobis accipere opto, nisi vestram animam Christo sacrificiam, illamque sanctorum et angelorum societati coniungere.

Nam, qui vestros laudis et gloriae cupidus, patre Joanne de Capistrano, qui vestram et ceterorum salutem, et suam patriam quotidianis vocat ut ad catholicam sedem debeatis veritatem a qua ignorantia fortassis potius quam malitia recessistis? Huid enim aliud quaequam vobis animae lucrifacere et dirigere vos in viam salutis spero? Qui Robitans Haereseos exonea damnataque doctrina decepti, a veritate vestrae veritatis. Adest enim iudicium, excellenti Domine, ista voce potius quam lacrimis vobis explicare, si quando primum illigittis et aut quis iam, ut ita dixerim petitiones meae amovere dignalemini, ut vel sum conductum sufficientem et idoneum, sicuti alia expostulationem miseranti, quo Pragam saltem securus possem pervenire, ibidem declaratus quot et quanti erroribus Robitans, filius perditionis, non totam, quia non potuit, sed partem non mediocrem bonorum et horum seduxerit et deturpaverit. Ego namque, non in angulis, sed palam beatus sum, laudans laudanda et detestans detestanda, vobis quapropter Deo placere, hominibus non magnifice displicere ut veritatis splendor vester

in me rediret. Quorum hoc? Non admirari debet presbiteria vestra, me potest
 per ultimis litteris vestris dicit et acerbè respicitur; qui si diligenter sua animi
 acerbè et gravia vestris in omnibus litteris descripta consideraverit, ad id faciendam,
 esse nuncio, sui provocatus, nullo tamen malo animo peritus mutatus,
 qui magnificentiam vestram et ceteros, non minus quam animam meam,
 semper amari et dilexi, orationesque meas Domino Deo, veluti pro me ipso
 fore: si autem in tibi credibile fore non persuaderet, item invoco Deum cui nulla et a
 peccata sunt omnia. Item in super impello futurum, scribibile iudicium, ubi iniquis motus
 cogitationes simul patebunt. Motusque in eo de vestris operibus sive bonis sive malis
 vestris ultimam rationem sumus reddituri. Hi namque apparebit vestra Amantiss
 Malus verax an ne? ne levior exit in ascendendo, qui male fuerit honestus pecca
 torum. Audient enim quanta humana sapientia et prudentia, vestra excellentia,
 prodita sit fateri, qui speciem et quomodo credidit nos extra ecclesiasticam
 veritatem a qua, prohi doctor, multi se diviserunt et sepepantur minime mortuorum;
 Loque spe nondum privatus, se de vestro conversione ad sacrosanctam fidem catholi
 cam spero sperare, si spiritus sancti gratia apertum et non clausum hortum, vobis
 vestri venientis. Apparet igitur vos, Excellentia vestra, et attente contempletur, pro
 gentium veterum, miram constantiam, inconstantemque fidem sepe sacrosanctam
 Romanam Ecclesiam. Cogit, nuncim posse salutem sperare nisi qui in Catholica
 obicit unitate. Tunc tibi ante oculos quanta in Regno perpetrata mala sint, post
 relicto obedientis Ecclesiasticis iugum. Prospiciat a quibus velentis et malignis
 ipsi evocet initium habuerint, et cum nullum ab Ecclesia approbatam inter
 illi fuisse inveniret: sed potius, tamquam horeticos omnes economos et sacerdo
 got condemnatos intellexerit. Tunc, tempus divisionis ab ecclesiastica unitate
 bene admodum, quia non in te per quadraginta annos, vel circa, licet dicaturam
 nimirum pro animarum vicina fuisse cognoverit, per eam salutem, quam ipse
 re deberet, nos sepe, nos obsecro, nos denique in Domino Jesu obsecro, ut unitatis
 aliquandiu moriturus, et omnia, etiam in totum patiretis orbem relinqueret, sed ad Eccl
 iasticam unitatem velitis, et in primis vestris animis saluti consulere, ut qui in ad
 spirando divites, dignitatesque perituras dignitissimi fuisse etiam et immortales

157 (282)

minime multatis. Surgite ergo, praestantissime Somine, surgite velutis et Scellicianam,
inveco, praestante animo, amplecti non differat unitatem. Intraque, quae, subinde
accam hanc Noë, in fluctibus equi massi sumergi non nullis. Relinquit, peccor, hancque Ne,
ita, erroes. Evanes, mortem, metuis damnationem damnati, partitionemque parit.
Et vobis, rogo, dum vita imes, dum spiritus ipse manebit, de vestra anima diligenz cura,
nullaque vos separat passio, ad praedica vides, quae nobis animal nobiliores semper effi-
cit, vos regat ungue et gubernet, nihil processu terrenum animae dignitati ut, pro qua
Christus suum praestantissimum sanguinem effudit, sed quod in seculis est, quamvis peccis
vitate vel dignitate subline, ad animae computationem, ut stecus et latum iuricabatur.
Sic ergo in dignitate, quae non nisi a Deo est, in qua Vestra Excellentia est collocata, regat
ut Deum beatissimum necum, nullo unquam tempore, pro quacumque terrena commoditate
appudatis. Sed enim prodest homini, si totum mundum Lucretiae, animae vero sui detis,
mentum patitur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? ⁽²⁾ Fan-
enim tempus est de somno surgere, defluant tunc praesentia, praeterea hominis est, multae
pauper, mortem dices in nullo differentes, nisi in paritate vel magnitudine pecca-
torum. Nobis autem studendum est, ut non pehemus sed Angelorum exipiat so-
cietas. Per imbedientiam Lucifer e celo olim de paradiso eiectus est; et si tandem
omnes extra catholicam unitatem motui a factore et ignis incendio loci sunt.
Hic ergo, cui magna adest sapientia, in oblivione penam incurrece non detineat;
ad tantum, vestra Maestas, illi se cedat, ut eius praedictum motum omnino frat
obliviosa, habeatque illum pro imbedientia facta, tanquam exitum ab unitate ve-
ritatis, amplectimini vos, quae christianus amplectatur, si ille ad infernum, ut ad
amena paradisi spatia concordatis: ille ad gemas et dolores sternas, vos ad perpetua
gaudia festinate; ille inique ad mortem, vos ad pacem ascendite vitam.
Frangantur potius cordi decantis, si qua est, et motus ad fugam suscipiat tenebras
ut lux claritatis adit; claudatur diabulo et aperiatus libertas; essent falsi opinionem
et catholica christiana introcat veritas: turbatur arborum conductus frater Joan-
ni de Capistrano, et evangelicis Prae hiberis praestator facultas. Ergo quoque,
si pro incremento fidei ad Transpadanensem Diocem vocatus accedere compellat,
accepto salvo-conducto per oratorem, sicut plures alias postulari, Pragmam aere

M. H. 15. 26

numquam recusabo. Valeat in Spiritu.

Ex Boemia die 21 mensis Augusti 1454.

(1) Ex Cod. Anaglitani. fol. 169. ¹³⁰ f. V. col. III.

Regem Bohemorum exorat ut respiciat ab omnibus Bohemans et possit saluum conductum est labore pro
et evangelizare Prage catholicam veritatem, post dictam Francfordiensem: sed me minus non prece
regem persuasit, qui negat iterum saluum conductum. ¹³⁰ Bohemorum seriem qua apud nos instat, ut
saluum vobis ad nos Pragam veniendi mitteremus conductum intelleximus. Volumus itaque devotioni vestre
innotescere quod toto cordis nostri desiderio ex intimis vestra presentia personali et sacrificatissimo do
gnatum vestrorum responsione cupimus ut preferitorem Bohemorum notitiam intimatio vobis attulit
et cupimus consolari: sed non est venerabilis viri temporum et negotiorum conditionibus et qualitate
per nos, pensatis locis ac temporibus de preparati: huc ad nos veniendi, tum quia negotiorum notitiam
nostri regni Boemias in temporalibus non adhuc facta debita ordinatione, quia novus motus, ut nos
est eundem regni ingressus, tum et quia alia satis ponderabilia obstant, ut vobis de securo et sal
vo conducto providere iam tempore nequeamus. Deico devotionem vestram rogamus, quatenus pauci
temporis spatio vestrum ad nos adventum differatis. Volumus namque tempus congruum vobis cum Ally
um concesserit significare, et ad nos venerabilitatem vestram decenti cum honore secure conducere
facere, non enim nos aliam nisi vestre fidei orthodoxe cultorem et qui vos et Ordinem vestrum pro
vire et licet immoderatus invenire exhibetis." Sic ille. Ex. Cod. ms. each Capit. n. 1. fol. 80.

(2) Matt. 16. 26 -

1454 1884

109

Epist. LXXIX Ad Nicolaum Iapam V.

Audito quorundam precepi, motum illum S. Thomam Lutho aliqua tui sui auctores intellexi, quod meo consilio decemissimus Rex Poloniæ aggressus fuerit Prussiam, quod salva pace: cuiuscumque dicentis nusquam verum exiit, quin potius totum oppositum: nam presentibus Reverendissimo Domino Cardinali Sacconiensi, duobus Archiepiscopis, duobusque Episcopis, et alii consiliaris dicti Regis ego consuli, quod ad iudicium V. S. eorum ipsam producerent. Et ipse dictus Rex tanquam perpetua pace iuramento legatus et mediatorum offerret ad reconciliandum subditos cum suis Dominis Casimiris. Sed coram illo meum non tenuit, sicut nec de privilegiis Indiarum, quorum copiam V. S. transmitti cum alii libellis meis, contra hereses Mahimæ et sequacium. Scio quod propositum non quæro ad Dei gloriam et salutem animarum. Presentium latorem Guiderium Thomam Secretarium Nuntium Apostolicum, fidem et diligenter, qui longis temporibus non absque periculis gravioribus humiliter et sollicitè servare vixit, et apostolicam sacramentum et Romanæ Ecclesiæ V. S. in suis verbis facio instantissime commendatum.

Francopediæ 13 octobris 1454.

Martin. I. c. ad an. 1454, n. 7. Cod. Capita. 33. fol. 319r. - Informas Pontificem de innocentia sua circa bellum contra Casimiro et monachum refellit Hunstium qui eum apud Nicolaum cardinalem Sacconiensem immulaverant. Cfr. Epist. ad regem Casimiro, p. 152 huius epist. In cit. cod. Cap. separata epistola non inveniunt. Audito quorundam precepi etc.: sed incipit: "Semper Sanctissime Pater", quapropter videtur esse potius addituncula ad epistolam. Mentem lacrimabilem que etc. quam epistola altera ad Pontificem Nicolaum V. Hanc esse additunculam huius epistolæ accipitur ad summam probabilitatem qua non habet solam precepium in dicto cod.

(482)

Chironomid and mayfly